

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Rozvoj obce a vliv aktérů rozvoje

Bc. Hana Nováková

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Hana Nováková

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Rozvoj obce a vliv aktérů rozvoje

Název anglicky

Community Development and Actor's Impact

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit aktérství jako potenci pro rozvoj obce, tedy zhodnotit jaký vliv mají klíčoví aktéři ve venkovské lokalitě na rozvoj obce, a to jak vliv pozitivní, tak negativní. Výhodiskem práce budou principy a předpoklady realizace veřejných politik.

Metodika

Studentka využije techniky studia dokumentů ke zhodnocení možností uplatnění regionální politiky ve vybraném regionu potažmo lokalitách dle institucionálního rámce regionální politiky ČR, a následně doplní šetření s užitím techniky polostandardizovaného dotazování klíčových aktérů místní politiky. Empirická studie bude zahrnovat srovnání přístupů několika vybraných obcí a využití možností regionální politiky ČR.

Doporučený rozsah práce

60-80 stran

Klíčová slova

aktéři rozvoje, dotazování, venkovská obec, regionální politika, regionální rozvoj,

Doporučené zdroje informací

Bernard, Josef, ed. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. 126 s. Sociologické studie = Sociological studies; 10: 1. ISBN 978-80-7330-187-3.

PĚLUCHA, M. *Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU*. Praha: IREAS, 2006. ISBN 80-86684-42-3.

Potůček, Martin a kol. Veřejná politika. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. 399 s. Studijní texty; sv. 35. ISBN 80-86429-50-4.

UNIVERZITA KARLOVA, – UHLÍŘ, D. – BLAŽEK, J. *Teorie regionálního rozvoje : nástín, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.

WOKOUN, R. *Regionální rozvoj : východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 ZS – PEF (únor 2020)

Vedoucí práce

Ing. Eva Kučerová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2019

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 11. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Rozvoj obce a vliv aktérů rozvoje" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29.11.2019

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Ing. Evě Kučerové, Ph.D za její odborné vedení diplomové práce a věcné připomínky v průběhu jejího sestavování. Mé díky patří také starostům obce Cekov panu Josefu Holubovi, obce Líšná panu Radku Kovandovi a obce Týček panu Zdeňkovi Hruškovi za jejich postřehy a sdělení mnoha aktuálních informací o obcích. Děkuji všem ostatním, kteří napomohli ke zdárnému dokončení této práce.

Rozvoj obce a vliv aktérů rozvoje

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá působením vlivu aktérů ve venkovské lokalitě na rozvoj čtyř konkrétních obcí. Cílem práce je zhodnotit aktérství jako potenci pro rozvoj obcí, tedy jaký vliv mají klíčoví aktéři ve venkovské lokalitě na rozvoj obce, a to jak vliv pozitivní, tak negativní. Záměrem je zmapovat a zanalyzovat současnou situaci v konkrétních obcích, pojmenovat hlavní potenciál, bariéry či problémové oblasti a následně definovat doporučení pro rozvoj obcí. Práce je rozdělena na dvě části teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na vymezení základních pojmů z oblasti veřejné politiky, regionální politiky a regionálního rozvoje. Praktická část je věnována čtyřem obcím v Plzeňském kraji na Zbirožsku. Jedná se o obce Cekov, Sirá, Líšná a Týček. Obce jsou součástí spolku Mikroregion Zbirožsko, sdružení POLYGON, MAS Světovina. V jednotlivých kapitolách se budeme zabývat základním geografickým vymezením, včetně historických událostí, až po současnou situaci zájmových oblastí. Pomocí polostandardizovaného dotazování klíčových aktérů ve zvolených obcích dojde ke srovnání přístupů a využití možnosti regionální politiky.

Klíčová slova: venkovská obec, rozvoj, regionální politika, aktér, mikroregion, lokální, místní, venkov, dotazování

Municipal development and the influence of community actors

Abstract

This diploma thesis deals with an influence of actors in a rural area on the development of four specific municipalities. The aim of the thesis is to evaluate the actors as a potential for the development of the municipalities, e.g. what is the influence of the key actors in the rural area on the development of the municipality. The influence can be both positive or negative. The intention is to map and analyse the current situation in the specific municipalities, to identify the main potential, barriers or problem areas and to define recommendations for municipal development. The thesis is divided into two parts - theoretical and practical. The theoretical part focuses on defining the basic concepts of public policy, regional policy and regional development. The practical part is devoted to four municipalities in the Pilsen region, particularly in Zbirožsko. The aforementioned four municipalities are the following: Cekov, Sirá, Líšná and Týček. The municipalities are part of Microregion Zbirožsko, POLYGON, , MAS Světovina. In the following chapters, we deal with the basic geographical demarcation, including historical events, up to the current situation of interest areas. Using semi-standardized queries of key actors in selected municipalities, we compare the approaches of each microregions and the usage of regional policy options.

Keywords: rural community, development, regional policy, actor, microregion, local, rural, interviewing

Obsah

1	Úvod.....	14
2	Cíl práce a metodika	16
2.1	Cíl práce	16
2.2	Metodika.....	18
3	Teoretická východiska	22
3.1	Veřejná politika	22
3.1.1	Nástroje veřejných politik – podpora aktérů	23
3.2	Regionální politika	25
3.2.1	Pojetí regionální politiky	29
3.2.2	Vývoj regionální politiky.....	29
3.2.3	Regionální politika a její legislativní úprava v ČR.....	34
3.2.4	Regionální politika v evropské unii	35
3.2.5	Principy regionální a strukturální politiky	36
3.2.6	Cíle regionální a strukturální politiky.....	37
3.2.7	Vztah regionální politiky a regionálního rozvoje	38
3.3	Regionální rozvoj	41
3.3.1	Přístupy regionálního rozvoje.....	42
3.3.2	Teorie regionálního rozvoje.....	43
3.3.3	Vývoj regionálního rozvoje	44
3.4	Lokální rozvoj	45
3.4.1	Pojetí lokálního rozvoje.....	45
3.4.2	Rozdíl mezi regionálním a lokálním rozvojem	47
3.5	Aktéři.....	48
3.5.1	Aktéři regionální politiky	50
3.5.2	Aktéři regionálního rozvoje.....	51
3.5.3	Spolupráce aktérů na obecní úrovni	57
3.6	Závěr teoretické části.....	59
4	Empirická část práce	60
4.1	Charakteristika obcí.....	60
4.2	Obec Cekov	60
4.2.2	Charakteristika a historie obce Cekov	60
4.2.3	Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura obce Cekov	60
4.2.4	Ekonomická charakteristika obce Cekov.....	61
4.2.5	Aktéři rozvoje obce Cekov	62
4.3	Obec Sirá	63
4.3.1	Charakteristika a historie obce Sirá	63

4.3.2. Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura	63
4.3.3 Ekonomická charakteristika	64
4.3.4 Aktéři rozvoje v obci	65
4.4 Obec Líšná	66
4.4.1 Charakteristika a historie obce	66
4.4.2 Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura	66
4.4.3 Ekonomická charakteristika	67
4.4.4 Aktéři rozvoje v obci Líšná	68
4.5. Obec Týček	69
4.5.1 Charakteristika a historie obce	69
4.5.2 Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura	69
4.5.3 Ekonomická charakteristika	70
4.5.4 Aktéři rozvoje v obci Týček	71
4.6 Klíčoví aktéři rozvoje na regionální/krajské úrovni	71
4.6.1 Mikroregion Zbirožsko	72
4.6.2 MAS Světovina	73
4.6.3 Sdružení POLYGON	75
4.6.4 Plzeňský Kraj	75
5 Výsledky a diskuse	76
5.1 Srovnání obcí z hlediska počtu obyvatel.....	76
5.2 Srovnání obcí na základě majetku a rozpočtu	78
5.3 Srovnání obcí na základě dotazování.....	80
5.3.1 Zpracování dotazování zkoumaných obcí individuálně	80
5.3.2 Klíčové problémy obcí	81
5.3.3 Vyvození tří základních okruhů z dotazování	83
5.4 Závěr empirické části	85
6 Závěr.....	89
7 Seznam použitých zdrojů	91
8 Přílohy	94
8.1 Příloha 1 – Dotazování, odpovědi, pomocné tabulky	94
8.2 Příloha 2 – Fotodokumentace	112
8.2.1 Fotodokumentace obec Cekov	112
8.2.2 Fotodokumentace obec Sirá	114
8.2.3 Fotodokumentace obec Líšná	116
8.2.4 Fotodokumentace obec Týček	117

Seznam obrázků

Obrázek č.1: Vztahy mezi akademickým a praktickým pojetím regionálního rozvoje a regionální politikou.....	41
Obrázek č.2: Matice aktérů - prostorová úroveň versus typ sektoru	50
Obrázek č.3: Mapa obcí s dostupností	78
Obrázek č.4: I. Okruh – Činnost aktérů	83
Obrázek č.5: II.Okruh – Podpora rozvoje.....	84
Obrázek č.6: III. Okruh – Spolupráce	85

Seznam tabulek

Tabulka č.1: Majetek obce Cekov.....	61
Tabulka č.2: Rozpočtové příjmy a výdaje obce Cekov.....	62
Tabulka č.3: Majetek obce Sirá	64
Tabulka č.4: Rozpočtové příjmy a výdaje obce Líšná	65
Tabulka č.5: Majetek obce Líšná.....	67
Tabulka č.6: Rozpočtové příjmy a výdaje obce Líšná.....	68
Tabulka č.7: Majetek obce Týček.....	70
Tabulka č.8: Rozpočtové příjmy a výdaje obce Týček.....	70
Tabulka č.9: Klíčové problémy obcí	82

Seznam grafů

Graf č.1: Srovnání obcí z hlediska počtu obyvatel	77
Graf č.2: Majetek obcí a počet obyvatel k 31.12. 2018.....	79
Graf č.3: Rozpočtové příjmy obcí 2015 až 2019	80

Seznam použitých zkratek

Čp. číslo popisné

ČR Česká republika

ČSÚ Český statistický úřad

ČOV čistírna odpadních vod

EFRR Evropský fond pro regionální rozvoj

ES Evropské společenství

ESF Evropský sociální fond

ENRF Evropský námořní a rybářský fond

EHS Evropské hospodářské společenství

EU Evropská unie

EUR Euro

FS Fond soudržnosti

GŘ Generální ředitelství

HDP Hrubý domácí produkt

KIS Kontrolní informační systém

KÚ Katastrální úřad

KÚPK Katastrální úřad pro Plzeňský kraj

LAU Místní samosprávné jednotky

MAS Místní akční skupina

MMR Ministerstvo pro místní rozvoj

MZe Ministerstvo zemědělství

NS MAS CR Národní síť Místních akčních skupin v České republice

NUTS Nomenklatura územních statistických jednotek

O. p. s Obecně prospěšná společnost

PRV Program rozvoje venkova

SZIF Státní zemědělský intervenční fond

SCLLD Strategie komunitně vedeného místního rozvoje

SK Sportovní klub

ZŠ základní škola

1 Úvod

Tato diplomová práce se zabývá působením vlivu aktérů ve venkovské lokalitě na rozvoj čtyř konkrétních obcí. Zvolenými objekty vztahující se k této práci jsou obce do 500 obyvatel v Plzeňském kraji v okrese Rokycany. Problematika tohoto tématu mi je blízká, protože v této oblasti žiji, zajímám o smýšlení veřejnosti v návaznosti na regionální politiku. Na vybrané obce se nahlíží, jednak z pohledu regionálního rozvoje, a to včetně historických souvislostí. Dále je pak na obce nahlíženo na základě dotazníkového šetření a hodnocení změn probíhajících v předešlých letech, včetně předpokládaného budoucího vývoje. Empirický výzkum zahrnuje srovnání přístupů vybraných obcí a využití možností regionální politiky České republiky.

Cílem této diplomové práce je zhodnotit aktérství jako potenciál pro rozvoj obcí, tedy jaký vliv mají klíčoví aktéři ve venkovské lokalitě na rozvoj obce, a to jak vliv pozitivní, tak negativní.

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na vymezení základních pojmů z oblasti veřejné politiky, regionální politiky a regionálního rozvoje. Pozornost bude věnována začátkům regionální politiky jak v České republice, tak i ve světě. V rámci České republiky se zaměříme na vývoj regionální politiky a zvláště se pak budeme zabývat obdobím po roce 1989, kdy došlo k výrazným změnám ve více úrovních regionální politiky. Kapitola, která je zaměřena na regionální rozvoj, nejprve objasňuje rozdíl v regionálním a místním rozvoji. Dále se zabývá dílčími aktéry rozvoje venkova, na regionální a zvláště pak na lokální úrovni, jejich činnostmi v souvislosti s prostředky, které jimi mohou být uplatněny.

Praktická část je věnována čtyřem obcím v Plzeňském kraji na Zbirožsku. Jedná se o obce Cekov, Sirá, Líšná a Týček. Obce jsou součástí spolku Mikroregion Zbirožsko a sdružení POLYGON. V jednotlivých kapitolách se budeme zabývat základním geografickým vymezením, včetně historických událostí, až po současnou situaci zájmových oblastí. Pomocí polostandardizovaného dotazování klíčových aktérů ve zvolených obcích dojde ke srovnání přístupů a využití možností regionální politiky.

Hlavní myšlenkou veřejné politiky, v návaznosti na regionální politiku, je snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony a jejich harmonický rozvoj. Rozdíly a nerovnosti jsou přirozenou součástí každé oblasti z důvodu přírodních, společenských, ekonomických

podmínek a vlivů. Hledání příčin problematiky regionálních disparit a jejich následné řešení je jedním z hlavních úkolů regionální politiky.

Regionální politika využívá různých postupů vůči jednotlivým regionům. Základním postupem je plné využití výrobních faktorů, zejména pracovní síly, a od toho se odvíjí pozvolna plynoucí ekonomický růst. Svou důležitost hraje i optimální rozmístění firem. Území by se nemělo vyvíjet na úkor životního prostředí. Svou roli při rozhodování hrají i sociální a politické motivy.

Realizace regionální politiky bývá spojena s naplněním několika předpokladů. Základním předpokladem je existence meziregionálních rozdílů, dále politická vůle problémy řešit a v neposlední řadě jsou to ekonomické možnosti. Hledání přístupů, možností k poznání a řešení územních disparit se úzce váže k pojetí základní filozofie regionální politiky obecně. Nerovnosti a rozdíly jsou přirozenou součástí jakékoliv oblasti přírodní i socioekonomické sféry a nemusíme je chápat vždy negativně. Pestrost a rozmanitost přírodních, ekonomických, společenských a dalších forem je základem stabilní a funkční krajinné oblasti. K dosažení určitého cíle proto může být řešení pouze určitých disparit. Je také třeba rozlišovat mezi důsledky a příčinami. Regionální politika by měla primárně řešit příčiny. Odstraňování důsledků je sice neméně důležité, ale z dlouhodobého hlediska je můžeme chápat jako činnost související se zanedbáním řešení příčin.

Lokální veřejná politika má již užší úhel pohledu na danou problematiku. Jejím hlavním úkolem je vykonávání místní samosprávy, uspokojení potřeb občanů, pořádek v obci a rozvoj bydlení. Část výzkumu bude zaměřena na spokojenost občanů v návaznosti na efektivitu lokální veřejné politiky. V České republice je velký podíl obcí venkovského typu, proto je přínosné zabývat se touto problematikou.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Obce se potýkají s řadou problémů, které mohou být spojeny se zvýšenou urbanizací, nedostatečnou ochranou životního prostředí, omezenou infrastrukturou, zajištěním přiměřeného vzdělání či se zajištěním lidské bezpečnosti. Odstranění těchto problémů nebo zmírnění jejich dopadů by mohlo spočívat v řešení na místní úrovni, díky tomuto municipality hrají nepostradatelnou roli v rozvoji, protože na rozdíl od ostatních účastníků rozvoje by mohly přímo ovlivnit místní rozvoj v mnoha oblastech.

Aktivní zapojení aktérů a jejich kladné formální i neformální vztahy by měly být základem k úspěšné a efektivní spolupráci. Při spolupráci aktérů z veřejného, soukromého a neziskového sektoru dochází k využití silných stránek a zároveň k eliminaci slabých. Celkový charakter podoby partnerství je odrazem zapojených účastníků, tedy aktérů. Tato práce se zabývá zhodnocením vlivu klíčových aktérů jak pozitivního, tak negativního ve vybraných venkovských lokalitách.

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení vlivu klíčových aktérů v obcích. Zvláštní zřetel je věnován vzájemné spolupráci jednotlivých aktérů a obce, včetně zhodnocení vlivu působení aktérů na rozvoj obce. Práce bude postavena na dotazovací technice a v rámci tohoto šetření budou osloveni místní političtí reprezentanti ze čtyř obcí. Na základě získaných informací bude vytvořeno srovnání obcí, formulování návrhů, systémová zlepšení a navržení vhodných činností podporující další rozvoj jednotlivých obcí.

Na základě /shromážděných poznatků/ teoretického vymezení je problém posuzován ze dvou perspektiv vyplývající z teorie sociálních sítí. Podle tohoto konceptu je úroveň sociálního kapitálu v území závislá na vlastnostech sociální organizace, tedy na lokálních sítích, normách a důvěře. Z teorie sociálních sítí (Putnam 1993) vyplývá, že čím intenzivnější je komunikace, spolupráce a důvěra mezi členy sociální sítě, tím je sociální

system stabilnější a přispívá k obecnému rozvoji území. Aktivita lokálních subjektů je tak důležitým rozvojovým faktorem (Hampl, Dostál, Drbohlav 2007).¹

Proto je první perspektiva stanovena následovně:

□1. Kooperace subjektů veřejného, soukromého a neziskového sektoru ve vybraných obcích přispívající k rozvoji obcí

Plzeňský kraj stojí svou podstatou v hierarchicky nerovném postavení vzhledem k ostatním aktérům působícím v území. Plzeňský kraj plní v území roli vyššího územního samosprávného celku, která vykonává rozšířenou působnost státní správy, ovlivňuje aktivity ostatních aktérů v území i roli jednoho ze zainteresovaných subjektů, který vyvíjí například pomocí dotačních programů, podporu v rozvojových činnostech.

Podle Putnamovy teorie tento vztah nadřazenosti a podřazenosti nejlépe odráží vertikální sociální síť, která vykazuje nižší míru důvěry a komunikace, nižší frekvenci kontaktů mezi jednotlivými aktéry různých řádovostních úrovní a tedy přispívá méně k ekonomickému a lokálnímu rozvoji regionu než vztahy v horizontální síti. Struktura sociální sítě je tak méně odolná a méně spolehlivá než v případě sítě horizontální. (Putnam 1993).

Z tohoto tvrzení tak vyplývá druhá perspektiva:

□2. Výsledky činnosti sledovaných aktérů v rámci obce jako posilující nebo oslabující pro místní rozvoj

¹ Sociálními sítěmi označujeme „systém tří a více sociálních vztahů mezi lidmi a následné interakce, které z těchto vztahů vyplývají“ (Bušítková 1999, s. 193). Účastníci těchto navzájem propojených vztahů jsou tzv. aktéři, kteří tvoří podstatu sociálních sítí (Emirbayer a Goodwin 1994). Druhy a vlastnosti vztahů v rámci sociálních sítí určují tři hlavní proměnné - reciprocita vztahů, intenzita vztahů a stálost vztahů (Scott 1991, cit. v Bušítková 1999). Reciprocita má vliv především na transakční náklady směny v rámci vztahu. Intenzita je určena četností kontaktů. Stálost vztahu je pak dána „sílu závazků, které vyplývají z tohoto vztahu“ (Bušítková 1999, s. 198). Sociální síť se na základě své organizace dělí dle Putnama do dvou navzájem se prolínajících rovin. Horizontální síť spojuje aktéry na podobné mocenské a statutární úrovni. Příkladem tohoto typu skupiny jsou tzv. síť občanské angažovanosti. Jedná se o široký záměr působnosti subjektů v nejrůznějších spolcích, asociacích, klubech, občanských organizacích apod. Čím hustší takové síť jsou, tím pravděpodobnější bude spolupráce a vzájemný zisk zúčastněných aktérů. Tyto síť zvyšují vzájemnou propojenost a reciprocitu. Čím více horizontálně strukturovaná skupina je, tím větší je umožněn úspěch v širší komunitě. Síť umožňují komunikaci, podporují tok informací a zvyšují důvěryhodnost subjektů. Míra důvěry a spolupráce závisí na předchozí vzájemné zkušenosti např. v kooperaci těchto aktérů. Aktivita lokálních a mikroregionálních subjektů je tak důležitým rozvojovým faktorem, jehož význam se zvyšuje v regionech, kde jsou jiné rozvojové faktory slabé. To platí zejména v periferních oblastech s omezenými možnostmi rozvoje (Hampl, Dostál, Drbohlav 2007). Druhým typem úrovně sociálních sítí je vertikální síť, která je typická svou závislostní strukturou a podle Putnama méně významná než síť horizontální, jež může lépe udržet silnou sociální důvěru. Horizontální síť jsou více efektivní než autokratický systém vertikálních vazeb (Putnam 1993).

Z výše uvedených perspektiv vychází **výzkumné otázky**

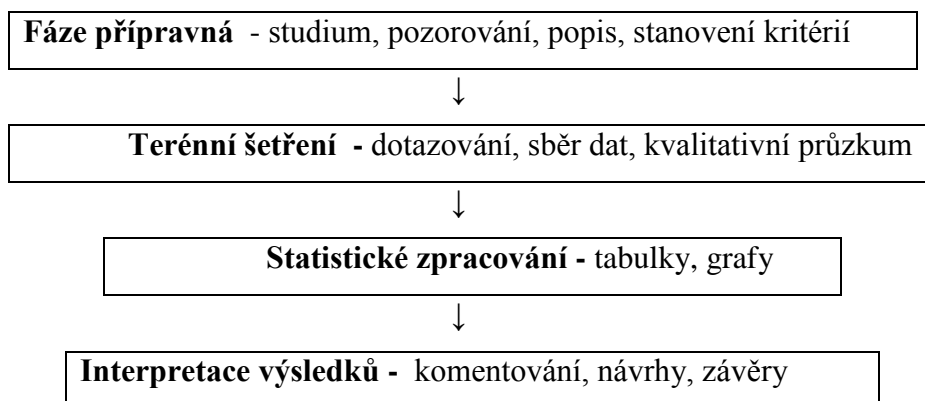
- Kdo a proč jsou hlavní aktéři působící v území?
- Jakým způsobem se zapojují klíčoví aktéři místního rozvoje?
- Jakým způsobem usilují klíčoví aktéři o místní rozvoj?

Je důležité položit si otázku, jakým způsobem aktéři na lokální úrovni usilují o rozvoj daného území, zda se jim jedná pouze o technickou stránku rozvoj infrastruktury, aj., tzv. „tvrdé“ projekty nebo zda se snaží podporovat i vzdělávání, začleňování etnickým menšin a zdravotně postižených apod. tzv. „měkké“ projekty. Pokud ale klíčoví aktéři fungují jen jako nástroj k získávání finančních prostředků, dochází k zásadnímu odchylování od jejího původního poslání. V tomto případě je zapotřebí přijmout taková opatření, která eliminují nežádoucí projevy a nasměrují klíčové aktéry zpět k jejich základnímu účelu. Další výzvou jsou požadavky programového období 2014 - 2020, které přináší inovativní přístupy i nástroje. Tato práce si tedy klade za cíl nejen posoudit vliv aktérů regionální politiky a jejich dopadů na rozvoj obce, ale také prakticky využít výsledků práce pro další rozvoj vybraných lokalit.

2.2 Metodika

Zvolenou metodou bádání bude převážně kvalitativní výzkum a sběr dat bude proveden prostřednictvím tzv. polostandardizovaného dotazování. Hlavním záměrem dotazování bude identifikovat názory zástupců podstatných aktérů v obcích. Dotazování bylo stanoveno na základě perspektiv diplomové práce. Pro aktéry bude vytvořeno deset okruhů dotazů se zaměřením na rozvoj a hodnocení sledovaných obcí s pěti nabídnutými odpověďmi a jako pátá bude možnost vlastní úvahy či jiné odpovědi (viz Příloha 1). Část otázek bude zaměřena obecně na úroveň kontaktů, vzájemných vazeb a z nich vyplývající formy spolupráce obcí s ostatními skupinami aktérů v území včetně meziobecní spolupráce a rozvoje v obci, které ověřovaly platnost 1. perspektivy - *Kooperace subjektů veřejného, soukromého a neziskového sektoru ve vybraných obcích přispívající k rozvoji těchto obcí*. Prostřednictvím dalších otázek, které se budou zabývat vlivem aktérů ve vybraných obcích, bude zjišťování platnosti 2. perspektivy - *Výsledek činnosti sledovaných aktérů v rámci obce posilující nebo oslabující místní rozvoj*. Závěr dotazování budou tvořit dvě otevřené otázky zaměřené na minulost a přítomnost zvolených obcí.

Tvorba diplomové práce procházela jednotlivými stádii výzkumu, jejich posloupnost je následující:

➤ **Fáze přípravná**

Přípravná fáze této diplomové práce je zaměřena na studium literatury vztahující se k regionální politice a k regionálnímu rozvoji v širším teoretickém rámci. Podrobněji bude zaměřeno na studium místního rozvoje a dílčí aktéry rozvoje ve čtyřech konkrétních obcích.

Další technikou, která bude použita je zúčastněné i nezúčastněné pozorování. Tyto techniky budou doplněny studiem oficiálních a místních dokumentů. Následně budou využity pro popis základních charakteristik vybraných lokalit, včetně historického kontextu. Podobné techniky včetně dotazování budou použity pro analýzu participace rozvoje daného území.

Důležitým kritériem pro výběr respondentů se jeví míra komunikace s obcemi. Cílem není oslovit co největší počet zástupců z jednotlivých obcí, nýbrž vybrat ty reprezentanty, kteří jsou z hlediska problematiky aktérství nejvíce kompetentní. Předpokladem pro výběr těchto respondentů byla intenzivnější komunikace s představiteli obcí a znalost problematiky jejich rozvoje. Dalším z kritérií výběru obcí, ve kterých šetření proběhne je jejich poloha. Osloveni tak budou aktéři čtyř obcí, které párově sousedí svými katastry a jsou na okraji Plzeňského kraje. Důležití respondenti, kteří budou osloveni jsou starostové obcí. Osoba starosty bude pro výzkum klíčová, protože zejména v malých obcích se jedná o nejvýznamnějšího aktéra s významnými rozhodovacími pravomocemi, který je zároveň jejich hlavním reprezentantem (Bernard a kol. 2011, s236). Zejména místní obyvatelstvo v

malých obcích vnímá jeho roli velmi citlivě. Ve většině případů je právě starosta/starostka tou osobou, která reprezentuje obec. Dále budou osloveni v rámci kvalitativního průzkumu občané, zástupci formálních a neformálních skupin, podnikatelé, chataři a chalupáři.

➤ **Terénní šetření**

Kvalitativní část výzkumu bude provedena prostřednictvím tzv. „rozhovorů pomocí návodu“, který představuje seznam otázek a témat, jimž se tazatel v interview věnuje (viz Příloha 1). Výhodou tohoto typu rozhovoru je větší volnost tazatele při formulaci otázek než v případě strukturovaného rozhovoru a větší možnost uplatnění vlastních zkušeností. Díky návodu je možné respektovat zaměření rozhovoru a přizpůsobit ho aktuální situaci, v níž se rozhovor koná (Hendl 2012, s 407). Dotazování bude stanoveno na základě perspektiv diplomové práce. Dotazování bude tvořeno deseti otázkami s pěti nabídnutými odpověďmi a jako pátá bude možnost vlastní úvahy či jiné odpovědi (viz Příloha 1). Část otázek bude zaměřena obecně na úroveň kontaktů, vzájemných vazeb a z nich vyplývající formy spolupráce obcí s ostatními skupinami aktérů v území včetně meziobecní spolupráce a rozvoje v obci, které budou ověřovat platnost 1. perspektivy. Prostřednictvím dalších otázek, které se budou zabývat vlivem aktérů ve vybraných obcích, bude zjišťována platnost 2. perspektivy. Závěr dotazníkového šetření tvoří dvě otevřené otázky zaměřené na minulost a přítomnost zvolených obcí. Účelem otevřených otázek je minimalizace vlivu tazatele na odpovědi respondenta. Díky stejně položeným otázkám lze odpovědi poměrně snadno porovnávat (Hendl, 2012, s. 407).

Dotazování bude vedeno osobně se všemi uvedenými respondenty. Terénní šetření je pro účely této práce velmi důležité, protože dává tazateli možnost pochopit celkový kontext dané problematiky přímo v zájmovém území. Další výhodou osobního dotazování je rozsáhlejší prostor pro vyjádření respondenta. V případě nejasností a složitějších otázek má tazatel možnost objasnit respondentovi jeho dotazy (Haltmarova.cz 2014). Podle svého charakteru má každá otázka pět různých odpovědí.

➤ **Statistické zpracování**

V této fázi vycházíme ze sběru statistických a dalších materiálů, vztahujících se k problematice vybraných obcí této diplomové práce. Zpracovávají se zde data a informace získané z terénního dotazování a dochází k srovnání přístupů zvolených obcí. Výsledky výzkumu se následně zpracovávají do formy tabulek a grafického zobrazení, které tvoří přehlednou formu prezentace zjištěných výsledků z výzkumu.

➤ **Interpretace výsledků**

V rámci interpretace dojde k vysvětlení a vyhodnocení zjištěných výsledků z výzkumného dotazování a následná formulace vlivu aktérů na rozvoj obcí. Zjištěné údaje budou konfrontovány se stanovenými perspektivami a tato zjištění budou vhodně okomentovány. Zároveň se se tyto údaje opírají o existující teorie a čerpají i z vlastních zkušeností. Na základě nových zjištění budou perspektivy přehodnoceny. Součástí interpretace výsledků budou přehledové tabulky údajů a grafy. Zpracování dat do podoby grafů budou co nejefektivněji prezentovat a porovnávat výsledky výzkumu.

Výchozí data potřebná k analýze současného stavu v obci byla použita převážně z databáze obcí a z Českého statistického úřadu. Analýza sledovaného území je zaměřena na demografickou, ekonomickou, sociální a environmentální oblast. Diplomová práce se opírá o odbornou literaturu, národní a evropskou legislativu, internetové zdroje, portály MMR ČR, Regionální rozvoj a výsledky primárního a sekundárního výzkumu. Interpretace výsledků si na jedné straně vyžaduje správné pochopení číselných údajů na straně druhé velký přehled a dobrou orientaci v dané problematice.

3 Teoretická východiska

3.1 Veřejná politika

Veřejná politika se zrodila v 60. letech 20. století z politologie, sociologie, ekonomie a dalších disciplín. Vznikla z potřeby porozumět specifickým politickým problémům, faktorům ovlivňující jednotlivé politiky a vztahů mezi politikami a jejich společenskými důsledky. Snaží se porozumět tomu, co země dělají, nikoli pouze tomu, jak to dělají. Vztahuje proces k výsledkům a klade větší důraz na vlivy, systematické hodnocení výsledků i nechtěné důsledky veřejných politik.

Veřejná politika je disciplína propracovávající a aplikující výkladové rámce sociologie, ekonomie, politických věd, práva, teorie řízení a dalších oborů k analýze a prognóze procesů formování a uplatňování veřejných zájmů vážících se na řešení diferencovaných sociálních problémů. Věnuje se přitom institucionálnímu zprostředkování těchto procesů veřejným, občanským a do jisté míry i komerčním sektorem v poloze, která je využitelná politickou praxí.

Veřejná politika zahrnuje do své pojmové výbavy několik sousloví, jejichž společným jmenovatelem je adjektivum veřejný. Patří k nim zvláště termíny veřejný zájem, veřejné záležitosti, veřejný prostor, veřejný sektor, veřejné finance, veřejné statky a veřejné právo.

Pojmů veřejný zájem a veřejné záležitosti užívají zvláště sociologie a politické vědy, pojmu veřejný prostor politické vědy a teorie komunikace, pojmu veřejný sektor, veřejné finance a veřejné statky ekonomie a pojmu veřejné právo právní vědy. Zastřešujícím pojmem vyjadřujícím celkový rámec poznávacího záběru veřejné politiky, je pojem vládnutí (Potůček M. a kol., 2005, s. 399).

Veřejná politika se prolíná do různých oblastí, proto bývá rozlišována řada rezortních politik: Bezpečnostní politika, Politika bydlení, Dopravní politika, Hospodářská politika, Politika lidských práv a svobod, Mediální politika, Migrační politika, Populační politika, Regionální politika, Rodinná politika, Politika výzkumu, vývoje a inovací, Kulturní politika, Vzdělávací politika, Politika zaměstnanosti, Sociální politika, Zdravotní politika, Enviromentální politika, Politika životního prostředí, Trestní politika.

3.1.1 Nástroje veřejných politik – podpora aktérů

Pro podporu určité činnosti a dosažení výkonu ze strany aktérů jsou významné nástroje rozvoje. V souvislosti s lokálním rozvojem lze označení nástroje rozvoje vymezit jako obecný pojem pro všechny prostředky, které napomáhají k dosažení rozvojových cílů daného území.

Existuje velký počet dílčích pohledů na nástroje rozvoje území, resp. rozvoje jednotlivých sektorů či věcných oblastí, avšak základní klasifikace dle povahy nástrojů je obecně přijímána. Hlavními dvěma skupinami nástrojů rozvoje jsou nástroje finanční a nástroje nefinanční, popřípadě regulativní. V oblasti rozvoje venkova dosud, nebyla komplexní klasifikace nástrojů rozvoje provedena (otázkou zůstává, zda formálně logická klasifikace nástrojů je nejúčelnější z hlediska jejich reálné aplikace). V dalším textu jsou proto navrženy vhodné rozdělení. Východiskem jsou obecné přístupy veřejné politiky a zvláště politiky regionální, kde existuje velké množství klasifikací nástrojů rozvoje.

Územní rozvoj, resp. rozvoj venkova je jednou z veřejných politik. Veřejná politika je chápána jako souhrn činností „vlády“; vládou v širším kontextu můžeme rozumět jak vládu státu, tak radu kraje či radu, resp. zastupitelstvo obce (Potůček, 2005, s.44).

Nejdůležitější nástroje veřejných politik v souvislosti s její realizací:

- nástroje strategického řízení,
- politické deklaráce,
- právní a organizační normy, jejich tvorba a aplikace,
- fiskální nástroje,
- organizování, koordinace, řízení realizace,
- výchova a indoktrinace (Wokoun, 2006, s.106 -107).

Veškeré veřejné politiky mají určité shodné rysy, a také i nástroje, které vytváří a využívají pro naplnění cílů, které mají dosahovat, mají také určité shodné rysy (jsou tedy podobné i typy jejich nástrojů). Chápeme-li venkov jako součást regionů, tak lze jako východisko pro specifikaci nástrojů rozvoje venkova využít klasifikaci a metodický přístup používaný v oblasti regionální politiky.

Na základě zkoumání uplatňovaných klasifikací nástrojů regionální politiky je navržena následující struktura nástrojů:

Nástroje nefinanční:

- administrativní nástroje (zejména legislativa),
- institucionální nástroje (instituce, strategické plánování, programování, řízení rozvoje),
- věcné a jiné nefinanční nástroje (poradenství, propagace).

Nástroje finanční:

- neinvestiční a investiční pobídky (dotace, granty, úvěry, záruky),
- kapitálové podílctví,
- daňová zvýhodnění (daňové prázdny, slevy na daních),
- rozpočtová zvýhodnění (dotace) (Galvasova, a kol., 2009, s.98).

Rurální politika jako komplexní rozvojový koncept lokálního rozvoje venkova potom obsahuje některé další dimenze a oblasti přesahující rámec klasické regionální politiky. Pro iniciaci a realizaci rozvojových aktivit venkova lze na základě uvedeného navrhnout modifikovanou klasifikaci, lépe odrážející cíle a možnosti směřování rozvoje venkova.

Klasifikace nástrojů rozvoje venkova navržená pro uplatnění v projektu Synergie rozlišuje následující kategorie nástrojů:

- administrativní nástroje (legislativa, závazné procedury, postupy, organizační normy),
- koncepční nástroje (strategie, programy, plány, politické deklaráce, územně plánovací dokumenty, pozemkové úpravy),
- institucionální nástroje (instituce, spolupráce, regionální management),
- věcné nástroje (infrastruktura, poskytnutí prostor, služeb, hmotného plnění, poradenství),
- sociálně-psychologické nástroje (vzdělávání, komunikace, motivace),
- finanční nástroje (systémy finančních podpor, dotace, granty).

Navržená struktura detailněji rozvíjí nástroje nefinanční povahy. Finanční nástroje se oproti hlavním typům nástrojů regionální politiky soustřeďují do specifického systému financování zemědělské činnosti a do dotací.

Důležitou otázkou uplatnění nástrojů rozvoje je vhodnost jejich společného užití k rozvoji území, ať již jde o potenciální dopady, či schopnost aktérů nástroje využít. Je třeba zdůraznit, že pro každou úroveň veřejné správy při snaze o rozvoj venkova jsou reálné a vhodné jiné podoby daných nástrojů a že je třeba usilovat o nalezení jejich optimální

kombinace pro daný subjekt a dané aplikační území. Na účinnost jednotlivých nástrojů a opatření má vliv řada faktorů, které ve spojení s venkovskými oblastmi mohou nabírat určitá specifika.

Při konkretizaci rozvojových nástrojů ze strany jejich tvůrce je třeba rozlišit vnitřní a vnější způsoby aplikace těchto nástrojů rozvoje, tj. co by měli dělat samotní aktéři daného regionu a co je potřebné učinit zvenku. Nástroje by těmto odlišným úrovním měly být vhodně přizpůsobeny (Galvasova, a kol., 2009, s. 98).

3.2 Regionální politika

Regionální problémy byly odjakživa vnímány obyvatelstvem, odborníky i vládami a samosprávou. Spíše záleželo na intenzitě percepce regionální tematiky a jejímu odrazu v praktické činnosti veřejné správy. Vlastní regionální politika, respektive zájem o ni není ale až tak starý. Původně, před velkou hospodářskou krizí třicátých let, se tvrdilo, že regionální diferenciaci ekonomického vývoje je determinována podmínkami národní ekonomiky a je tudíž zbytečné pokoušet se toto rozdělení měnit. Z čistě teoretického hlediska byla regionální nerovnováha považována pouze za dočasný problém ve všeobecném automatickém systému ekonomické rovnováhy. Právě v těchto souvislostech se P. Samuelson vyjádřil následujícím způsobem: „Regionální problémy byly v ekonomice tak zanedbány, že tato oblast je zajímavá sama o sobě“ (Samuelson, Nordhaus, 1991, s.1011). Regionální problémy mohou být způsobeny celou řadou faktorů ekonomické i neekonomické povahy. Stručně můžeme zmínit hlavní faktory vztahující se k ekonomickým teoriím, a sice relativně nízkou mobilitu pracovní síly a kapitálu a geografické faktory, zejména geografickou odlehlost a nedostatečné přírodní zdroje. Dalšími významnými faktory jsou například nevyhovující ekonomická struktura regionu, institucionální faktor (centralizující vliv ústředních institucí může být do určité míry zodpovědný za regionální nerovnováhu) a psychologické faktory.

K nerovnoměrnému regionálnímu rozvoji přispívají i sekundární faktory, jako například vnější ekonomika (technická, finanční a infrastrukturální), demografická situace (nižší úroveň vzdělanosti – N. Hansen uvádí, že „regiony se špatnými možnostmi pro vzdělání byly odkázány samy na sebe v čase, kdy se struktura zemědělství v jiných

regionech měnila vlivem masové emigrace“; aj.) (Hansen, 1999), rigidita nákladů a cen (E. V. Morgan položil otázku „Proč přetrvávají zaostalé regiony?“, přičemž na ni odpověděl: „Existují zde rovněž určité důležité setrvačné síly /rigidity/, které znemožňují použití normálních způsobů, kterými se tržní ekonomika přizpůsobuje změnám v nabídce a poptávce“) (Morgan, 1973, s. 20), široký rozsah regionální uniformity mezd pro určité kvalifikační skupiny (mzdový růst v zaostávajících regionech může být, bez ohledu na produktivitu práce, životní náklady či podmínky nabídky a poptávky, závislý na celostátních směrnících dohodnutých na národní úrovni), regionální diference v inovacích a celá řada dalších faktorů nejrůznější povahy (Wokoun, 2008, s. 22).

Koncentrace regionálních problémů do určitých území může vést ke vzniku regionů například s vysokou nezaměstnaností či jinými sociálními problémy, s nízkou hospodářskou výkonností, se špatnou kvalitou životního prostředí, přičemž lze identifikovat několik základních typů tzv. problémových regionů, např. regiony s upadajícími či stagnujícími základními odvětvími, regiony s nedostatečným využitím vlastních zdrojů, regiony nedostatečně vybavené přírodními zdroji a regiony hospodářsky slabé. Pojem problémový region je však relativní, protože srovnání se zpravidla provádí v rámci jednoho státu a jen v některých případech v rámci nadregionálních celků, např. Evropské unie.

Diference, nerovnosti jsou obecně významným podnětem společenského vývoje, přičemž jejich existence je žádoucí a nezbytná (Hirschman, 1958, s. 217), nicméně příliš velké rozdíly mezi regiony (podobně i mezi jednotlivci) přestávají působit stimulačně a mohou mít nepříjemné ekonomické i závažné sociální a politické důsledky, a proto jsou zpravidla považovány za negativní jev (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 212). Zároveň jsou regionální nerovnosti předpokladem pro formování efektivnějších forem územní dělby práce a specializaci (HAMPL, 1998, s. 11-26). Velikost nerovností mezi jednotlivci i skupinami obyvatel je vládami omezována souborem politik, včetně daňového systému, sociálního zabezpečení apod. Jednou z forem, kterou se vlády snaží o snížení diferencí na regionální úrovni, je regionální politika. V souvislosti s koncepcí regionální politiky je tedy nutno zdůraznit, že existují nejen významné rozdíly v citlivosti společnosti na regionální disparity v různých sférách, ale že existují i rozdíly v možnostech společnosti disparity v různých sférách ovlivnit. Regionální politika pak představuje konkrétní projev úsilí společnosti o snížení (změnu) velikosti regionálních rozdílů. Rozdíly v socioekonomické

vyspělosti regionů však nejsou jediným důvodem pro existenci regionální politiky. Regionální politiku je spíše nutno chápat jako součást souboru ekonomických a sociálních (i ekologických) politik, pomocí nichž se státy snaží dosáhnout národních cílů, jako jsou ekonomický růst, udržitelný rozvoj, kvalitní životní prostředí, sociální a politická stabilita, rovnost šancí obyvatel i rozdělování příjmů způsobem, který většina obyvatel považuje za spravedlivý a který je současně ekonomicky stimulační (Blažek, Uhlíř, 2002, s. 212).

Značné diference v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů mohou tedy významně ovlivňovat i celkový hospodářský rozvoj státu, včetně vyvolání sociálních nepokojů až politických konfliktů. Proto se v řadě zemí začala uplatňovat regionální politika, jejímž hlavním cílem bylo vytvořit předpoklady pro zmírnění či až odstranění neúměrných diferencí v rozvoji jednotlivých regionů v rámci státu a souběžně přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti jak regionů, tak zejména celé národní ekonomiky.

Existence regionální politiky tedy vyplývá z již zmíněných meziregionálních diferencí, přičemž praktická realizace regionální politiky je pak vázána na splnění určitých podmínek, a sice na politické vůli regionálními problémy se nejen zabývat, ale je i řešit, a na ekonomických možnostech tyto problémy řešit. S tím souvisí i motivy existence regionální politiky. Za nejdůležitější jsou zpravidla považovány ekonomické motivy regionální politiky, nicméně ani motivy sociální, ekologické či politické povahy nejsou bez významu. Sociální motivy regionální politiky byly původně dominantní, posléze se prosadily, v padesátých letech, spíše ekonomické motivy. V současnosti se uplatňují argumentačně především důvody plné zaměstnanosti, úvahy o obecním blahu i regionálním rozdělení příjmů.

Plné využití všech výrobních faktorů je zpravidla uváděno jako základní ekonomický motiv pro regionální politiku. Zvláštní důraz se klade na pracovní síly, protože většina problémových regionů má vysokou nezaměstnanost a nedostatečné využití pracovních zdrojů znamená snížení hrubého domácího produktu státu. Dalšími ekonomickými motivy jsou například argument hospodářského růstu či optimálního rozmístění firem.

Ekologické motivy regionální politiky se prosadily až v sedmdesátých letech s aspektem překonání vzrůstajícího znehodnocování životního prostředí.

Politika rozvoje venkova je multidisciplinárním konceptem rozvoje, který je aplikován multisektorálně v rámci daného území. Politika venkovského rozvoje je primárně zaměřena na změny v zemědělském sektoru, diverzifikaci ekonomických činností zejména ve smyslu malých a středních podniků a venkovských služeb, jako je např. správa přírodních zdrojů, zvýšení přírodních funkcí, propagace kultury, turismu a rekreace. Podpora v rámci této politiky musí být diverzifikována jak do oblastí ekonomických činností, tak do oblastí sociálních, a musí vést k podpoře trvale udržitelného růstu. Rozhodně nesmí docházet k poškozování budoucích generací. V rámci politiky venkovského rozvoje musí být důsledně uplatňován princip subsidiarity, decentralizace a spolupráce. Aktivita v této oblasti by měly vycházet od spodu vzhůru a podporovat tvořivost a solidaritu venkovských komunit. Z hlediska alokace finančních zdrojů by měly být podporovány malé a střední podniky, produktivní investice a investice vedoucí k diverzifikaci ekonomických činností. Princip solidarity je jednou ze zásad hospodářských politik Evropské unie. Jedná se jak o solidaritu bohatších členských zemí s chudšími ve smyslu čistých příjemců a čistých plátců do společného evropského rozpočtu ²², ze kterého jsou financovány různé programy, iniciativy a opatření jednotlivých evropských politik, tak o solidaritu mezi regionální v kontextu významu problematiky rozvoje venkova smyslu podpory nepříznivě se vyvíjejících oblastí (tzn. podpora oblastí postižených strukturálními šoky; podpora venkovských oblastí urbanizovanými centry apod.) v rámci Evropské unie. Obecným cílem politiky rozvoje venkova EU by mělo zejména být zamezení vysídlování venkovských oblastí, boj proti chudobě, podpora zaměstnanosti a rovných příležitostí, zlepšení životních a pracovních podmínek venkovské populace, ochrana životního prostředí a zvýšení blahobytu. Snaha o zachování a zlepšení venkovského prostředí musí být doplněna ostatními strukturálními politikami, jako je politika ochrany životního prostředí, infrastruktura a vzdělávací politika. Zprostředkujícím cílem by měla být spolupráce mezi farmáři a místní samosprávou, jejímž smyslem je zachovat schůdnost zemědělských aktivit a současně umožnit, aby tyto aktivity neohrožovaly životní prostředí (Pělucha, 2006, s. 10 – 11).

3.2.1 Pojetí regionální politiky

Regionální politika je v evropském kontextu obvykle chápána jako „činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje“ (Nová regionální politika, 2002. s.20). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR uvádí jako obecný cíl dosažení toho, aby „regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využit. Přístup k této problematice vychází z poznání, že samotné tržní prostředí mnohdy nestačí k tomu, aby byl zabezpečen vyvážený rozvoj na celém území státu. Chce-li stát vytvořit rovné šance pro obyvatele všech regionů, musí tedy v určité míře přijímat opatření na státní, regionální a nadnárodní úrovni, která povedou ke zmírnění regionálních rozdílů“ (Metodická podpora regionálního rozvoje, 2017).

Regionální politika má dvě základní pojetí, kterými jsou „tradiční“ a „moderní“. Tradiční regionální politika se zaměřuje na snižování regionálních rozdílů, počívá mezinárodní přerozdělování, orientuje se na otázky lokalizace kapitálu, využití surovin. Zaměřuje se na velké firmy, vyznačuje se značnou centralizací. Moderní regionální politika se orientuje zejména na problémy související s procesem rychlé restrukturalizace, podporuje inovativnost. Místo meziregionálního přerozdělování a zaměření na suroviny velké firmy se soustřeďuje na mobilizaci vnitřních zdrojů, informace, služby, malé a střední firmy. Vyznačuje se silnou decentralizovaností. Klíčovou rolí centrálních orgánů je koordinační pole (Wokoun, 2008, s.13). Pro regionální politiku v České republice je zásadní zákon č.248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a Strategie regionálního rozvoje.

3.2.2 Vývoj regionální politiky

Počátky regionální politiky sahají do třicátých let dvacátého století, do období velké hospodářské krize, kdy byla Velká Británie postavena před problém, jak řešit dopady této krize v klasických průmyslových regionech. V této době se ve Velké Británii výrazně prohloubily socioekonomické diference mezi jednotlivými regiony (např. nezaměstnanost v londýnské aglomeraci byla „jenom“ 14%, kdežto ve Skotsku 25% a ve Walesu dokonce 36%). Zpravidla se „propadly“ regiony s vysokým podílem tradičních průmyslových

odvětví (těžba uhlí, hutnictví, textilní) a stát byl nucen přijmout určitá opatření ke zmírnění výrazně se zhoršující sociální situace v těchto regionech.

Tehdy byl přijat první legislativní dokument „Zákon o speciálních územích“ (1934), v němž byly vymezeny problémové regiony, definovány způsoby pomoci spočívající ve zlepšení infrastruktury a rovněž stanovena pravidla pro alokaci prostředků.

Od těchto dob se ve Velké Británii regionální politika rozvíjí nepřetržitě. V poválečném období byly vymezeny tzv. rozvojové regiony. V roce 1960 byl přijat zákon o místní zaměstnanosti, jímž se vymezily rozvojové distrikty (s vysokou nezaměstnaností) kam podle tohoto zákona směřovala finanční pomoc. Podobný zákon z roku 1963 umožňoval navíc zrychlené odpisy při nových investicích ve strojírenství (náklady mohly být odepsány z daňového základu). V roce 1966 vyšel zákon o průmyslovém rozvoji, v němž byly vymezeny rozvojové regiony v mnohem širším pojetí. Regionální pomoc se v roce 1973 rozšířila i na sektor služeb. Většina nástrojů regionální politiky byla nejen zformulována, ale i v praxi právě odzkoušena zde. I když v osmdesátých letech, v souvislosti s vládními změnami, došlo k určitému zeslabení pozice regionální politiky v rámci její pozice v celkové státní politice, jsme v současnosti opět svědky zvýšeného zájmu o regionální politiku ve Velké Británii.

Ve Francii a Itálii se začala regionální politika rozvíjet v podstatě až po druhé světové válce. V obou zemích se projevovaly velmi výrazné regionální dichotomie, v případě Francie šlo o protiklad mezi pařížskou aglomerací a ostatními regiony, v Itálii zase mezi prosperujícím severem a zaostalým jihem. Francie se zaměřila na podporu dvanácti tzv. metropolí, např. Bordeaux, Lille, Marseille s cílem docílení vyváženější regionální struktury. Zároveň byly pro Paříž uplatňovány různé administrativní nástroje regionální politiky až poněkud drastické represivní povahy (např. při vymístění těžkého průmyslu z Paříže, avšak za souběžné podpory jeho lokalizace v jiných francouzských regionech). V rámci francouzské regionální politiky jsou dlouhodobě uplatňovány programy na podporu infrastruktury. V Itálii se už v padesátých letech regionální politika zaměřila především na industrializaci nejjihnější části země. Francouzské zkušenosti ze sféry regionální politiky mohou být pro nás v mnohém inspirující, zejména však zákon „O směrech regionálního rozvoje a plánování“ z roku 1995, jenž zahrnuje celou problematiku regionálního rozvoje a

regionální politiky, včetně otázek a principů, které jsou v rámci Evropské unie teprve obsáhle diskutovány.

Ve většině západoevropských zemí se začala uplatňovat regionální politika na přelomu padesátých a šedesátých let. V současnosti se německá regionální politika především zaměřuje na rozvoj nových spolkových zemí, dříve se mj. zabývala podporou restrukturalizace starých průmyslových regionů. V Belgii byly postupně v důsledku regionalizace a poté federalizace státu přeneseny všechny kompetence regionální politiky zcela na regionální úroveň.

V současnosti se dá konstatovat, že hlavní dokumenty Evropské unie nevyjadřují nynější situaci v těchto zemích, ale spíše představy o optimálním obsahovém, právním a institucionálním uspořádání sféry regionální politiky. Ke stanoveným optimálním cílům by se měly jednotlivé země přibližovat, i když to není snadné, jelikož každá členská země má v této sféře své tradice, existující zákonodárství a instituce.

Hlavním schváleným dokumentem Evropské unie v této problematice je Evropská charta regionálního plánování z roku 1983 (někdy v České republice překládaná jako Charta „prostorového“ či dokonce „územního“ plánování), jež se orientuje především na vymezení sféry regionálního plánování, stanovením výchozích zásad i nejaktuálnějších úkolů v evropském prostoru (Tato charta byly přijata dne 20. 5. 1983 v Torremolinos na Evropské konferenci ministrů zodpovědných za regionální politiku).

V uvedeném dokumentu jsou zformulovány následující cíle prostorového uspořádání:

- Vyvážený socioekonomický rozvoj regionů
Usiluje o regulaci vývoje regionů, které jsou přetížení (přehustěné) nebo se rozvíjejí příliš rychle, podporuje rozvoj zaostalých regionů řešením infrastruktury, což je žádoucí pro oživení hospodářství v ohrožených regionech.
- Zlepšování životních podmínek
Podporuje zlepšování kvality každodenního života v bydlení, pracovních příležitostech, kultuře, rekreaci a vztazích uvnitř obce.
- Zodpovědné zacházení s přírodními zdroji a ochrana životního prostředí
Rozvíjí strategie, jež omezují konflikty mezi rostoucími nároky na přírodní zdroje a potřebou jejich uchování. Usiluje o zodpovědné usměrňování životního prostředí a

využívání území, půdy, ovzduší, vody, energetických zdrojů, fauny a flory, přičemž věnuje zvláštní pozornost přírodním hodnotám a kulturnímu i architektonickému dědictví.

- Racionální využívání území

Při sledování výše uvedených cílů se obzvlášť soustřeďuje na umíst'ování, organizaci a rozvoj sídelních a průmyslových komplexů, rozhodujících prvků infrastruktury a na ochranu zemědělské a lesní půdy (Wokoun, 2008,s. 23-26).

V následujícím roce (1984) Evropský parlament doporučil zpracování „evropského prostorového plánu“, který by zabezpečil lepší koordinaci jednotlivých společných záměrů i Evropská charta regionálního plánování obsahovala poprvé dohodu o důležitých prostorových cílech v Evropě a má pro všechny účastnické státy charakter doporučení.

Rozvojové politiky včetně ochrany životního prostředí, neboť se ozývají hlasy, upozorňující na problémy, jež lze v budoucí sjednocené Evropě očekávat vlivem společného trhu a budoucího spojení. Očekává se, že dojde ještě k výraznější konkurenci mezi soukromými společnostmi, městy či regiony, což povede k dalšímu poškozování dosud uchovaných přírodních zdrojů v Evropě. Proto někteří odborníci vidí v regionální politice a zvláště v regionálním plánování jednu z podmínek přežití v budoucí Evropě.

Ke stanoveným cílům se však všechny země Evropské unie nepřibližují stejně rychle, jelikož každá země Unie má své tradice a volila vlastní cesty k optimálnímu prostorovému uspořádání a regionálnímu plánování. Proto na Evropskou chartu regionálního plánování navazuje usnesení Evropského parlamentu z roku 1990, věnované kritickému hodnocení nedostatečné koordinace regionálního plánování uvnitř Evropské unie. Z usnesení vyplynulo, že v evropském prostoru pokračují nepříznivé demografické a ekologické jevy a regionální plánování není dostatečně využíváné k jejich řešení. Pro evropskou regionální politiku a prostorové uspořádání se považuje za žádoucí, aby si Evropská unie vytvořila finanční a správní nástroje pro dobrovolnou politiku regionálního plánování a prostorového uspořádání, zabraňující dalšímu soustřeďování lidí v aglomeracích, zabezpečující v evropském prostoru ochranu prostředí, krajiny a kultur a sloužící jako rámec pro hodnocení projektů infrastruktury v evropském, národním a místním měřítku. Dále se navrhuje, aby se na základě pravidelně aktualizovaných výhledových studií a národních plánů zpracovávaly koncepční zásady regionálního

plánování, jež poskytnou členským státům a regionům společná východiska pro jejich vlastní plánování a zabezpečí soulad odvětvových politik Evropské unie s jejich prostorovými důsledky.

Regionální rozvojový koncept pro Evropu by měl zahrnovat tři hlavní části (Scholich, 1993, s. 58-64):

- informace o péči a využívání přírodních zdrojů,
- určení podstatných prvků budoucí hospodářské výměny a přepravy zboží, jakož i politických a administrativních nástrojů k jejich podpoře,
- náčrt politického a institucionálního rámce rozvojové politiky.

Ve sféře obnovení rovnováhy v Evropské unii se mj. zdůrazňuje, že nelze dosáhnout nápravy tohoto vývoje bez cílevědomého a rozumného usměrňování hospodářských aktivit v měřítku celé Unie tak, aby měli všichni občané stejný přístup ke službám a stejnou příležitost, a bez zamezení živelného růstu měst a rozvojových procesů, vedoucích k ničení krajiny, architektury a evropské kultury. Považuje se za nezbytné vytvářet na celém území vyváženou síť měst a dynamických obcí jako základů kulturního, společenského a hospodářského života a pečovat o cílevědomý růst měst, který zabrání vývoji gigantických velkoměstských aglomerací. Vyžaduje se rovněž, aby mezi cíle agrární politiky Unie bylo zařazeno udržení stálého ekonomicky aktivního obyvatelstva v celém venkovském prostoru.

V oblasti energetiky vyzývá Evropská unie k dekoncentrovanému rozvoji energetiky mimo jiné zpracováním a uskutečňováním „Regionálních a místních souborných energetických plánů“ s dílčími plány „Úsporné a racionální spotřeby energie“, „Spojení energie a tepla“ a další. Doporučuje se dávat přednost dopravní infrastruktuře, podporující dekoncentrovaný rozvoj, hlavním i vedlejším železničním tratím, telekomunikacím a přístavům před zatěžujícími dopravními infrastrukturami (dálnice, letiště).

V usnesení Evropského parlamentu z roku 1990 o regionálním plánování nenalzáme nic, o čem bychom nevěděli, že je třeba přiznat, že v západní Evropě došlo v posledních letech ke značným posunům při určování priorit. Pro nás je však nutná průběžná informovanost a věcná spolupráce s odpovídajícími národními a nadnárodními orgány, pracujícími na úseku regionálního plánování v evropském kontextu, neboť pozice

naší země se zásadně změnila z „pohraničního“ území východního bloku na frekventovaný prostor celoevropského významu. Tato změna vyvolala potřebu nového pojetí regionální politiky a strategie územního rozvoje v České republice (Wokoun, 2008, s.24-28).

3.2.3 Regionální politika a její legislativní úprava v ČR

Regionální politika vymezuje souhrn intervencí, která jsou zaměřena na konkrétní situaci státu, jeho regionů a očekávaný vývoj. Regionální politika je zaměřena na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit, k lepšímu územnímu rozložení a k rozvoji infrastruktury (Wokoun a kol., 2006, s.351).

Přibližně od začátku devadesátých let vlády usilovaly o stanovení regionální politiky. Hlavním cílem této politiky bylo odstranění hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů v období přeměny, obnovování stability a ekonomického růstu. Smysl regionální politiky se začal rozvíjet v nových podmínkách při projednávání zákona o státním rozpočtu na rok 1991. Od tohoto roku byly podstatné otázky regionální politiky několikrát projednávány vládou. Jednání bylo završeno podáním návrhu zákona o regionální politice, který byl v roce 1992 tehdejší vládou zamítnut.

Prvotní úpravou regionální politiky je článek 99 Ústavy ČR, který vymezuje základní členění České republiky na obce a kraje. Obce jsou základní územní samosprávné celky a kraje jsou vyšší územní celky. Ústavní zákon č. 347/1997 Sb. pak dále člení Českou republiku na 14 celků. Reformou veřejné správy došlo v roce 1999 k další změně v územní kvalifikaci České republiky na jednotky NUTS. Od roku 2003 v České republice rozlišujeme: NUTS 5 – sídelní jednotka (obce), NUTS 1 – Česká republika, NUTS 2 – regiony soudržnosti, NUTS 3 – vyšší územně samosprávné celky, NUTS 4 (LAU 1) – okresy – zrušeny, NUTS 5 (LAU 2) - obce. Vymezení těchto územních jednotek má význam pro statistické účely EU a také pro účely zařazení jednotlivých regionů s různými úrovněmi k cílům regionální a strukturální politiky Evropské unie. Od roku 2000 je v České republice vytvořen základní legislativní rámec regionální politiky. Hlavní normou regionální politiky je zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje (dále jen zákon o podpoře regionálního rozvoje). Tento zákon upravuje specifikaci podpory regionálního rozvoje, definuje vybrané nástroje a působnosti hlavních subjektů regionální politiky, programové dokumenty vypracovávané na celostátní a krajské úrovni. Zákon o

podpoře regionálního rozvoje vymezuje základní principy regionální politiky EU. Dále vešly v platnost zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, 128/2000 Sb., o obcích, zákon č. 132/2000 Sb., o 11 změně a zrušení některých zákonů souvisejících se zákonem o krajích, zákonem o obcích, zákonem o okresních úřadech a zákonem o hlavním městě Praze.

V České republice se problematikou regionálního rozvoje zabývají také další zákony dle platného znění (Wokoun, 2008, s.399-402).

3.2.4 Regionální politika v evropské unii

Rostoucí blahobyt obyvatel v zemích Evropské unie a vnitřní otevřenost pro její obyvatele i podnikatele není náhodný a rovněž souvisí s evropským integračním procesem, jeho cíli, institucemi a politikami. Právě jedním z cílů tohoto integračního procesu je snaha o snižování rozdílů v hospodářské úrovni regionů a členských států.

Již v zakládacích smlouvách EHS z roku 1957 byl sice uvedený cíl stanoven jako jeden z prvořadých, ale při vzniku EHS nebyla regionálním problémům věnována zvláštní pozornost, protože šestice původních zakladatelských států měla v podstatě srovnatelnou hospodářskou úroveň. Postupně, s rozšiřováním ES, se regionální diference v hospodářské a sociální úrovni projeví jako výrazné. V souladu se zásadou solidarity nebylo je možno pominout, ale bylo nutno na ně reagovat odpovídajícím instrumentáři a finančními zdroji.

S tím souvisí zvyšování prostředků určených k postupnému vyrovnávání ekonomické úrovně zemí a rozvoj regionů v EU pro posílení hospodářské a sociální soudržnosti. Avšak historická, geografická a kulturní mnohotvárnost zemí a regionů má zůstat zachována. Významný úkol tedy připadá regionální a strukturální politice, pomocí níž se EU i jednotlivé členské státy zejména snaží snížit příliš vysoké rozdíly v životní úrovni mezi regiony, aktivně bojovat s vysokou nezaměstnaností, a to především podporou hospodářských i sociálních struktur v zaostávajících regionech či v regionech s nevyhovující strukturou průmyslu.

Hlavním nástrojem strukturální a regionální politiky se staly strukturální fondy Evropské unie. Vedle strukturálních fondů existuje fond soudržnosti (kohezní fond), jenž poskytuje prostředky hospodářsky slabším zemím EU.

Základním účelem vytvořených strukturálních fondů je prostřednictvím rozvojových programů a projektů snižovat zaostalost znevýhodněných regionů včetně venkovských a zajistit v těchto oblastech vyrovnaný a udržitelný rozvoj. Na rozdíl od Společné zemědělské politiky EU, která se striktně drží dohodnutých norem a pravidel a má spíše nárokový charakter, strukturální fondy poskytují značný prostor pro individuální přístupy k řešení konkrétních problémů.

Významným rysem podpory ze strukturálních fondů i fondu soudržnosti je skutečnost, že příjemci této pomoci (na úrovni států, regionů i předkladatelé konkrétních projektů) musí vyvinout značné úsilí a předložit EU velmi kvalitní programové a projektové dokumenty.

3.2.5 Principy regionální a strukturální politiky

Regionální politika EU - oblast hospodářské a sociální soudržnosti se zaměřuje zejména na podporu zaostávajících regionů (ve vztahu k průměru EU) včetně strukturálně postižených a venkovských oblastí a na snížení nezaměstnanosti. Po vstupu České republiky do EU, bylo nutné respektovat základní principy a pravidla této společné politiky, proto je důležité zajišťovat soulad systému regionální politiky v ČR s praxí EU.

Regionální a strukturální politika Evropské unie a v podstatě i využívání strukturálních fondů vychází z několika základních (operačních) principů:

- Princip koncentrace
- Princip partnerství
- Princip programování
- Princip adicionality (doplňkovosti)
- Princip monitorování a vyhodnocování
- Princip solidarity
- Princip subsidiarity

3.2.6 Cíle regionální a strukturální politiky

Počet a charakter stanovených cílů se měnil společně s vývojem regionální a strukturální politiky. Regionální politika ovlivňuje mnoho oblastí. Její investice pomáhají plnit spoustu cílů EU. Politika soudržnosti vhodně doplňuje politiky EU, které se zabývají například vzděláním, zaměstnaností, životním prostředím, energetikou, trhem, výzkumem a inovacemi. Regionální politika poskytuje potřebný rámec pro investice k plnění cílů strategie Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění v EU. Celkem bylo vymezeno pět cílů EU na rok 2020.

1. Zaměstnanost (zaměstnáno 75% lidí ve věku 20 – 64let)
2. Výzkum a vývoj (investice 3% HDP EU do výzkumu a vývoje)
3. Změna klimatu a energetická udržitelnost (snížení emisí skleníkových plynů v EU o 20%,

20 % energie z obnovitelných zdrojů, 20% nárůst úspory energie.

4. Vzdělání (snížení počtu studentů o 10 %, kteří nedokončí vzdělání, o 20 miliónů méně lidí

zasazených chudobou a sociálním vyloučením.

5. Boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení (o 20 miliónů méně osob se znevýhodněním a lidí ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením).

Každý členský stát si ve výše uvedených oblastech stanovil vlastní národní cíle.

V programovém období 2014 – 2020 v ČR byly stanoveny dva cíle:

Cíl 1 – Investice pro růst a zaměstnanost

Cíl 2 – Evropská územní spolupráce

Bylo stanoveno pět finančních nástrojů: EFRR, ESF, FS, EZRV, ENRF. Celková alokace pro ČR 23,96 mld. EUR.

Činnost Společenství v souladu s primární legislativou je zaměřena na posilování hospodářské a sociální soudržnosti rozšířené Evropské unie s cílem podporovat harmonický, vyvážený a udržitelný rozvoj Společenství. Tato činnost se uskutečňuje za

pomoci fondů, Evropské investiční banky a dalších stávajících finančních nástrojů. Jejím cílem je zmenšovat hospodářské, sociální a územní rozdíly, které vznikly zejména v zemích a regionech, jejichž rozvoj zaostává, a v souvislosti s hospodářskou a sociální restrukturalizací a se stárnutím obyvatelstva. Opatření přijatá v rámci fondů jsou na celostátní a regionální úrovni zaměřena na priority Společenství v zájmu udržitelného rozvoje posilováním růstu, konkurenceschopnosti, zaměstnanosti, sociálního začlenění a ochrany a kvality životního prostředí. Regionální politika EU prošla až do současnosti určitým vývojem poznamenaným hledáním optimální podoby celého tohoto systému a snahou o větší koncentraci pomoci (MMR, cit. 2017-11-01).

3.2.7 Vztah regionální politiky a regionálního rozvoje

Regionální politika je v evropském kontextu obvykle chápána jako „**činnost, jejímž úkolem je přispívat ke snižování rozdílů mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a k zabezpečení jejich harmonického rozvoje**“ (MMR, 2002, s.20). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR uvádí jako obecný cíl dosažení toho, aby „regiony měly stejné šance a možnosti a aby jejich demografický, hospodářský a přírodní potenciál byl plnohodnotně využit.

Evropskou politiku rozvoje venkova můžeme pojímat jako součást regionálního rozvoje, neboť její cíle vycházejí z obecných cílů regionálního rozvoje. Jde o zmírňování tzv. kumulativních disparit mezi různými regiony, přičemž jeden z druhů různosti může představovat nerovnosti na škále městské – venkovské regiony. Základ této úvahy o souhlasných cílech najdeme v článku 158 Smlouvy o Evropské unii (Consolidated Version of the Treaty Establishing European Community, 2002). Přistupuje-li v období 2007-2013 ke strategickým cílům EU územní integrace (vedle hospodářské a sociální soudržnosti), je tím mj. zdůrazněn také aspekt udržitelných vazeb mezi městským a venkovským prostorem. Z prioritních oblastí a priorit nejen české regionální politiky je patrné, že s venkovskými regiony je počítáno jako s oblastmi se specifickými obtížemi. Dle dokumentu Politika soudržnosti 2014-2020 je současná politika vedena dvěma cíli, přičemž v prvním cíli Investice pro růst a zaměstnanost je znovu respektováno členění na regiony méně a více rozvinuté a přechodové (Evropská komise 2011). V rámci druhého cíle Evropská územní spolupráce se směřuje k přenosu znalostí a zkušeností mezi rozličnými úrovněmi

regionů. Venkov je zaměřen obdobně jako v minulém plánovacím období. Kumulativní disparity, ve kterých jsou obsaženy sociálně ekonomické rozdíly, mají sílu působit negativní sociální a politické následky. Proti nim lze postavit tzv. disperzní disparity, vyjadřující takové nerovnosti mezi regiony, ze kterých mohou dané prostorové entity těžit, pokud jsou schopné svůj potenciál využít (volně dle Hampl 1999). Zaměřením na sociální potenciál směřuje tato práce k pojetí rozvoje venkova jako jedné z podoby lidských činností, které tvoří poměrně složitý a provázaný komplex. Podle Lošťáka (2006) takové aktivity zahrnují subjekty/aktéry s jejich cíli (ty jsou formované na základě jejich lidského, kulturního a intelektuálního kapitálu), nástroji a metodami (propojenými s institucemi a sociálním kapitálem) (Kučerová, 2016, s.28).

Ve vztahu regionální rozvoj–regionální politika lze regionální politiku chápat jako aplikační rovinu regionálního rozvoje – o tomto vztahu blíže Wokoun et al. 2008. V souvislosti s poznáváním regionů, tvorbou regionalizací a aplikací často velmi odlišných přístupů se nabízí otázka, zda lze identifikovat „více regionálních rozvoju“ ve smyslu odlišných (různých) regionálních rozvoju. Například Damborský (in Wokoun et al., 2008) uvádí dva možné přístupy k uvedenému problému, když rozlišuje přístup *praktický* a *akademický*. Damborský rovněž konstatuje, že oba přístupy se vzájemně ovlivňují, ba dokonce jsou na sobě v dlouhodobém horizontu závislé. Oba přístupy se pak úzce promítají do regionální politiky

V knize „Regional Policy, a European Approach“ (Vanhoven,1987) je uvedena následující definice: „Regionální politika představuje všechny veřejné intervence vedoucí ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive se pokouší napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky ve smyslu dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů.“ (Wokoun, 2008) definuje regionální politiku jako soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů. V tomto duchu regionální politiku definují také Vanhove a Klaassen i Hall, kteří uvádějí, že „regionální politika představuje všechny veřejné intervence, které vedou ke zlepšení geografického rozdělení ekonomických činností, respektive které se pokoušejí napravit určité prostorové důsledky volné tržní ekonomiky pro dosažení dvou vzájemně závislých cílů: ekonomického růstu a zlepšení sociálního rozdělení ekonomických efektů“.

(Wokoun, 2008, s. 29). Damborský (Wokoun, 2008, s. 12) vysvětluje, že „regionální politika pak na základě poznatků o regionálním rozvoji ovlivňuje reálný regionální rozvoj a regionální rozvoj zpětně působí na regionální politiku.“

Konkrétní obsahové vymezení regionální politiky je pochopitelně podmíněno aktuální sociálně ekonomickou situací a jí odpovídající státní hospodářskou, popř. i sociální politikou. Tak např. v České republice bylo cílem regionální politiky v 90. letech „minimalizovat období poklesu hospodářsky slabých či strukturálně handicapovaných oblastí v průběhu transformace a přispět ke stabilitě a obnovení jejich ekonomického růstu“ (MMR ČR koncepce). Jak uvádí Damborský (Wokoun, 2008, s. 11), v podstatě je možné rozlišit dva pohledy na regionální rozvoj, které současně formují snahu o cílené ovlivňování prostřednictvím regionální politiky (viz Obrázek 1).

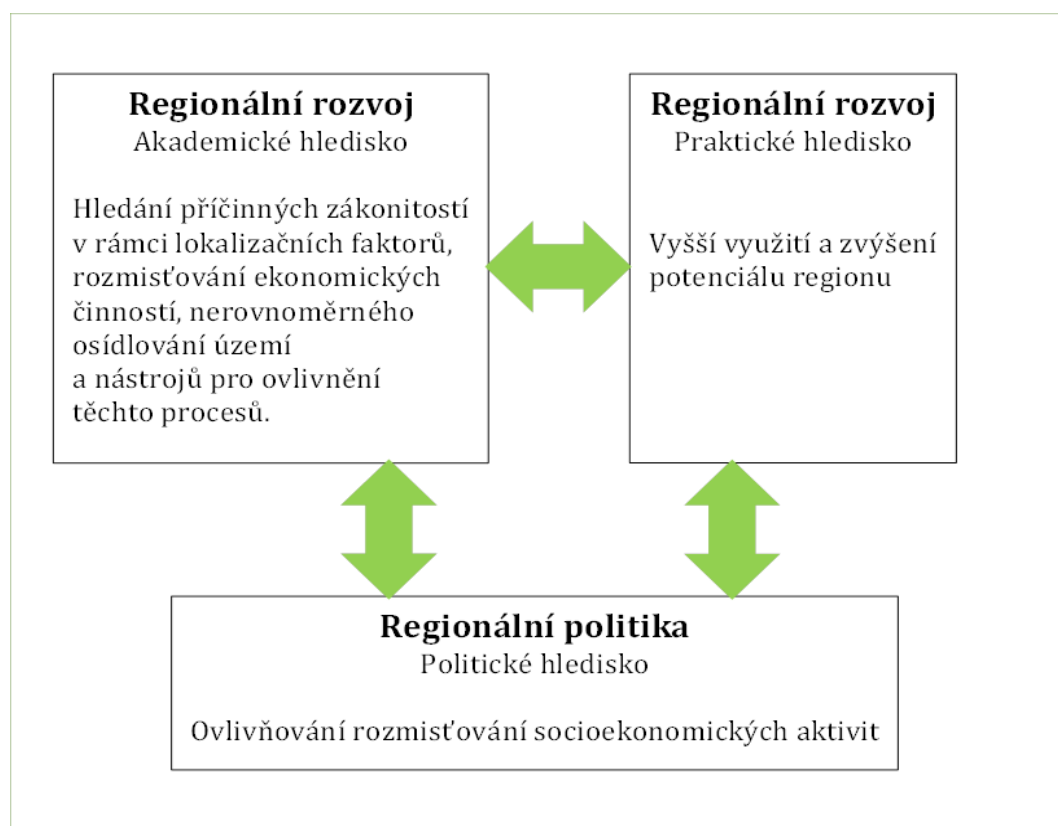
Akademicko–teoretický přístup pracuje s regionálním rozvojem, ve kterém se prolínají ekonomie, geografie a sociologie. Primární, je hledání příčinných zákonitostí:

1. v rámci lokalizačních faktorů,
2. rozmístování ekonomických činností,
3. nerovnoměrného osídlování území a především pak
4. nástrojů pro ovlivnění těchto procesů.

Takto chápaný regionální rozvoj je nazýván regionalistickou, popř. regionální vědou.

Praktický přístup a konkrétní představa o (žádoucím) rozvoji regionu je formována na základě vnímání jednotlivých proměn aktéry (obyvatelé, podnikatelé, političtí představitelé, úředníci veřejné správy a další). Směřování rozvoje se pak odvíjí od místních zdrojů, které jsou transformovány na rozvojové potenciály.

Obr. 1 Vztahy mezi akademickým a praktickým pojetím regionálního rozvoje a regionální politikou

Zdroj: https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65056

3.3 Regionální rozvoj

Regionální rozvoj je soubor procesů, které probíhají v rámci regionů a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a dalších záležitostí v regionu. V obecné rovině můžeme rozvoj označit jako „proces pozitivních změn“, obvykle jde o zlepšení kvantitativních, ale zejména kvalitativních charakteristik určité oblasti (nejčastěji se jedná o přírodní a sociálně-ekonomické oblasti).

V důsledku posuzujeme a zkoumáme, jak se zdokonalilo naplnění kvantitativních charakteristik (například: délka vybudovaných komunikací, vybudování ubytovacích kapacit a jiné), od toho jakých cílů (dopadů) mělo být dosaženo realizací jednotlivých aktivit (zlepšení dopravní dostupnosti – zrychlení dopravy, usnadnění dojížděky za prací, zajištění průjezdnosti pro různé typy vozidel; zkvalitnění podmínek pro rozvoj cestovního

ruchu – zkvalitnění poskytovaných služeb, zajištění potřebné infrastruktury cestovního ruchu, prodloužení doby pobytu hostů atd.). Skutečná představa o žádoucím rozvoji je spojena s vnímáním jednotlivých variabilit ze strany kompetentních aktérů (obyvatelé, podnikatelé, političtí představitelé, úředníci veřejné správy, spolky, atd.). Rozvoj se stává ryze subjektivní veličinou, která se odvíjí od hodnotové orientace občanů, lokálních autorit apod. Cesta rozvoje se odvíjí od místních zdrojů a rozvoj získává obrysy přeměnou zdrojů na rozvojové potenciály. Rozvoj bývá často zaměňován za růst. Zatímco regionální růst je chápán jako zvýšení celkového výsledku regionu v určitém časovém období, regionální rozvoj je oproti tomu představován celým komplexem procesů, které probíhají uvnitř regionu. Růst vede k usměrněnému rozvoji a regionální rozdíly spíše zvětšuje (Pělucha, 2006, s.10).

3.3.1 Přístupy regionálního rozvoje

Problematiku regionálního rozvoje lze chápat ve dvou základních přístupech – praktickém a akademickém. Dle praktického chápání je regionálním rozvojem míněno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného systematicky vymezeného prostoru (území) vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů. Toto zvýšení a vyšší využití se projevuje v lepší konkurenceschopnosti soukromého sektoru, životní úrovni obyvatel, stavu životního prostředí apod. V případě praktického přístupu je možné regionální rozvoj posuzovat pomocí zřetelných ukazatelů, jelikož změny se uskutečňují v oblastech, které jsou snadno kvantifikovatelné. Hovoříme zde například o situaci životního prostředí, životní úrovni obyvatel, dostupnosti vzdělání, konkurenceschopnosti, a jiných faktorech (Wokoun, 2008, s. 11).

Praktický přístup by však bez akademického nemohl existovat, neboť oba na sebe vzájemně působí a vytvářejí tak základ pro regionální politiku. Akademický přístup chápe regionální rozvoj jako aplikaci nauk, zejména ekonomie, geografie a sociologie, řešící jevy, procesy, vztahy systematicky vymezeného prostoru (území), které jsou ovlivněny přírodně-geografickými, ekonomickými a sociálními podmínkami v daném regionu (Wokoun, 2008, s. 11). Tento přístup je také charakteristický vyhledáváním počátečních příčin procesů a následným určením prostředků k jejich řešení. Je typický pro

akademickou oblast, zatímco druhý přístup – praktický – je zřejmý spíše u soukromých společnostech a úřadů. Regionální politika využívá nástroje formulované při akademickém přístupu, pomocí nichž rozmisťuje socioekonomické aktivity tak, aby docházelo k vyrovnanému rozvoji regionů. Lze tedy říci, že regionální politika je díky akademickému přístupu k regionálnímu rozvoji praktikována při regionálním rozvoji samotném (praktický přístup).

Z výše uvedených důvodů vyplývá, že s regionálním rozvojem úzce souvisí vznik rozdílů mezi regiony. Tyto rozdíly mají vnější a vnitřní příčiny. Vnější příčiny pochází z externího prostředí, které zahrnuje například společenské podmínky, ekonomickou situaci. Vnitřní příčiny pramení z jádra sledovaného regionu. Mohou za ně samotní aktéři regionálního rozvoje, protože ho ovlivňují svým chováním, schopnostmi a inspirací.

Je však velice důležité si uvědomit, že cílem regionálního rozvoje není odstranění všech regionálních disparit. Jeho úkolem je vyloučení pouze takových rozdílů, jež by mohly mít nepříznivý vliv na budoucí vývoj regionu. Při správných podnětech může rozdílnost regionů přinést i pozitivní dopady, může sloužit i jako jakási vnitřní hybná síla rozvoje, která vede k mobilizaci vnitřních zdrojů nebo odlišnost regionů nám přináší pozitivní stránku právě v tom, že tento region je něčím specifický a odlišuje se právě svojí specializací.

3.3.2 Teorie regionálního rozvoje

Teorií regionálního rozvoje byl vytvořen poměrně značný počet, přičemž soubor těchto teorií je koncepčně hybridní, takže i jejich samotné výchozí principy jsou často protikladné (Blažek, Uhlíř, 2002, s.13).

Teorie regionálního rozvoje lze klasifikovat mnoha způsoby v závislosti na přijetí různých kritérií, tradičně však bývají děleny do dvou velkých skupin (viz např. Armstrong a Taylor 1993, Chisholm 1990 nebo Martin a Sunley 1998).

Do první skupiny jsou zařazovány teorie regionální rovnováhy (tzv. konvergenční teorie), jejichž autoři se přiklánějí k názoru, že přirozenou základní tendencí regionálního rozvoje je vyrovnávání rozdílů mezi regiony. Druhou skupinu pak tvoří teorie regionální nerovnováhy (tzv. divergenční teorie), jejichž zastánci jsou přesvědčeni, že v průběhu

vývoje dochází spíše k dalšímu zvětšování meziregionálních rozdílů. Základní rozdíl mezi oběma skupinami spočívá v tom, zda jejich autoři přikládají větší význam mechanismům a procesům vedoucím k nivelizaci, nebo naopak, zda za silnější považují procesy a mechanismy diferenciační (kumulativní, selektivní, koncentrační apod.). Většina zastánců obou základních teoretických směrů samozřejmě přiznává i existenci opačných procesů, tedy například zastánci teorií nerovnoměrného rozvoje počítají s působením vyrovnávacích mechanismů, jejich působení však považují za dočasné, náhodné nebo za slabší. Pro teorie regionálního rozvoje neexistuje komplexní a jednoznačná klasifikace. Lze najít mnoho kritérií, na jejichž základě se teorie dají rozdělit (Blažek, Uhlíř, 2002, s.13).

Teorie regionálního rozvoje vycházejí ze základních metodologických přístupů, přičemž při tvorbě teorií se nejvíce prosadil pozitivismus, přístupy ovlivněné hermeneutikou, strukturalismus a kritický realismus. Dále jsou teorie inspirovány hlavními ekonomickými směry. Podle nich je lze dělit na neoklasické, keynesiánské, nemarxistické, neoliberalní a institucionální (Wokoun, 2008, s.222).

Teorie regionálního rozvoje představují základ pro plánování a realizaci regionální politiky. Pomocí zjištění a vysvětlení příčin probíhajících změn ve vývoji regionů, teorie napomáhají nabídnout řešení možných problémů. Tyto teorie představují více či méně veškerý systém hodnocení základních faktorů, příčin, aktérů, souvislostí a mechanismů regionálního rozvoje. Čerpají z dlouhodobých zkušeností. Jejich vývoj se utvářel mnoho let, během této doby zaznamenal velký počet vývojových fází. Vývoj teorií samozřejmě probíhá neustále s vyvíjejícím se celosvětovým prostředím, je nutné na toto reagovat. Je velice těžké předem určit, jaké změny nastanou při celkovém vývoji, proto nikdy s určitostí nemůžeme konstatovat, že soubor teorií regionálního rozvoje není a nikdy nebude úplný.

3.3.3 Vývoj regionálního rozvoje

Problematika regionálního rozvoje v České republice nemá ve srovnání se státy západní Evropy a také některými státy Evropy východní téměř žádnou tradici. Je tomu tak i přes to, že na počátku 20. století byly regionální rozdíly v nově vzniklém Československu přímo extrémní. Západní území tehdejšího státu bylo tvořeno Čechami, které původně představovaly významnou součást rozvinutého Rakouska-Uherska, dále Moravou a Českým Slezskem, což bylo území na soudobé poměry také poměrně vyspělé. Východní

část Československa tvořilo relativně slabé Slovensko a silně zaostalá Podkarpatská Rus, jež dokonce reprezentovala jeden z nejzaostalejších regionů Evropy. Ke snížení výše popsaných rozdílů mezi jednotlivými regiony nejprve přispělo oddělení Podkarpatské Rusi v roce 1939 a dále změna geopolitické situace po druhé světové válce. Nejvýraznější vliv na snížení meziregionálních rozdílů však mělo období centrálně plánované ekonomiky, kdy naneštěstí došlo k zastavení vývoje a zaostání dosud rozvinutých Čech. Již na počátku 90. let 20. století se Československo řadilo mezi evropské státy s nejnižšími regionálními rozdílů. Přestože tedy došlo po dobu existence Československa k výraznému snížení meziregionálních rozdílů, nelze v té době mluvit o cíleném regionálním výzkumu a aplikaci regionální politiky.

Významnější regionální rozdíly, které poprvé podnítily zájem o hlubší regionální výzkum a regionální politiku, se začaly objevovat až v druhé polovině 90. let, jen několik let po vzniku České republiky. V té době se již také naplno začaly projevovat vlivy nového společenského a ekonomického systému. Ten s sebou přinesl nové podmínky, jež vyžadovaly nové přístupy. A právě z tohoto důvodu nebylo možné navázat na předchozí zkušenosti s řešením regionálních rozdílů, které byly získány v tehdejší Československu. Proto v České republice nelze v oblasti regionálního výzkumu mluvit o dlouholeté tradici (Blažek, Uhlíř, 2002, s.13).

Od konce minulého století zaznamenáváme v České republice zvýšení pozornosti o problematiku regionálního rozvoje. Jednou z příčin je nárůst rozdílů mezi regiony, který se výrazněji projevuje v míře nezaměstnanosti a ve výši průměrných mezd. Další příčinou je zvýšení zájmu aktérů regionálního rozvoje, jež využívají výsledky regionálního výzkumu při vypracovávání rozvojových strategií. Ty jsou často pořizovány pro účely realizace investičních projektů, na které lze čerpat prostředky z různých fondů. Mezi vnější faktory bezpochyby patří vstup České republiky do EU, neboť tento krok byl v neposlední řadě podmíněn také realizací efektivní regionální politiky (Wokoun, 2008, s. 222).

3.4 Lokální rozvoj

3.4.1 Pojetí lokálního rozvoje

Při posuzování vlivu jednotlivých typů prostředků na lokální rozvoj, je nutné teoretické vymezení rozvoje. I když definice nejsou jednotné, všechny obecně vysvětlují

rozvoj jako proces změn vedoucích ke zlepšení kvality života. Binek chápe rozvoj jako „zlepšení kvantitativních a kvalitativních charakteristik dané oblasti“ (Binek a kol. 2009, s. 23). Dosahování či zajišťování rozvoje je považováno za žádoucí, zatímco stagnace, či dokonce úpadek jsou nežádoucími stavy. Nejtypičtěji se pod pojmem rozvoj rozumí pohyb žádoucím směrem, pozitivní vzestup či růst, obecně pozitivní sociální změna. Poměrně časté rozlišování kvantitativního rozvoje (kvantitativní růst, např. ekonomický, demografický) a rozvoje kvalitativního (dosažení nové kvality jevu) je při důsledném pohledu sporné, neboť kvantitativní nárůst určitého jevu zpravidla mění i jeho kvalitu. Slosloví místní (lokální) rozvoj – nebo širěji územní rozvoj – jsou často používána ve veřejné správě a pojem sám je v podstatě institucionalizován, objevuje se mimo jiné v názvech celostátních veřejných institucí (Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje). Přesto zůstává vnitřně rozporný a lze uvažovat o tom, jestli neplní především legitimizační funkci pro nejrůznější nejen investiční projekty, které zasahují do situace v konkrétních lokalitách a mění životní podmínky jejich obyvatel. Jednoznačně pozitivní konotace spojené s pojmem rozvoj by usnadňovaly akceptování těchto změn. Je totiž třeba vážně položit otázku, jestli pojem „lokální rozvoj“ má věcné opodstatnění. Zcela obecně jsme rozvoj definovali jako pozitivní sociální změnu. Pak je ovšem třeba ptát se, jestli existují v lokalitách možnosti takových změn, které by bylo možné vnímat jako jednoznačně pozitivní, resp. které by byly jako pozitivní vnímány jejich obyvateli. Je stavba obchodního centra pozitivní sociální změnou? Je pozitivní změnou výstavba nových rodinných domů a s ní spojené přistěhovalectví? Je pozitivní změnou růst cen nemovitostí? Pro koho jsou uvedené změny přínosem, pro koho naopak ztrátou? Podobné otázky problematiku lokálního rozvoje značně komplikují. Rozvoj rovněž není možné hodnotit lineárně, tedy považovat velké změny za lepší než malé. Velká míra změn v lokalitě sama patří k rizikovým faktorům a bývá obyvateli hodnocena negativně. Na rizika plynoucí z příliš velkých změn, resp. z překotného, nepřiměřeného rozvoje, upozorňuje rovněž celosvětová diskuse na téma udržitelného rozvoje. Významným přístupem k lokálnímu (a obecněji též regionálnímu) rozvoji je přístup ekonomický. Rozvoj pak znamená především zvyšování konkurenceschopnosti a výkonnosti regionální či lokální ekonomiky (Bernard, 2010, s. 17).

Existuje řada studií popisujících regionální ekonomickou diferenciaci v ČR, jak na úrovni krajů, tak okresů. Mezi základní využívané ukazatele ekonomického rozvoje v těchto studiích patří míra nezaměstnanosti, HDP na hlavu, ekonomický agregát (součin průměrné výše mezd a počtu pracovních míst), výše mezd. Základní zjištění, k nimž autoři článků o horizontální ekonomické diferenciaci dospívají, se týkají výrazného nárůstu meziregionálních rozdílů v devadesátých letech, výrazné dominance ekonomické výkonnosti Prahy, resp. i dalších metropolitních regionů, problematické transformace ekonomiky v pánevních regionech, ekonomického zaostávání některých periferních zemědělských okresů. Podobným způsobem, na základě agregátního indexu ekonomických charakteristik, jsou rovněž vymezeny „regiony se soustředěnou podporou státu“, určené pro cílenou podporu v rámci národní regionální politiky (MMR 2006). Ekonomický rozvoj ovšem podle některých autorů indikuje i komplexněji chápaný sociální rozvoj, protože jeho indikátory „do určité míry odrážejí také sociální a jiné podmínky v regionech“ (Blažek, Csank, 2007: 949), nebo v případě ekonomického agregátu ho „je možno hodnotit jako syntetickou charakteristiku stavu nejen ekonomické, nýbrž i sociální úrovně regionů a příslušných územních komunit“ (Hampl 2007: 891). Provázanosti ekonomického rozvoje s komplexním sociálním rozvojem a především teoretickému vymezení komplexního rozvoje ovšem není věnována příliš velká pozornost. Jakkoliv analýzy lokálního ekonomického rozvoje přispívají k pochopení horizontální diferenciaci společnosti, pro postžení problematiky lokálního rozvoje jsou příliš redukcionistické. Chápání lokálního rozvoje jen jako rozvoje ekonomického vede nutně k zanedbání jiných důležitých sociálních charakteristik lokalit. Navíc je vhodné uvažovat o ekonomickém rozvoji a jeho podmínkách především ve větších prostorových jednotkách, než jsou jednotlivé malé obce, protože jak jsme ukázali, malé obce jsou funkčně nekomplexní a zejména jejich ekonomická funkce je výrazně oslabená (Bernard, 2010, s.17 -18).

3.4.2 Rozdíl mezi regionálním a lokálním rozvojem

Z různých dostupných zdrojů, ze kterých jsou čerpány informace, bývají často pojmy regionální rozvoj a místní rozvoj, slučovány a dokonce dochází k jejich záměně.

Ve skutečnosti jsou to pojmy rozdílné s různými mnohačetnými definicemi, včetně oblastí zájmových aktivit. Regionální rozvoj někdy bývá označován jako rozvoj

ekonomický, což je pravdivé tvrzení, protože: „ Regionální rozvoj je cílený ekonomický rozvoj většího území, než je geograficky vymezená municipalita.“ (Stejskal, Kovárník, 2009, s. 26).

Cílem je zvyšování životní úrovně a celkové zkvalitnění života obyvatel žijících v regionech. Jedním ze základních předpokladů pro správný vývoj regionálního rozvoje je tvorba plánů rozvoje. S tím souvisí plnění cílů, která jsou v rámci plánů rozvoje stanoveny. Hlavní rozdíl mezi regionálním a místním rozvojem je ve sledovaném území. Na rozdíl od regionálního rozvoje, kde je monitorována celá oblast určitého regionu, kraje či regionu soudržnosti, lokální (místní) rozvoj se soustřeďuje na města, obce, takže působnost je v určitých částech regionu, což znamená, že zde dochází k plošnému omezení.

Místní ekonomický rozvoj nabízí místním orgánům veřejné správy, soukromým a neziskovým organizacím a místním komunitám možnost pracovat společně na zlepšování místní ekonomiky. Zaměřuje se na zvýšení konkurenceschopnosti a zajištění udržitelného růstu spravované lokality (Stejskal, Kovárník, 2009, s. 26).

3.5 Aktéři

V obecné rovině můžeme z věcného hlediska rozlišit několik typů subjektů podle vztahu k řešenému problému či k připravovanému projektu

- Podílejší se (Shareholders), tj. subjekty, které jsou hlouběji zapojení do procesu řešení či přípravy, podílí se na něm (např. spolupracující obce a podnikatelé),
- Zainteresovaní (Stakeholders), tj. subjekty, na které bude jistá aktivita působit (např. občané a jejich sdružení, návštěvníci aj.),
- Dotčení (Placeholders) – myšleno na územním principu, tj. subjekty, v jejichž zájmovém území se aktivita realizuje (např. krajský úřad, správa chráněné krajinné oblasti či národního parku, ministerstvo) (Metodická podpora regionálního rozvoje cit.2017-11-03).

Zařazení subjektů do jedné ze zmíněných skupin není absolutní, nýbrž závisí na tématu či situaci. Dochází také k prolínání jednotlivých pozic. Dále můžeme rozlišit aktéry veřejný sektor, komerční sektor a sektor občanský. Spolupráce aktérů z různých sektorů je

motivována zejména jejich rozdílnými předpoklady pro poskytování služeb a tedy vhodností pro výkon jednotlivých společenských úloh. Dochází tak k většímu využití silných stránek a eliminaci stránek slabých. Rozvoj souvisí s možnostmi a „silou“ jednotlivých aktérů. Významní aktéři mají obvykle dostatek kapacit lidských či finančních pro podporu vlastního rozvoje, ostatní subjekty, např. malé obce, neziskové organizace, drobní podnikatelé jsou v řadě oblastí silně limitováni. Pro tyto aktéry se spolupráce stává klíčovou příležitostí pro zlepšení vlastní situace.

S typy a pozicemi aktérů souvisí i jejich možnosti podpory regionálního rozvoje. Můžeme tak rozlišit následující základní typy podpory ze strany vybraných typů aktérů regionálního rozvoje:

- Přímá podpora - přímá podpora aktéra prostřednictvím zapojení zdrojů, kterými aktér disponuje – zdroje lidské, finanční, materiální.
- Koordinační role - aktivní přístup ke koordinaci aktivit konkrétních aktérů.
- Iniciační role – stimulace aktivit konkrétních aktérů včetně podpory.

Mezi hlavní aktéry v regionálním rozvoji patří:

- zákonodárné složky státu (Parlament ČR)
- výkonné složky státu (vláda, ústřední správní úřady)
- regionální rady (NUTS II)
- orgány samosprávy
- poradní a koordinační orgány (výbory reg. rozvoje, Řídící a koordinační výbor na státní úrovni)
- rozvojové agentury (CzechInvest, CzechTrade)
- hospodářské a agrární komory
- zájmová sdružení
- neziskové organizace
- instituce veřejného sektoru (školy, zdravotní a sociální zařízení)
- firmy a podnikatelé (Wokoun, 2008, s.406).

3.5.1 Aktéři regionální politiky

Klíčovou otázkou regionální politiky je vytvoření základního institucionálního a partnerského rámce. Vedle přímého realizátora opatření regionální politiky je nutné rozlišit a stanovit relevantní aktéry regionálního rozvoje, jejich vzájemné vztahy, práva a povinnosti. Tyto sítě se budou opět lišit dle úrovně pojetí regionální politiky, přičemž se předpokládá jistá prostorové či věcná skladebnost, tj. klíčové subjekty krajské regionální politiky jsou jedněmi z aktérů celostátní regionální politiky. Vzhledem k tomu, že regionální politika se svými dopady a působením odvíjí od situace v obci, je nejvhodnější postupovat při stanovení okruhu aktérů regionálního rozvoje směrem „zdola nahoru“ (Metodická podpora regionálního rozvoje cit. 2017-11-03).

Obrázek 2. Matice aktérů - prostorová úroveň versus typ sektoru.

		SEKTORY		
		Veřejný	Podnikatelský	Neziskový
ÚROVEŇ	Evropská	Evropská komise (rámec SZP EU)	Nadnárodní zájmová uskupení (např. COPA a další svazy zemědělců, výrobců a producentů)	Sítě
	Národní	Ministerstva; Celostátní síť pro venkov	Celostátní zájmová uskupení	Spolky, svazy, sítě
	Krajská	Kraj; Vysoké školy; Krajská informační střediska	Podnikatelská sdružení	Nezisková sdružení
	Lokální	Obce – DSO, MAS; Obcí zřizované organizace	Podnikatelé, zemědělci	Zájmová sdružení, spolky

Zdroj: Metodická podpora regionálního rozvoje. *Aktéři rozvoje venkova*, cit. 2017-11-03. Dostupné z <http://www.regionálnírozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

Pro regionální rozvoj nebo pro určité východisko řešení disparit je významné vytvoření flexibilního systému aktérů regionálního rozvoje v návaznosti na úroveň a typu řešení. V následujících kapitolách jsou popsány hlavní typy aktérů na podstatných prostorových úrovních (obr. 2). Je nutné zdůraznit, že níže uvedené členění je pouze orientační - inspirativní a v praxi pohyblivé - dynamické. Členění vychází ze struktury aktérů, kdy je možné vlivně přímo spolupracovat pouze s určitým počtem subjektů. Proto je důležité, aby na vyšších a územně nejednoznačných úrovních existovaly účelné reprezentace jednotlivých typů aktérů.

3.5.2 Aktéři regionálního rozvoje

Subjekty, které se podílejí na rozvoji venkova, v obecné rovině odpovídají aktérům regionální politiky. Kromě „klasických“ aktérů, kteří mají nástroje k ovlivnění rozvoje venkova, jsou důležité také jednotlivé sociální skupiny obyvatel, kteří na venkově žijí.

Aktéři regionálního rozvoje na evropské úrovni

Na evropské úrovni patří mezi hlavní aktéry zejména **Evropský parlament** (volený obyvateli členských států EU), **Rada Evropské unie** (zastupuje vlády členských zemí), **Evropská komise** (výkonný orgán EU), odpovídá za řízení společných politik EU (tj. i regionální politiky a společné zemědělské politiky - 2 pilíře: zemědělství a rozvoj venkova). Má 36 generálních ředitelství, včetně GŘ Regionální politika (regionální rozvoj) a GŘ Zemědělství (rozvoj venkova). Další instituce EU přímo nespojené s regionálním rozvojem: **Soudní dvůr** a **Účetní dvůr** (kontrola rozpočtu EU). Tito aktéři na celoevropské úrovni a na území členských států spolupracují s celou řadou dalších subjektů. K významným aktérům patří instituce členských států, které se podílí na aktivitách přibližujících evropská témata jejich občanům i na tom, zdali a jakým způsobem jsou tato témata řazena do veřejné oblasti. V rovině aktérů a jejich koordinace se zvýšil význam zastoupení Komise v jednotlivých členských státech. Mezi hlavní úkoly těchto úřadů patří jak informování Evropské komise o dění v členských státech, tak především informování veřejnosti členských států o evropských tématech (Zastoupení Evropské komise v ČR, 2011). Zastoupení úzce spolupracují jak s orgány státní správy zodpovědnými za komunikaci evropských témat v daném státě (v Česku to je Úřad vlády ČR), tak také s orgány samosprávy i řadou nestátních aktérů. V Česku se stal právě vstup do EU impulsem pro mnohem intenzivnější spolupráci s občanskou společností i v této oblasti. Svou roli má také **Výbor regionů** (vyjadřuje názory regionálních a místních orgánů); **Evropský hospodářský a sociální výbor** (vyjadřuje názory organizované občanské společnosti na hospodářské a sociální záležitosti), **Evropská investiční banka** (pomáhá dosahovat cílů EU financováním investičních projektů). Dále mezi orgány EU, které ale nejsou přímo spojené s regionálním rozvojem patří **Evropská centrální banka** (EURO), **Evropský ombudsman** (Peterková, Ročník 22, Číslo 1, 2017).

Aktéři regionálního rozvoje na národní úrovni

- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ostatní ministerstva
- Svaz měst a obcí
- Celostátní zájmová uskupení (Hospodářská komora ČR, Agrární komora ČR)

Z hlediska resortů je nejvýznamnější ministerstvo zemědělství. Je ústředním orgánem státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství a pro potravinářský průmysl. Je rovněž ústředním orgánem státní správy lesů, myslivosti a rybářství, mimo území národních parků. Ministerstvo zemědělství řídí Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci, Státní veterinární správu, Státní rostlinolékařskou správu, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Českou plemenářskou inspekci. Zřizuje Ústav zemědělské ekonomiky a informací a Českou akademii zemědělských věd. Dále řídí řadu výzkumných ústavů. Pro usnadnění komunikace s veřejností má MZe 66 regionálních poboček – zemědělských agentur. Pod správu MZe spadají také pozemkové úřady.

Ministerstvo pro místní rozvoj je ústředním orgánem státní správy zejména ve věcech regionální politiky, politiky bydlení, rozvoje domovního a bytového fondu a pro věci nájmu bytů a nebytových prostor, územního plánování a stavebního řádu, investiční politiky, cestovního ruchu a pohřebnictví. Spravuje finanční prostředky určené k zabezpečování politiky bydlení a regionální politiky státu. Zabezpečuje informační a metodickou pomoc vyšším územním samosprávným celkům, městům, obcím a jejich sdružením. Ve vztahu k rozvoji venkova a zemědělství má MMR má ve své gesci také Program obnovy venkova a soutěž Vesnice roku. Dále se venkova dotýká činnost ministerstva životního prostředí, ministerstva financí, ministerstva práce a sociálních věcí, ministerstva kultury a dalších (Metodická podpora regionálního rozvoje, cit. 2017-11-03).

Agrární komory sdružují většinu podnikatelů v zemědělství, lesnictví a potravinářství. Prosazují a obhajují zájmy svých členů, poskytují poradenství a informační služby.

Aktéři regionálního rozvoje na krajské úrovni

- Kraj
- Územní orgány státní správy
- Podnikatelská sdružení
- Nezisková sdružení
- Vysoké školy

Na krajské úrovni poskytuje zemědělské informace cílovým skupinám (zemědělství podnikatelé, regionální iniciativy rozvoje venkova, aj.) Krajské informační středisko pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS). Jeho cílem je napomoci k uplatňování principů společné zemědělské politiky, rozvoji venkova, aplikaci zákonných norem a zásad správné zemědělské praxe a ochraně spotřebitelů formou zlepšení informovanosti cílových skupin. Posláním Spolku pro obnovu venkova je přispívat k rehabilitaci venkova, k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově, k posílení hospodářské stability a prosperity venkova. Motivovat občany žijící na venkově k dobrovolné aktivitě, podněcovat je k odhodlání podílet se na zdárném vývoji obce, napomáhat vzniku a činnosti místních a regionálních sdružení. Účastnit se evropské spolupráce při obnově venkova. V neposlední řadě pak překonávat úzce resortní přístupy k řešení problémů obnovy vesnice a rozvoje venkova a podporovat a realizovat Program obnovy venkova.

Obce mohou také vytvářet dobrovolné svazky obcí k plnění některých společných aktivit. Jedná se o úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, veřejného pořádku, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata, dále o zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů a jejich nezávadného zpracování, využití nebo zneškodnění, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod, zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systému veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území, úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečováním přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky výhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí, provoz lomů, pískoven a zařízení sloužících k těžbě a úpravě nerostných surovin. Předmětem činnosti svazku obcí může být také správa majetku obcí, zejména

místních komunikací, lesů, domovního a bytového fondu, sportovních, kulturních zařízení a dalších zařízení spravovaných obcemi (Krejčí, 2014, s. 215).

Kromě Spolku pro obnovu venkova ČR působí i řada dalších neziskových organizací, mezi něž patří Evropské vzdělávací fórum pro rozvoj venkova, Svaz venkovské turistiky, Evropské centrum pro ekoagroturistiku, Svaz marginálních oblastí, Svaz ekologických zemědělců, Škola obnovy venkova, Národní síť MAS ČR a další. Zájmy místních samospráv na národní i evropské úrovni obhájí Svaz měst a obcí ČR; pro venkov je relevantní především Komora obcí. Spolu s dalšími asociacemi se snaží ovlivňovat podobu evropské legislativy a politik ve prospěch měst a obcí (metodická podpora regionálního rozvoje, cit. 2017-11-03).

Aktéři regionálního rozvoje na lokální úrovni

- Obec
- Místní akční skupiny
- Obcí zřizované organizace (školy, kulturní a sportovní zařízení, aj.)
- Významní podnikatelé: možná různá kritéria výběru, např. dle počtu zaměstnanců, dle vlivu na krajinu (např. počet ha u zemědělců), klíčovým prvkem však je bezesporu ochota zapojit se do rozvoje obce či regionu
- Zájmová sdružení, spolky
- Občané, obyvatelé
- Starosta
- Zastupitelé

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Koordinační role obcí ve venkovském prostoru je negativně ovlivněna její roztržitostí – nadměrným počtem převážně malých obcí, k jejichž hlavnímu znevýhodnění patří nedostatek disponibilních finančních prostředků a také špatná dostupnost informací. Pro dosažení žádoucích cílů je (zejména na venkově) podstatná spolupráce obcí. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin (NSMASCR, cit. 2017-11-07).

Místní akční skupina (dále MAS) je na politickém rozhodování nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné

správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejného moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů, pro svůj region, metodou LEADER. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech. Jedním z nástrojů je také aktivní získávání a rozdělování dotačních prostředků. Metoda LEADER je založena na principu zdola-nahoru. Veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoliv direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora. Čím více subjektů je v regionu zapojeno, tím lépe pro šíří nápadů a také pro transparentnost působení MAS. Pokrytí území České republiky místními akčními skupinami je kontinuálně sledováno. První studie v roce 2012 byla tvořena ve spolupráci s Ministerstvem zemědělství a Spolkem pro obnovu venkova ČR (NSMASCR, cit. 2017-11-07).

Každá MAS má vytvořenu vlastní organizační strukturu, ve které jsou jednoznačně specifikovány hlavní úkoly všech orgánů. Názvy jednotlivých orgánů se často liší, podstatné je však zabezpečení pěti základních funkcí - řídicí, kontrolní, výběrové, monitorovací a samozřejmě také výkonné. Nejvyšším orgánem je ale vždy shromáždění všech členů, resp. partnerů (Valná hromada, Valné shromáždění členů, Členská schůze, Plénum apod.). Řídicím orgánem je zpravidla tzv. „Výbor“ (Programový výbor, Výbor partnerství, Rada sdružení, někdy také Valná hromada apod.), který zejména schvaluje integrovanou strategii území, rozhoduje o způsobu výběru projektů apod. Na jeho činnost dohlíží kontrolní orgán (Kontrolní komise, Revizní komise, Dozorčí rada, Inspektor apod.), který se zaměřuje na každoroční kontrolu hospodaření (vnitřní audit) i dodržování různých zásad. Tyto orgány působí zpravidla bezplatně, případně je členům poskytována symbolická kompenzace jejich nákladů na tuto činnost (NSMASCR, cit. 2017-11-07).

Důležitou součástí rozvoje venkovských obcí jsou místní instituce a spolky. Kulturní a společenský život na venkově podporuje stabilitu společenstev a napomáhá nastartovat jejich rozvoj. Důležité je zejména pravidelné setkávání obyvatel a společné řešení problémů, a také zapojení všech skupin obyvatel.

Rozvoj venkova ovlivňuje také přítomnost či nepřítomnost podnikatelských subjektů v obcích. Kromě toho, že podnikatelé vytvářejí pracovní místa pro obyvatele,

přispívají také k uspokojování jejich potřeb (zejména podnikatelé ve službách). Ve spolupráci s obcí se často podílejí na údržbě prostředí a krajiny.

Významnou roli hrají také obyvatelé. Vlivnou skupinou obyvatel jsou starousedlíci. Jejich sepětí s daným územím vychází z dlouhodobého působení jejich předků v místě jejich současného trvalého pobytu. Kromě historických kořenů je k danému místu váže často také vlastnictví nemovitostí a chov drobných zvířat. Důvodem přistěhování nových obyvatel do vesnice je nejčastěji potřeba získat vhodné podmínky pro bydlení. Složitá situace mnohdy nastane, když v krátké době získají přistěhovalci výraznou početní převahu a vytvoří uzavřené společenství, ovládnou zastupitelstvo a prosazují své zájmy na úkor ostatních obyvatel vesnice

Rekreanti, chataři a chalupáři se obvykle méně podílejí na činnosti pro obec, odmítají působit v orgánech obce či v zájmových a jiných organizacích. Vlastníci zemědělských velkofarem hospodaří převážně na pozemcích propachtovaných od drobných a středních vlastníků. Nejsou zpravidla zainteresováni na péči o krajinu nebo prostředí v obci. Značný význam pro rozvoj venkova mají nejrůznější zájmové organizace, které většinou působí na národní či krajské úrovni; některé instituce fungují i na úrovni okresů. Dále jsou charakterizovány nejvýznamnější z nich; spektrum institucí ovlivňujících venkov je však mnohem širší (Metodická podpora regionálního rozvoje, cit. 2017-11-07).

Důležitým faktorem jsou vztahy mezi obyvateli (jejich vzájemná soudržnost) a z nich vycházející společné řešení problémů či realizace rozvojových aktivit. Pro úspěšný rozvoj obce jsou vlastní aktivita a zájem „domácích“ obyvatel velmi důležité. Obyvatele se zapojují do činnosti místních spolků a ostatních neziskových organizací, respektive je pro uspokojování svých zájmů zakládají. Tyto organizace jsou základem občanské společnosti a na základě dobrovolné činnosti rozvíjí řadu oblastí obce. Z těchto důvodů je obce dle svých možností podporují a vytváří zázemí pro jejich činnost (MMR 2010, s.29).

Součástí místních samospráv je osoba **starosty**, který se v malých obcích díky absenci rady obce stává nejvýznamnějším představitelem lokální elity. Dříve tuto roli plnili vedle starosty také kněz a učitel. Tato podoba struktury elit, která na venkově fungovala po staletí, zmizela během období totality po roce 1948. Funkce starosty nahradil předseda národního výboru v koordinaci s předsedou jednotného zemědělského družstva, společenské postavení učitele upadlo a s postupující sekularizací české společnosti téměř

zmizela role katolické církve a kněží jako jedné z elitních složek venkovské společnosti. Postavení starosty jako nejdůležitější přirozené autority na venkově bylo obnoveno opět po roce 1989. Ostatní původní elity ztratily svůj význam (Perlín, Chromý 2012). Starosta je v očích veřejnosti vnímán jako hlavní iniciátor místního rozvoje, kterému jsou přičítány úspěchy, ale také neúspěchy související s chodem obce a to i v záležitostech, které nemůže ze své pozice ovlivnit. Především na venkově funguje jako silná lokální autorita. V malých obcích s minimálním počtem zastupitelů a neexistující politickou pluralitou má téměř absolutní rozhodovací pravomoci. Vedle běžné administrativní činnosti je starosta jediným představitelem, který rozhoduje o ekonomických otázkách obce (Perlín, Chromý 2012). Veřejností je starosta vnímán jako osoba odpovědná za rozvoj obecního území. V malých obcích jsou starostové často neuvolnění a vykonávají svoji funkci při zaměstnání. Čas, který věnují rozvojovým činnostem, často zabírají administrativní nároky na řízení obce. Starosta oslovuje představitele jiných obcí za účelem možné spolupráce a dále zjišťuje informace týkající se dotačních možností. V případě členství v dobrovolném svazku obcí je běžné, že starosta zastupuje obec při hlasování na valné hromadě.

Zastupitelstvo podle zákona o obcích disponuje širokými kompetencemi v oblasti spolupráce obcí. Dle zákona č. 128/ 2000 Sb. § 84 odst. 2 písm. P, rozhoduje o spolupráci a její formě s jinými obcemi. Jeho pravomocí je i podle § 51 schvalovat smlouvy ke splnění určitého úkolu i přístupové smlouvy do svazku obcí. Dále zastupitelstvo může schvalovat program rozvoje obce. Jedná se spíše o eventualitu, neboť zpracování strategického rozvojového plánu není na obecní úrovni samosprávy povinností.

3.5.3 Spolupráce aktérů na obecní úrovni

Spolupráce obcí je z velké části ovlivněna vztahy mezi aktéry. Pro efektivní spolupráci je důležité, aby se do rozvojových aktivit zapojilo co nejvíce aktérů. Je nezbytné, aby se mezi aktéry rozvíjely dobré, funkční, neformální vztahy a samotní aktéři byli schopni komunikovat mezi sebou. Aktéry spolupráce lze rozdělit také na základě postavení uvnitř správní organizace území. Podle tohoto hlediska je možné vymezení subjektů s působností světovou, evropskou, národní, regionální a lokální. Veřejný, soukromý a neziskový sektor představuje rozlišení aktérů dle ekonomického hlediska. Každý ze sektorů postupně vytváří silné i slabé stránky. Spolupráci aktérů z konkrétních sektorů dochází k využití silných stránek a úbytku slabých.

Spolupráce obcí a podnikatelů stojí více než kterýkoli jiný kooperační vztah, v němž je zapojena obec, na kvalitě aktérů, vstupujících do vzájemných vztahů z jednotlivých stran. Podnikatele svými aktivitami spoluutváří komplex podmínek života v obci a tím ovlivňují její význam v socioekonomické sféře. Jejich vnímání rozvoje však může být často odlišné od představ samosprávy. Střetávají se tak soukromé a veřejné zájmy, možnosti i nástroje.

Vzájemné výhody si mohou nabídnout obě strany: obce nejčastěji nabízejí podnikatelům vybudování technických sítí nebo posílení jejich kapacit, úlevy na daních, poplatcích či pronájmech, zapůjčení prostorů pro podnikání apod. (Galvasová, 2007, s.50). Podnikatelé mohou poskytnout údržbu a opravu komunikací (zejména v zimním období), zapůjčení strojů atd. Pro rozvinutí spolupráce obou stran je důležité, pokud obec např. disponuje volnými nemovitostmi atraktivními pro podnikatele (nejčastěji to bývají nevyužité objekty – např. bývalá škola či zemědělské družstvo – nebo vybudované průmyslové zóny). Limitujícím faktorem spolupráce je ale zájem (resp. nezájem) na obou stranách. Také společná realizace rozvojových projektů je doposud v počátcích.

Nevládní neziskové organizace, z velké části tvořené občanskými sdruženími rozličných typů, jsou v demokracii významnou složkou občanské společnosti („spolková činnost“). Široké spektrum jejich činnosti umožňuje pokryt zejména takové potřeby, které prostřednictvím podnikatelských subjektů ani veřejné správy nemohou být uspokojeny. Spolupráce mezi obcemi a neziskovým sektorem probíhá jednak formou finanční podpory ze strany obce na žádoucí činnosti, jednak se obě strany společně zapojují do realizace aktivit pro občany. Při realizaci rozvojových aktivit nejen obce, ale i svazku, jsou důležitými aktéry *občane*. Občane mají vůči orgánům meziobecní spolupráce (platí zejména v případě dobrovolných svazků obcí) obdobná práva jako vůči orgánům obce. Vedle vyjádření názoru občanů a diskuze o zásadních otázkách je pro faktickou realizaci spolupráce důležité přímé zapojení občanů do činnosti (Galvasová, 2007, s.51).

Spolupráce je založena na vztazích mezi jednotlivými jejími aktéry. S konceptem spolupráce při rozvoji souvisí proces „deliberativní demokracie“, což je uvážena demokracie, projednávání demokracie za účasti různých (zainteresovaných) subjektů. S tímto typem přístupu souvisí i uplatnění principů komunitního plánování a participace veřejnosti (Galvasová, 2007, s.48).

3.6 Závěr teoretické části

Podstatou teoretické části bylo shrnutí poznatků týkajících se problematiky místního rozvoje v a s tím souvisejících politik v České republice. Teoretickou část své diplomové práce jsem rozčlenila do pěti základních kapitol.

1. Veřejná politika - veškeré veřejné politiky mají určité shodné rysy, a také i nástroje, které vytváří a využívají pro naplnění cílů, které mají dosahovat, mají také určité shodné rysy (jsou tedy podobné i typy jejich nástrojů). Chápeme-li venkov jako součást regionů, tak lze jako východisko pro specifikaci nástrojů rozvoje venkova využít klasifikaci a metodický přístup používaný v oblasti regionální politiky (Galvasova, a kol., 2009,).

2. Regionální politika vymezuje souhrn intervencí, která jsou zaměřena na konkrétní situaci státu, jeho regionů a očekávaný vývoj. Regionální politika je zaměřena na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit, k lepšímu územnímu rozložení a k rozvoji infrastruktury (Wokoun a kol., 2006).

3. Regionální rozvoj - skutečná představa o žádoucím rozvoji je spojena s vnímáním jednotlivých variabilit ze strany kompetentních aktérů. Rozvoj se stává ryze subjektivní veličinou, která se odvíjí od hodnotové orientace občanů, lokálních autorit. (Pělucha, 2006).

4. Lokální rozvoj - nabízí místním orgánům veřejné správy, soukromým a neziskovým organizacím a místním komunitám možnost pracovat společně na zlepšování místní ekonomiky. Zaměřuje se na zvýšení konkurenceschopnosti a zajištění udržitelného růstu spravované lokality (Stejskal, Kovárník, 2009).

5. Aktéři - subjekty, které se podílejí na rozvoji venkova, v obecné rovině odpovídají aktérům regionální politiky. Kromě „klasických“ aktérů, kteří mají nástroje k ovlivnění rozvoje, jsou důležité také jednotlivé sociální skupiny obyvatel, kteří na venkově žijí.

Výše uvedená východiska jsem aplikovala pro výzkum zhodnocení aktérství jako schopnost pro rozvoj obcí a stanovení vlivu klíčových aktérů ve venkovské lokalitě. Technikou studia dokumentů a rozbořem dostupných dat a informací jsem analyzovala potřebné dokumenty na národní, regionální i lokální úrovni z oblastí veřejné a regionální politiky. Záměrem bylo identifikovat a zhodnotit aktéry na lokální úrovni ve čtyřech konkrétních obcích. Primární výzkum byl realizován na lokální úrovni, jako výběrové šetření s cílem zhodnocení vlivu aktérství rezidentů venkovských lokalit.

4 Empirická část práce

4.1 Charakteristika obcí

4.2 Obec Cekov

4.2.2 Charakteristika a historie obce Cekov

Obec Cekov s nadmořskou výškou 440 m se nachází mezi městy Mýtem v Čechách a Zbirohem. Nejstarší historický záznam o Cekově pochází z roku 1273, toto datum je také spojeno s obdobím založení hradu ve Zbirohu. Původní ves, která stála pod tzv. “bukovskou silnicí”, byla za husitských válek celá zničena požárem a později nově postavena na místě dnešního rybníka. Za třicetileté války, v roce 1639, byl Cekov opět vypálen a v roce 1680 navíc stížen morovou epidemií. Z důvodu založení Cekovského rybníka, který má 42 hektarů byla obec přemístěna do míst, na kterých stojí dodnes.

4.2.3 Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura obce Cekov

V současné době žije v Cekově 134 obyvatel (údaj k 1. 1. 2019). V obci se nachází 82 obytných domů a 20 chat. Jedná se o bydlení venkovského typu, charakterizované rodinnými domy s hospodářským zázemím s příměsí doplňkových obslužných funkcí místního významu. Zástavba byla postupně doplněna rodinnými domy venkovského charakteru. Chatová oblast slouží pro individuální rekreaci a nachází se u místní komunikace asi 500 m od obce směrem na Zbiroh.

V obci najdeme objekty a zařízení veřejné infrastruktury, ale i objekty malých komerčních zařízení. Z administrativních budov zde nalezneme obecní úřad a hasičskou zbrojnicí, která se stará o ochranu obyvatelstva. Požární zajištění obce je řešeno z požární nádrže a z hydrantů na vodovodním potrubí. V oblasti služeb a obchodu v obci tu můžeme nalézt prodejnu smíšeného zboží, autobusovou zastávku, sběrné místo a kulturní dům, který zde byl vybudován v roce 1975 a je využíván k různým zájmovým a společenským akcím. Od roku 1993 má obec vlastní vodovod a v roce 1996 byla plynofikována. Trvale bydlící obyvatelstvo je zásobeno pitnou vodou z veřejného vodovodu i z domovních studní. Kanalizace je zde jednotná, bez ukončení v centrální ČOV. Sběr komunálního

odpadu zde zajišťuje společnost Rumpold Rokycany, ke sběru tříděného odpadu slouží systém tříděných sběrných kontejnerů.

V obci jsou rovněž zastoupena místa pro kulturu a vzdělání, je zde víceúčelové sportovní hřiště, dětské hřiště a místní knihovna. Působí zde několik podnikajících subjektů. Jsou to dvě zemědělské farmy, dvě truhlářské firmy a firma, která se zabývá projekty rodinných domů (jednatelem je starosta obce Cekov). Na návsi je malá kaplička, vedle ní stojí památník obětem obou světových válek.

Těsně kolem obce vede dálnice D 5 Praha - Plzeň a částí katastru obce prochází i železnice vedoucí stejnými směry. Obcí Cekov vede silnice II. třídy, dopravu zde zajišťuje hromadná autobusová doprava. Ostatní komunikace jsou místní popřípadě účelové.

V současné době tu druhé volební období působí starosta pan Josef Holub. Zastupitelstvo je pětičlenné (zdroj obec Cekov).

4.2.4 Ekonomická charakteristika obce Cekov

Obec je rozpočtovou organizací, která má hlavní příjmy ze sdílených a ostatních daní ze státního rozpočtu, nájmu z lesa a pozemků. Výdaje jsou vynaloženy především na údržbu majetku, investice do majetku, na mzdy zastupitelů a zaměstnanců obce (viz tabulka č.2).

Tabulka č. 1: Majetek obce Cekov

Název položky	Stav k 31. 12. 2018 v tis.
Celkem	55 821
Peníze na účtech a os. finanční majetek	3 755
Dlouhodobý drobný a ostatní majetek	956
Dlouhodobý hmotný majetek	51 110
➤ Pozemky	43 429
➤ Stavby	4 344
➤ soubory movitých věcí	3 337

Zdroj: obec Cekov

Obec Cekov v roce 2018 prodala stavební pozemky určené k výstavě rodinných domů a s prodejem počítá i v roce 2019.

Tabulka č. 2: Rozpočtové příjmy a výdaje za roky 2015 až 2019 obce Cekova

Položka	Rozpočet rok 2015 v tis.	Rozpočet rok 2016 v tis.	Rozpočet rok 2017 v tis.	Rozpočet rok 2018 v tis.	Rozpočet rok 2019 v tis.
Daňové příjmy, poplatky, atd.	1 537	1 757	1 658	2 177	2 019
Nedaňové a kapitálové příjmy	585	495	467	4 403	9 442
Přijaté transfery (dotace)	0	377	0	562	0
Příjmy celkem	2 122	2 629	2 125	7 143	11 461
Běžné výdaje (mzdy, opravy, služby, atd.)	2 122	2 751	1 755	1 912	1 974
Kapitálové výdaje (investice)	0	97	370	6 470	8 387
Výdaje celkem	2 122	2 848	2 125	8 382	10 361
Saldo	0	-219	0	1 239	1 100

Zdroj: obec Cekov

4.2.5 Aktéři rozvoje obce Cekov

V obci Cekov působí a aktivně se zapojuje Sdružení dobrovolných hasičů. Je nápomocno při obecních akcích i údržbě a úklidu v obci, zajímá se o dění v obci. Z neformálních skupin zde nalezneme skupinu fotbalistů a též skupinu maminek s dětmi. Jejich zájem se však soustředěn k zájmům jejich skupin. Fotbalisté udržují víceúčelové hřiště a pořádají fotbalová utkání, maminky jsou nápomocni při pořádání akcí pro děti.

Dle slov pana starosty Plzeňský kraj není nápomocen malým obcím a budoucnost spěje ke sdružování obcí ve větší celky, což bude mít neblahý dopad na rozvoj obcí.

Obec je členem Mikroregionu Zbirožsko, zájmového sdružení Polygon a je v územní působnosti Místní akční skupiny MAS Světovina.

Cekov náleží v rámci Plzeňského kraje do správního obvodu Rokycany, Rokycany jsou zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

4.3 Obec Sirá

4.3.1 Charakteristika a historie obce Sirá

Obec Sirá o celkové rozloze 643 ha se nachází na východním okraji Plzeňského kraje, v jižní části okresu Rokycany. Obec vlastní 200,5 ha lesa a přibližně 212 ha vlastní J. Colloredo –Mansfeld. Po zemědělsko – výrobní stránce patří do typu bramborářsko – pšeničného s vhodností chovu prasat. Průměrná nadmořská výška je 478 metrů nad mořem. Obec leží v krásné lesnaté brdské krajině, na severovýchodním úpatí Sirské hory. Hranice katastru tvoří lesy, pole a Cekovský rybník. Obec je vzdálena 20 km od Rokycan, 33 km od Plzně, 60 km od Prahy.

První doloženou písemnou zmínkou o obci Sirá je zápis v dokumentu zvaném „Desky dvorské,, z roku 1462, zápis se týká prodeje statků paní Anny z Kařizku. V roce 1850 byla bývalá patrimoniální (vrchnostenská) správa nahrazena novými články-okresy a kraji. Obvod Okresního soudu Zbiroh, kam obec Sirá tehdy patřila, byl připojen k okresnímu hejtmánství do Hořovic. Podle nařízení se ti, kteří se v roce 1850 nejméně 10 let zdržovali v jedné obci, začali nazývat „starousedlí“ a byla jim přiznána určitá práva. Na počátku dvacátého století příslušela obec Sirá Okresní politické správě, berní správě a Okr. Školnímu výboru do Rokycan. Zdroj: Obec Sirá

4.3.2. Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura

K 1. 1. 2019 v obci Sirá žilo 132 obyvatel. V obci je 72 obytných domů a 12 chat. Jedná se o individuální bydlení venkovského typu, charakterizované rodinnými domy s hospodářským zázemím s příměsí doplňkových obslužných funkcí místního významu. Chatová oblast slouží pro individuální rekreaci a je soustředěna do podélného prostoru po okraji lesa pod Sirskou horou v jižní části obce. V této části je také plánovaná výstavba obytných domů. V současné době se již dva domy staví.

V obci jsou zastoupeny objekty a zařízení veřejné infrastruktury a objekty malých komerčních zařízení. Z administrativních budov zde nalezneme obecní úřad a hasičskou zbrojnici, která se stará o ochranu obyvatelstva. V oblasti služeb a obchodu v obci najdeme společenskou místnost, prodejnu smíšeného zboží, autobusovou zastávku a sběrné místo.

V obci rovněž nalezneme místa pro kulturu a vzdělání, je zde víceúčelové sportovní hřiště, dětské hřiště, zvonička a místní knihovna. Plochy výroby jsou v území zastoupeny ve formě dvou zemědělských areálů. Jsou zařazeny do ploch zemědělské výroby a skladování (rostlinná a živočišná výroba).

V obci Sirá je vedena silnice II. třídy, dopravu zde zajišťuje hromadná autobusová doprava. Ostatní komunikace jsou místní popřípadě účelové – z důvodu těžby a údržby obecního lesa se zde nachází komunikace v dobrém stavu. Asi 5 km směrem Mýto je zajištěna železniční doprava celostátní trať Praha – Plzeň.

V obci Sirá je zřízen vodovod pro veřejnou potřebu. Kanalizace je zde jednotná. Sběr komunálního odpadu zde zajišťuje společnost Rumpold Rokycany, ke sběru tříděného odpadu slouží systém tříděných sběrných kontejnerů. Požární zajištění obce je řešeno z požární nádrže a z hydrantů na vodovodním potrubí.

V současné době tu druhé volební období působí starostka paní Bc. Hana Nováková. Zastupitelstvo je sedmičlenné.

4.3.3 Ekonomická charakteristika

Obec je rozpočtovou organizací, která má hlavní příjmy ze sdílených a ostatních daní ze státního rozpočtu, nájmu z lesa a bytového domu, které jsou jeho vlastnictvím. Výdaje jsou vynaloženy především na údržbu majetku, investice do majetku a na mzdy zastupitelů a zaměstnanců obce (viz tabulka č. 4).

Tabulka č. 3: Majetek obce Sirá

Název položky	Stav k 31. 12. 2018 v tis.
Celkem	63 021
Peníze na účtech a os. finanční majetek	9 540
Dlouhodobý drobný a ostatní majetek	1 852
Dlouhodobý hmotný majetek	51 629
➤ Pozemky	2 580
➤ Stavby	47 882
➤ soubory movitých věcí	1 167

Zdroj: obec Sirá

Tabulka č. 4: Rozpočtové příjmy a výdaje za roky 2015 až 2019 obce Sirá

Položka	Rozpočet rok 2015 v tis.	Rozpočet rok 2016 v tis.	Rozpočet rok 2017 v tis.	Rozpočet rok 2018 v tis.	Rozpočet rok 2019 v tis.
Daňové příjmy, poplatky, atd.	1 469	1 754	1 969	2 180	2 158
Nedaňové a kapitálové příjmy	1 453	2 359	2 256	2 455	2 812
Přijaté transfery (dotace)	1 154	516	339	270	230
Příjmy celkem	4 076	4 628	4 564	4 905	5 200
Běžné výdaje (mzdy, opravy, služby, atd.)	3 146	2 317	5 315	2 217	3 100
Kapitálové výdaje (investice)	3 100	304	180	149	3 800
Výdaje celkem	6 246	2 627	5 495	2 366	6 900
Saldo	-2 170	2 007	-931	2 539	-1 700

Zdroj: obec Sirá

Obec v dalších letech počítá s investicí na opravu vodovodu a pořízení ČOV. Bude se snažit využít dotace z národních i evropských programů.

Obec v roce 2017 poskytla obci Cekov ze svého rozpočtu návratnou finanční výpomoc ve výši 1 milion Kč, za účelem předfinancování investiční akce: Technická infrastruktura pro obytnou zónu "Na Trávníkách" s navrácením v roce 2018.

4.3.4 Aktéři rozvoje v obci

V obci Sirá působí a aktivně se zapojuje neformální skupina žen (důchodkyně). Jeden den v týdnu se setkávají ve společenské místnosti v čp. 14, kde se věnují pohybu a příjemnému popovídání. Společně jezdí na výlety do okolí, ale i přes noc za poznáním českých památek i přírodních krás. Jsou velice aktivní při pořádání společenských událostí v obci. Podílí se jak na přípravách, tak i údržbě a úklidu po akci. Zajímají se o dění v obci a jsou pro obec velkým přínosem. Další neformální skupinou je skupina fotbalistů. Jejich zájem je soustředěn na fotbal, v zimním období jej hrají v kryté hale 5 km od obce v Mýtě. V létě pak pořádají fotbalová utkání v malé kopané. Dalšími formálními spolky jsou: Sbor dobrovolných hasičů ti finančně přispívají na společenský večer - Mezinárodní den žen a setkání při rozsvěcení vánočního stromku. Myslivecké sdružení Sirá každoročně pořádá Den s přírodou a zaznamenává čím dál větší oblibu i účast.

Dle slov paní starostky je zapojení aktérů, zapojení individuálních občanů i chalupářů. V případě potřeby se skupiny či jednotlivci osloví a vždy přijde hojný počet obyvatel. Hlavním důvodem neúčast je nedostatek volného času.

Obec je členem Mikroregionu Zbirožsko, zájmového sdružení Polygon, Svazu měst a obcí a je v územní působnosti Místní akční skupiny MAS Světovina. Síra náleží v rámci Plzeňského kraje do správního obvodu Rokycany, Rokycany jsou zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

4.4 Obec Líšná

4.4.1 Charakteristika a historie obce

Obec Líšná (525 m n. m.) leží na vyvýšené planině obklopena polnostmi a za nimi rozsáhlými lesy. V blízkém okolí se tyčí zalesněné vrcholy kopců Černá skála (587 m n. m.), Čertova skála (583 m n. m.), Týčský vrch (582 m n. m.) a Kohoutov (595 m n. m.). Obec Líšná je jednou z nejmladších na okrese, první zpráva o ní je datována až rokem 1539, kdy král Ferdinand I. Habsburský povolil zdejším poddaným docházet do zbirožské farnosti. Název je odvozen od slova líštný znamenající lískový. Vesnice patřila původně ke křivoklátskému panství, které bylo v majetku českých králů. V roce 1656 tu žilo 14 sedláků, přičemž řada z nich se sem přistěhovala až v letech 1652 – 1653, tři grunty byly stále ještě pusté, dále tu žili 2 chalupníci. Pole měli prostřední a zvěř jim na nich dělala škodu. V roce 1670 zde nacházíme pouze 13 hospodářů, šest gruntů je označeno jako pustých. Líšná byla sídlem samostatné farnosti, na počátku 18. století tu žilo 105 věřících. Kostel sv. Václava na návsi v Líšné pochází z roku 1869. V Líšné (Javorové) byl natáčen televizní seriál Náves.

V současné době tu již druhé volební období působí starosta pan Radek Kovanda Dis.. Zastupitelstvo je sedmičlenné.

4.4.2 Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura

K 1. 1. 2019 zde žilo 192 obyvatel. Nachází se zde 100 obytných budov a 18 chat. V obci najdeme objekty a zařízení veřejné infrastruktury, ale i objekty malých komerčních zařízení. Z administrativních budov zde nalezneme obecní úřad a hasičskou zbrojnici. Požární zajištění obce je řešeno z požární nádrže a z hydrantů na vodovodním

potrubí. V oblasti služeb a obchodu v obci tu můžeme nalézt obchod se smíšeným zbožím, autobusovou zastávku, sběrné místo, kadeřnictví a kulturní dům. Od roku 2011 má obec vlastní vodovod. Trvale bydlící obyvatelstvo je zásobeno pitnou vodou z veřejného vodovodu i z domovních studní. Kanalizace je zde splašková i dešťová. Sběr komunálního odpadu zde zajišťuje společnost Rumpold Rokycany, ke sběru tříděného odpadu slouží systém tříděných sběrných kontejnerů.

V obci jsou rovněž zastoupena místa pro kulturu a vzdělání, je zde víceúčelové sportovní hřiště, dětské hřiště a místní knihovna a hostinec. Působí zde několik podnikajících subjektů. Je to farma skotu, truhlářství, malířské práce a pokládání podlah, kominictví a firma, která se zabývá projekty a architekturou.

Obcí vede silnice II. třídy, dopravu zde zajišťuje hromadná autobusová doprava. Ostatní komunikace jsou místní popřípadě účelové. Nejbližší železniční zastávka je 12 km.

4.4.3 Ekonomická charakteristika

Tabulka č. 5: Majetek obce Líšná

Název položky	Stav k 31. 12. 2018 v tis.
Celkem	25 868
Peníze na účtech a os. finanční majetek	8 766
Dlouhodobý drobný a ostatní majetek	2 624
Dlouhodobý hmotný majetek	14 478
➤ Pozemky	2 075
➤ Stavby	11 263
➤ soubory movitých věcí	1 140

Zdroj: obec Líšná

Tabulka č. 6: Rozpočtové příjmy a výdaje za roky 2015 až 2019 obce Líšné

Položka	Rozpočet rok 2015 v tis.	Rozpočet rok 2016 v tis.	Rozpočet rok 2017 v tis.	Rozpočet rok 2018 v tis.	Rozpočet rok 2019 v tis.
Daňové příjmy, poplatky, atd.	2 743	2 352	3 200	3 771	4 023
Nedaňové a kapitálové příjmy	90	1 807	96	171	169
Přijaté transfery (dotace)	47	143	54	58	58
Příjmy celkem	2 880	4 302	3 350	4 000	4250
Běžné výdaje (mzdy, opravy, služby, atd.)	2 630	3 782	4100	4 200	3 450
Kapitálové výdaje (investice)	850	493	250	300	400
Výdaje celkem	3 480	4 274	4 350	4 500	3 850
Saldo	- 600	28	- 1 000	-500	400

Zdroj: obec Líšná

V roce 2016 obec dostala dotaci na Ministerstva zemědělství 90 000 Kč na památkový kříž. Obec v roce 2017 měla zahájit druhou etapu obytné výstavby – zatím nerealizováno.

4.4.4 Aktéři rozvoje v obci Líšná

V obci Líšná působí Sbor dobrovolných hasičů, Sportovní klub Líšná (SK Líšná), Honební Společenstvo Líšná, Spolek rybářů a Myslivecké sdružení Chrasta. Zapojení formálních aktérů dle slov pana starosty není dostatečné. Občané obce jsou pracovně vytíženi a z časových důvodů se zapojují méně. Při pořádání akcí se většinou zapojují stejní lidé. Z neformální skupiny zde můžeme najít skupinu žen (maminky s dětmi), ale i ti se zapojují velmi málo. Obec je členem Mikroregionu Zbizožsko, zájmového sdružení Polygon, Svazu měst a obcí, Svazu místních samospráv a je v územní působnosti Místní akční skupiny MAS Světovina. Líšná náleží v rámci Plzeňského kraje do správního obvodu Rokycany, Rokycany jsou zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

Dle slov pana starosty na obce se „valí“ množství mnohdy zbytečné administrativy a neuvolnění starostové to nemají čas zvládat. Vyjádřil obavu nad budoucností obce, zda s čím dál vzrůstajícími požadavky ze strany legislativy a zákona bude zvládnutelné vykonávat funkci starosty při zaměstnání.

4.5. Obec Týček

4.5.1 Charakteristika a historie obce

Obec Týček (471 m n. m.) leží na mírně svažitém terénu, obklopen polnostmi a v blízkosti zalesněnými oblastmi na okraji CHKO Křivoklátsko. Ze západní části obce vytéká potůček přes koupaliště (požární nádrž) s vyústěním do Zbirožského potoka v severní části Zbirohu. První zmínka o obci je z roku 1336. Ves patřila ke Zbirohu už za Rožmberků.

Vedle roubených chalup ze 17. století - chráněných kulturních památek, stojí na kraji obce kaplička. Na návsi pak pomník padlým z 1. světové války.

Týček náleží v rámci Plzeňského kraje do správního obvodu Rokycany, Rokycany jsou zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem. V současné době je zde starostou pan Zdeněk Hruška, který zde působí již čtvrté volební období, což značí o jeho kvalitní práci a oblibě v obci. Zastupitelstvo je sedmičlenné. K 1. 1. 2019 v obci Týček žilo 213 obyvatel.

4.5.2 Bydlení, občanské vybavení, infrastruktura

V obci je 116 obytných domů a 22 chat. Jedná se o bydlení venkovského typu, charakterizované rodinnými domy s hospodářským zázemím s doplňkovými obslužnými funkcemi místního významu. Zástavba byla postupně doplněna rodinnými domy venkovského charakteru. Objekty hromadné rekreace se v území nevyskytují.

V obci jsou zastoupeny objekty a zařízení veřejné infrastruktury a objekty malých komerčních zařízení. Z administrativních budov je zde hasičská zbrojnice a obecní úřad, který je spojený s kulturním domem kde je k dispozici sál na pořádání kulturních akcí či schůzí. V tomto domě je i knihovna s dětským koutkem. V oblasti služeb a obchodu v obci najdeme autobusovou zastávku a prodejnu smíšeného zboží. Pro komunální odpad jsou k dispozici popelnice, dále nádoby na tříděný odpad a kontejnery na smíšený odpad a bioodpad.

V obci rovněž nalezneme víceúčelové sportovní hřiště, dětské hřiště a koupaliště. Plochy výroby jsou v území zastoupeny ve formě dvou zemědělských areálů. Jsou zařazeny do ploch zemědělské výroby a skladování (rostlinná a živočišná výroba). Je zde

vodovod a jednotná kanalizace. Sběr komunálního odpadu zde zajišťuje společnost Rumpold Rokycany, ke sběru tříděného odpadu slouží systém tříděných sběrných kontejnerů.

Obcí Týček vede silnice II. třídy, dopravu zde zajišťuje hromadná autobusová doprava. Spoj je zajištěn do Zbirohu dále Rokycan či Hořovic. Přibližně 8 km směrem na Zbiroh je zajištěna železniční doprava celostátní trať Praha – Plzeň.

4.5.3 Ekonomická charakteristika

Tabulka č. 7: Majetek obce Týček

Název položky	Stav k 31. 12. 2018 v tis.
Celkem	32 500
Peníze na účtech a os. finanční majetek	4 454
Dlouhodobý drobný a ostatní majetek	1 394
Dlouhodobý hmotný majetek	26 652
➤ Pozemky	3 422
➤ Stavby	22 756
➤ soubory movitých věcí	474

Zdroj: obec Týček

Tabulka č. 8: Rozpočtové příjmy a výdaje za roky 2015 až 2019 obec Týček

Položka	Rozpočet rok 2015 v tis.	Rozpočet rok 2016 v tis.	Rozpočet rok 2017 v tis.	Rozpočet rok 2018 v tis.	Rozpočet rok 2019 v tis.
Daňové příjmy, poplatky, atd.	2 120	2 212	2 170	2 430	2 665
Nedaňové a kapitálové příjmy	520	480	859	1 044	656
Přijaté transfery (dotace)	57	427	58	128	100
Příjmy celkem	2 697	3 120	3 087	3 602	3 421
Běžné výdaje (mzdy, opravy, služby, atd.)	2 430	2 188	2 570	2 755	2 621
Kapitálové výdaje (investice)	250	510	150	0	800
Výdaje celkem	2 680	2 699	2 720	2 755	3 421
Saldo	17	420	633	847	0

Zdroj: obec Týček

4.5.4 Aktéři rozvoje v obci Týček

V obci Líšná působí formální skupiny Sbor dobrovolných hasičů, Sbor dobrovolných mladých hasičů, Myslivecké sdružení Chrasta. Pan starosta na akce či úklid a jiné události vyhlásí rozhlasem upozornění a vždy přijde dostatečné množství občanů. Z neformální skupin zde působí zde skupina mladých žen s dětmi a skupina důchodců. Mladé ženy se zajímají hlavně o akce, které se týkají dětí a mládeže. Důchodci jsou nápomocní při všech akcích. Obec je členem Mikroregionu Zbirožsko, zájmového sdružení Polygon, Svazu měst a obcí, Svazu místních samospráv a je v územní působnosti Místní akční skupiny MAS Světovina.

Líšná náleží v rámci Plzeňského kraje do správního obvodu Rokycany, Rokycany jsou zároveň obcí s pověřeným obecním úřadem.

Dle slov pana starosty největší problém obcí je likvidace odpadu.

4.6 Klíčoví aktéři rozvoje na regionální/krajské úrovni

Na základě rozhovorů je patrné, že klíčovými aktéry ve sledovaných obcích jsou: Mikroregion Zbirožsko, MAS Světovina, Sdružení Polygon a Plzeňský kraj. Základem pro rozvoj venkova by měla být spolupráce, proto je podstatné udržovat kooperaci s aktéry na regionální úrovni. Je zřejmé, že mezi klíčovými aktéry je vytvořen vztah, který funguje omezeně zpravidla pouze s Plzeňským krajem. V minulosti vykonávala spojitost i MAS Světovina, ale bohužel předešlé vedení MAS způsobem svého řízení velice negativně zasáhla do svých činností. To způsobilo, že se nepodařilo zajistit z možných dotačních zdrojů dostatek finančních prostředků, nerealizovaly se velmi dostupné programy a tím vznikla velmi silná nedůvěra. Následky této situace zatěžují MAS Světovina dodnes a projevují se pochybováním a nevyužíváním dotačních titulů. Další s klíčovými aktéry Mikroregion Zbirožsko vyvíjí kooperaci mezi obcemi zvláště měkkými projekty a Sdružení Polygon rozvíjí spolupráci pouze v oblasti odpadového hospodářství.

Níže jsou představeni klíčoví aktéři spolupracující se sledovanými obcemi.

4.6.1 Mikroregion Zbirožsko

Mikroregion Zbirožsko (dobrovolný svazek obcí) je svazek obcí v okrese Rokycany, jeho sídlem je Zbiroh a jeho cílem je koordinovaný postup orgánů místních samospráv ve věci rozvoje území mikroregionu Zbirožsko, zvýšení kvality života ve venkovských oblastech. Sdružuje celkem 11 obcí a byl založen v roce 2000. V mikroregionu Zbirožsko žije 4377 obyvatel (31. 12. 1999) a zaujímá výměru 12032 ha. Oblast je velmi řídko zalidněna - 36,4 obyvatel na km čtvereční. Věková struktura obyvatelstva je i před převažující venkovský charakter mikroregionu poměrně příznivá. Klíma regionu patří do mírně teplé oblasti - roční průměrná teplota je okolo 6 stupňů Celsia, roční úhrn srážek od 500 do 600 mm.

Na území mikroregionu se nachází velký počet objektů individuální rekreace a rekreačních objektů vyjmutých z bytového fondu a užívaných v letním období. V obcích Zbiroh a Kařez jsou dvě základní školy (ve Zbiroze úplná ZŠ, v Kařezu neúplná ZŠ) včetně jídelen a dvě mateřské školy. Ve Zbiroze rovněž působí Základní umělecká škola s výtvarným, hudebním a tanečním oborem. Tato škola je vedle ZUŠ v Rokycanech jedinou na území bývalého okresu a navštěvují ji žáci z dvaceti obcí. Díky podpoře vzdělávacího programu EU Socrates se podařilo navázat spolupráce se zahraničními partnery školám ve Zbiroze a Kařez. V kulturním životě mikroregionu Zbirožsko má významné postavení zejména město Zbiroh, kde je soustředěno nejvíce kulturních aktivit, pracuje zde Sdružení Vačkářův Zbiroh, Sdružení přátel Muzea J. V. Sládka, Sdružení SPOLU, při MŠ Zbiroh. Ve Zbiroze jsou pořádány pravidelně kulturní akce - poutě, trhy, výstavy, koncerty, plesy, taneční zábavy, slavnosti (Vačkářův Zbiroh, Zámecká pout' atd.). Také ostatní obce rozvíjejí svoje kulturní tradice. Mikroregion Zbirožsko zaujímá z dopravního hlediska relativně výhodnou polohu na železničním a silničním spojení mezi Plzní a Prahou. Dálnice D5 Praha - Rozvadov spolu se souběžnou silnicí II/605 Praha - Plzeň, má mezinárodní význam a propojuje pražskou a středočeskou oblast s Plzeňskem a SNR. V návaznosti na silnici II/233 propojuje Zbirožsko s Rakovnickem silnice II/235 Kařez - Mlečice, která prochází městem Zbiroh. Hustota silniční sítě a území mikroregionu je z hlediska potřeb dostačující. Dopravní obslužnost uvnitř mikroregionu je zajišťována téměř výhradně autobusovou dopravou s návazností na železniční trať železniční stanice ve Zbirohu.

Celková hodnota majetku obcí se v období 1997 - 1999 navyšovala ročně řádově cca 40 mil. Kč. Po změně společenských poměrů na začátku 90. let došlo k posunům v sektorové struktuře zaměstnanosti. Byl patrný odliv pracovních sil zejména ze zemědělství a průmyslu do sektoru služeb v souladu s celorepublikovým trendem. Subjektů, které zaměstnávají více jak 20 zaměstnanců je v mikroregionu 11, přičemž 10 z nich působí ve Zbirohu. Firmy nad 100 zaměstnanců jsou v území lokalizovány celkem tři.

Na území mikroregionu působí 11 soukromých zemědělců, kteří pracují na cca 440 ha, dále zde působí 6 právních osob cca na 3000 ha zemědělské půdy. Největším zemědělským subjektem je v mikroregionu Zemědělské a obchodní družstvo Zbiroh, které zaměstnává cca 200 obyvatel. V oblasti živočišné je produkce zaměřena na chov skotu (patevní odchov jalovic), prasat a drůbeže (krůty). Významnou součástí zdejšího zemědělství je produkce ryb z rybníků, které obhospodařuje lesní a rybníční správa.

Město Zbiroh je sídlem stavebního úřadu, matričního úřadu, pověřeného úřadu, je zde kontaktní místo sociální podpory. V místě se dále nachází Česká pošta, pobočka České spořitelny, služebna policie ČR, cestovní kancelář, hasiči, lékárna, Městská knihovna a informační středisko. Mikroregion Zbirožsko má příznivé předpoklady pro rozvoj cestovního ruchu. Jde zejména o přírodní podmínky a kulturně - historické předpoklady. Největší potenciál přírodního prostředí poskytuje mikroregion pro letní pěší turistiku a cykloturistiku.

Zdroj: Město Zbiroh

4.6.2 MAS Světovina

Místní akční skupina (MAS) je společenství občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí a institucí veřejné moci), které spolupracuje na rozvoji venkova, zemědělství a získávání finanční podpory z EU a z národních programů pro svůj region. Z principu je MAS neziskovou organizací nezávislou na politickém rozhodování. Základním cílem MAS je zlepšování kvality života a životního prostředí ve venkovských oblastech.

Místní akční skupina (MAS) Světovina, o.p.s. byla založena 01. 08. 2006 jako nezisková organizace, která uplatňuje při místním rozvoji partnerský přístup (partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem), navrhuje ucelenou strategii místního rozvoje

a podílí se na vytváření sítí místních partnerství. MAS odpovídá za realizaci stanovené strategie rozvoje. Partnerství veřejného a soukromého sektoru by mělo vést k otevřené a sdružené společnosti a k posílení konkurenceschopné ekonomiky na celém území MAS.

V roce 2008 došlo ke spojení dvou územních celků MAS Světovina, o.p.s. a MAS Barokní perla, o.p.s., které působily na území okresů Plzeň-sever a Rokycany.

V současné době MAS Světovina působí na území 2 okresů a to Plzeň-sever a Rokycany. MAS má celkem 29 partnerů a jsou jimi mikroregiony, samostatné obce, neziskové organizace, zemědělské i nezemědělské podnikatelské subjekty. Na území MAS Světovina převažují malé obce s počtem obyvatel do 200. Největšími obcemi na území MAS Světovina jsou centra jednotlivých mikroregionů a to Kralovice (mikroregion Kralovicko), Plasy (mikroregion Dolní Střela, Radnice (mikroregion Radnicko – není členem MAS, obce mají schválenou územní působnost MAS Světovina na svých územích), Zbiroh (Mikroregion Zbirožsko) a město Rokycany.

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MAS Světovina na období 2014-2020 resp. 2017-2023 (SCLLD) byla schválena na konci června 2017. Osvědčení o splnění standardů bylo vydáno 27. 1. 2016. Díky tomuto rozhodnutí bude rozdělovat téměř 145 mil. Kč na podporu desítek projektů v oblasti územní působnosti MAS Světovina v členění podle jednotlivých operačních programů: Operační program Životní prostředí – 2.300.000 Kč, Integrovaný regionální operační program – 78.730.160 Kč, Operační program Zaměstnanost – 11.610.010 Kč, Program rozvoje venkova – 51.793.660 Kč

Předpoklad vyhlášení prvních výzev je naplánovaný koncem roku 2017 s realizací v roce 2018. Předpokládané vyhlášení 1. výzvy z PRV bude v prosinci 2017. Následovat budou další výzvy ze všech operačních programů až do vyčerpání celkové alokované částky pro SCLLD. Jednotlivé Fische z PRV. Výše způsobilých výdajů 50 tisíc Kč až 5 miliónů Kč. Pro Mikroregion Zbirožsko v rámci MAS rozvoj aktivit v období 2014 – 2020 bude subvence minimální, jelikož činnost mikroregionů již není podporována a pro starosty je to další činnost nad rámec obce. V rámci mikroregionu spíše budou nadále projednávány společné problémy – např. odpadové hospodářství apod.

Zdroj:<http://www.mas-svetovina.cz/mas-1/o-mas/>

4.6.3 Sdružení POLYGON

Polygon je zájmové sdružení měst a obcí okresu Rokycany pro zneškodňování tuhých komunálních odpadů. (separovaný odpad) Sdružení Polygon, v němž se spojila většina obcí regionu kvůli nakládání s odpady, jich podle předsedy Jaroslava Perlíka spojuje šedesát tři. Obce mají čím dál více povinností z hlediska zneškodňování odpadu v obcích. Například zákon ukládá obcím, aby vedle dosud tříděného papíru, skla a plastů zaměřily pozornost ještě na zajištění sběru železného šrotu a bioodpadu. Ve všech místech to třeba obnáší nutnost vydat obecně závaznou vyhlášku k třídění odpadu a nechat si ministerstvem vnitra schválit její soulad se zákonem.

Zdroj:https://rokycansky.denik.cz/zpravy_region/polygon

4.6.4 Plzeňský Kraj

Svou rozlohou je Plzeňský kraj třetím největším krajem v České republice, avšak počtem obyvatel se řadí až na deváté místo ze čtrnácti, proto je po Jihočeském kraji druhým nejméně zalidněným krajem. Sídelní struktura Plzeňského kraje není vyrovnaná, na metropolitní Plzeň navazuje drobná venkovská struktura. Schází zde města střední velikosti s výjimkou Klatov, Domažlic a Rokycan. Více než 80% rozlohy kraje tvoří katastrální území obcí s počtem obyvatel do 2000. Pro venkovské oblasti Plzeňského kraje je typické řídké osídlení a s tím související zemědělská funkce sídel s nerozvinutou sociální a technickou infrastrukturou. Řada oblastí se potýká s nedostatečnou dopravní obslužností. Právě venkovský charakter Plzeňského kraje přispěl k myšlence vzniku dotačního programu, který by podporoval rozvoj venkova. V roce 2005 proto vznikl dotační program „Program stabilizace a obnovy venkova Plzeňského kraje“. Dotační tituly Plzeňského kraje jsou vyhlašovány Radou Plzeňského kraje, která zároveň schvaluje znění příslušných Pravidel pro žadatele a příjemce. Administraci dotačních titulů provádějí jednotlivé odbory Krajského úřadu Plzeňského kraje, které rovněž zodpovídají za včasné uveřejňování veškerých informací, souvisejících s jednotlivými dotačními tituly.

5 Výsledky a diskuse

Výzkum proběhl v obcích: Cekov, Sirá, Líšná a Týček, jejichž aktéři souhlasili se zařazením do dotazování a zpracováním výsledků. Probíhaly rozhovory i pomocí návodu, které se uskutečnily v měsíci srpnu 2017.

Důležitým kritériem pro výběr respondentů se jeví míra komunikace s obcemi. Cílem nebylo oslovit co největší počet zástupců z jednotlivých obcí, nýbrž vybrat ty reprezentanty, kteří jsou z hlediska problematiky aktérství nejvíce kompetentní. Předpokladem pro výběr těchto respondentů byla intenzivnější komunikace s představiteli obcí a znalost problematiky jejich rozvoje, proto byly stěžejními respondenty starostové obcí. Dalšími oslovenými skupinami v rámci kvalitativního průzkumu byli zástupci formálních, neformálních skupin, podnikatelé, občané, chataři a chalupáři. Pro srovnání úhlu pohledu byl do průzkumu osloven i ředitel Místní akční skupiny – MAS Světovina Ing. Mrkvan, kterému jde především o rozvojové aktivity na území působnosti MAS Světovina, do kterého vybrané obce spadají.

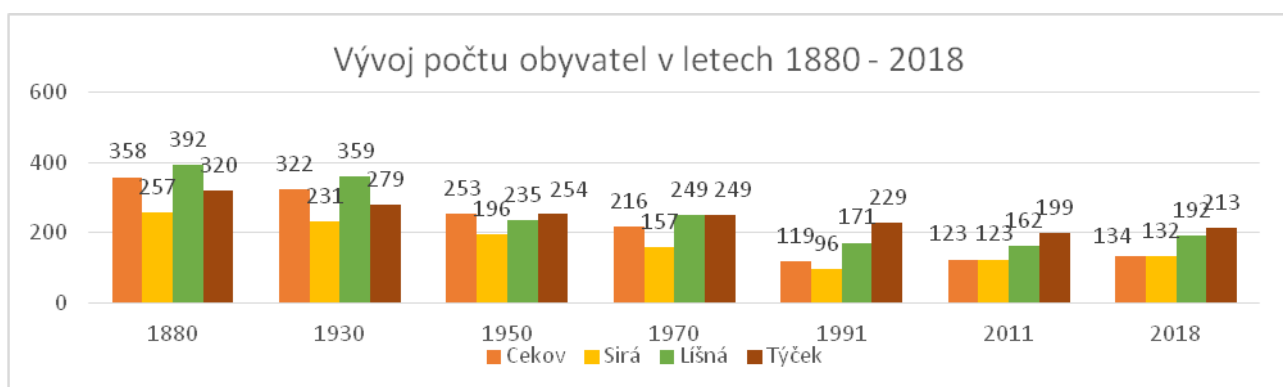
Prováděný výzkum byl velmi časově náročný a vyžadoval usilovnou práci. Bylo důležité získat důvěru respondenta a vhodně přejít na okruhy dotazování. Předem jsem si domluvila schůzky, dotazování probíhalo na obecních úřadech, farmách, hřištích, restauracích i doma u respondentů. S jednotlivými aktéry jsem vedla diskuzi, někteří své odpovědi rozvedli, zpravidla starostové obcí, ale většina odpověděla jedním slovem či větou. Sběru dat i získání informací jsem věnovala hodně času a následné třídění dat, bylo také velmi obtížné, viz příloha tabulky. Výzkum zodpovězených dotazů, byl zpracovaný z hlediska nejčastěji vybraných odpovědí, dále jsem obce porovnávala z hlediska obyvatel, majetku. Analýzou byly stanoveny nejvýznamnější problémy obcí.

5.1 Srovnání obcí z hlediska počtu obyvatel

V počtu obyvatel je nejméně lidnatou obcí Cekov a Sirá. Nejvyšší počet obyvatel ze zkoumaných obcí má Týček. Všechny obce jsou ve shodě s úbytkem obyvatel. Historicky zaznamenaly pokles viz graf č. 1, který byl způsoben v letech 1875 – 1885 krachem Strousbergova gigantického projektu na přeměnu Zbirožska v rozsáhlou železniční oblast, v této době obce postihla velká vlna vystěhovalectví. Klesající trend byl také způsoben krizí v letech 1930 až 1935, kdy se v obcích objevili nezaměstnaní. V padesátých letech

dvacátého století dochází v obcích po tlakem ke kolektivizaci. Sedláci i ostatní obyvatelé vesnic odcházeli do okolních měst z důvodu pracovních příležitostí, ale i z důvodu politické situace. Klesající trend stále přetrvává, i když v posledních letech dochází k mírnému zlepšení a to zejména z důvodu prodeje parcel určených pro výstavbu rodinných domků.

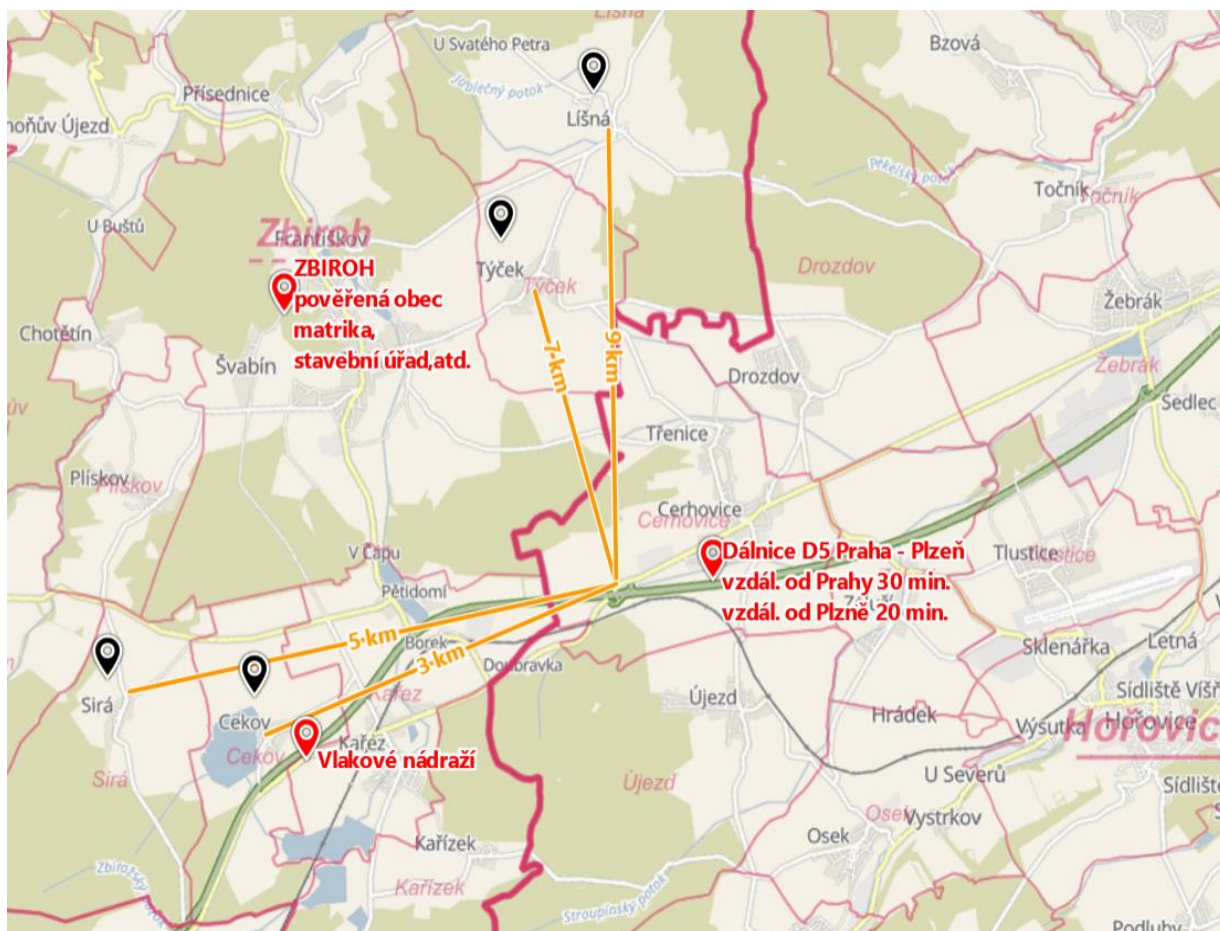
Graf č. 1 Srovnání obcí z hlediska počtu obyvatel

Zdroj: vlastní zpracování

Obce se nacházejí v Plzeňském kraji na Zbirožsku v mapě viz obrázek č. 3 je vyznačena vzdálenost od dálnice D5. Z mapy je patrné, že obce Cekov a Sirá jsou lépe situované z hlediska dostupnosti pracovních příležitostí, nákupů i společenského, kulturního a sportovního života ve městech. Rozdílnost však není, až tak významná. Ve všech obcích funguje autobusová doprava a zajíždí sem i mikrobusy pro dopravu zaměstnanců do továren, které se nacházejí u dálnice D v blízkosti nájezdu. Výraznější rozdíl je v dojezdové vzdálenosti na vlakové nádraží Kařez, které je důležitým spojením pro další cestování zvláště za prací a studiem. Zastavuje zde značná část vlakové dopravy Praha, Plzeň včetně rychlíků i mezinárodních. Tato skutečnost značně zvyšuje atraktivitu obcí Cekov (2 km autem a 1 km pěšky) a Sirá (5 km autem a 4 km pěšky).

Obrázek č. 3 mapa obcí s dostupností

Zdroj: vlastní zpracování

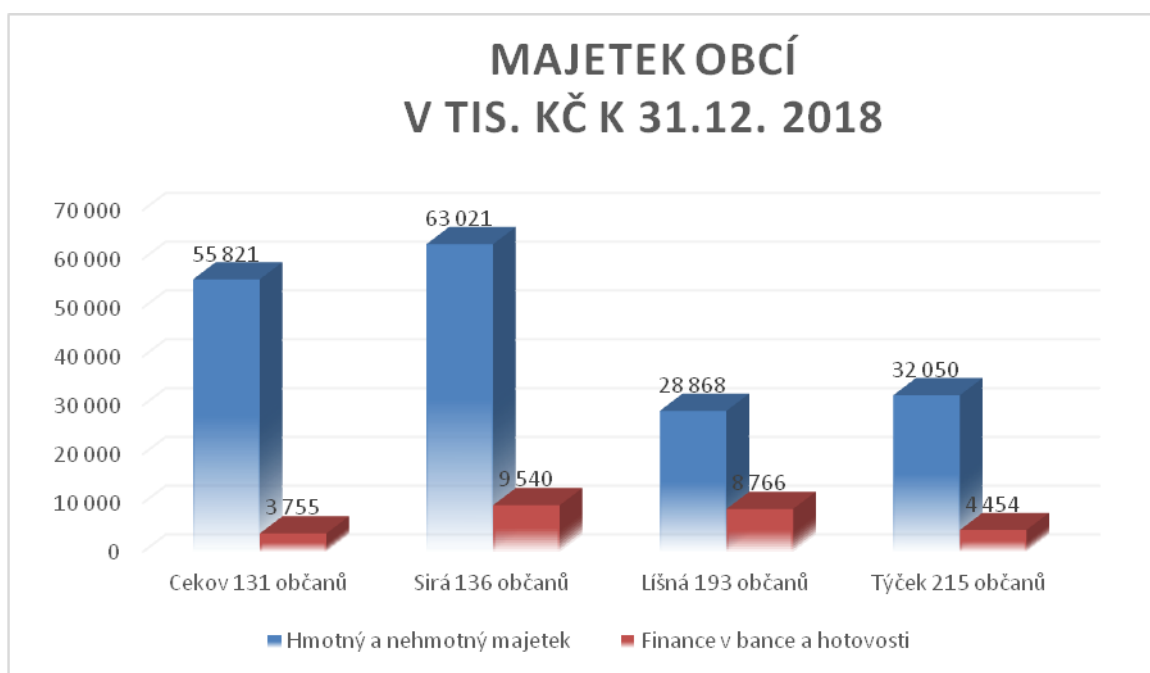
5.2 Srovnání obcí na základě majetku a rozpočtu

Ve všech obcích mají největší zastoupení majetku stavby (vodovod, kanalizace, místní komunikace, rozhlas, budovy). Obec Sirá vlastní dům s třinácti bytovými jednotkami a je ve vedoucí pozici týkající se majetku. K 31.12. 2018, byla hodnota majetku obce Sirá více než 63 miliónů Kč. Obec Sirá disponuje i nejvyšším stavem hotovosti a peněz na bankovních účtech k 31.12. 2018 to bylo více než 9,5 miliónu Kč viz graf č. 2.

Jedním z dotazů byla i otázka čerpání podpor. Vyhodnocením jsem shledala, že dotazování starostové obcí odpověděli, že čerpání podpor v obcích není dostatečné, že by mohly čerpat více. Všichni se také shodli, že je to hlavně z důvodu složité administrativy a nedostatku času (tři ze čtyř jsou neuvolnění a mají své hlavní zaměstnání). I když všechny

obce disponují majetkem i hotovostí viz graf č.2, tak při realizaci „tvrdých“ projektů bez dotací či půjček nejsou schopni projekty uskutečnit. Prostředky by mohly použít jako nástroj pro kofinancování těchto projektů.

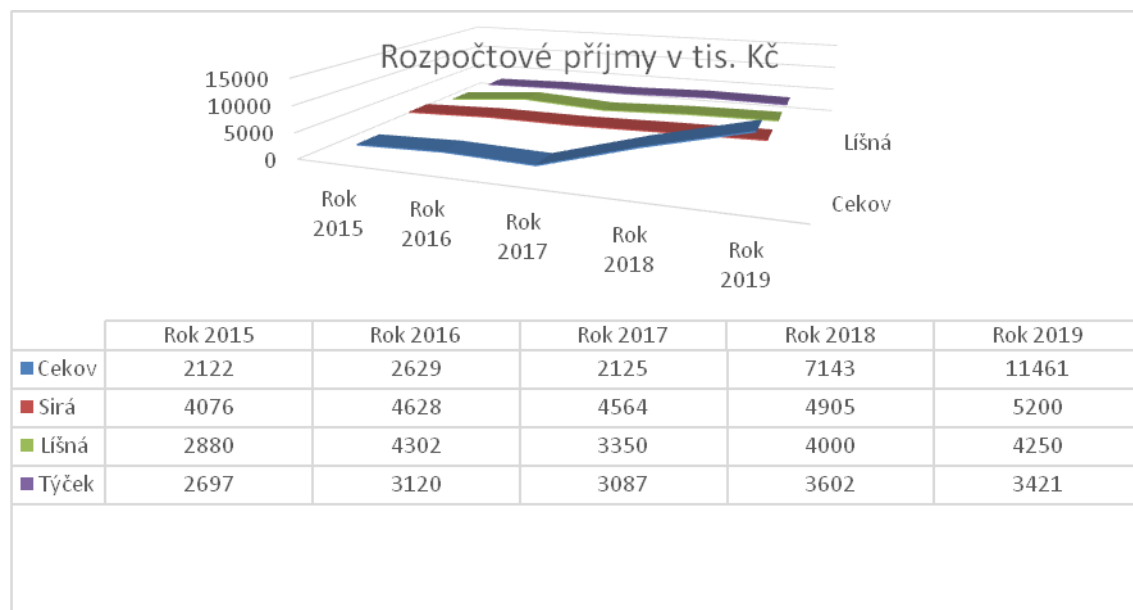
Graf č.2 Majetek obcí a počet obyvatel k 31.12. 2018

Zdroj: vlastní zpracování

V porovnání **rozpočtových příjmů** sledovaných obcí nejsou v letech 2015 až 2017 znatelné rozdíly. Odlišnost zaznamenává od roku 2018 obec Cekov z důvodu budování obytné zóny a kořenové čističky viz graf č. 3

Graf č.3 Rozpočtové příjmy obcí roky 2015 až 2019 v tis. Kč

Zdroj: vlastní zpracování

5.3 Srovnání obcí na základě dotazování

Dotazování byli aktéři zkoumaných obcí, kteří byli ochotni zodpovědět dotazy týkající se rozvoje obce. Výzkum jsem prováděla ve více rovinách a z různých pohledů. V této kapitole nejdříve vyhodnotím dotazování zkoumaných obcí jednotlivě, potom jsem zpracovala, nejzávažnější problémy obcí viz tabulka č.9, dále jsem stanovila tři základní okruhy dotazování viz obrázek č.4, 5 a 6.

5.3.1 Zpracování dotazování zkoumaných obcí individuálně

V obci Cekov bylo od respondentů patrné, že obec je politicky roztržštěna a to má samozřejmě dopad na vliv rozvoje obce. V obci za působení pana starosty se vybudovala dětská hřiště, proběhla oprava hasičské zbrojnice i kulturního zařízení. Zrekonstruovala se místní komunikace. V současné době probíhá vybudování stavebních parcel a cyklostezky, nejvlivnějšími aktéry, zde byla zvolena formální skupina – Sbor dobrovolných hasičů. Sbor zde má silnou pozici a to bych také využila, pro další rozvoj v obci. Zejména posílení vedení obce – úzkou spoluprací mezi SDH a vedením obce. Pan starosta si stěžoval o nezájem mladých lidí a důchodců z hlediska činnosti pro obec.

V obci Sirá nejvlivnějšími aktéry respondenti zvolili vedení obce. Dotazování proběhlo v srdečném duchu. Silnou pozici aktérství zde má i neformální skupina žen. Sbor dobrovolných hasičů se do obecních aktivit zapojuje velice zřídka spíše jen finančně. Paní starostka vidí problém ve vedení SDH, protože v minulosti sbor fungoval.

V obci Líšná bylo nejvlivnějšími aktéry zvoleno vedení obce. Dle slov pana starosty zapojení aktérů je v obci nedostačující a na rozvoji v obci se podílí stejní lidé. Pan starosta působil velmi zaměstnaně a dle mého dojmu je to člověk pevných mravů a zásad, který ale má svůj názor a za tím si pevně stojí. Hlavním důvodem malé účasti aktérů je výběr aktérů, ale i nezájem ze strany aktérů.

V obci Týček bylo také nejvlivnějšími aktéry zvoleno vedení obce. I zde číselně z odpovědí spokojenost a pohoda. Pan starosta zde vykonával funkci jako neuvolněný. Díky nedostatku času vše přehodnotil a již zde vykonává funkci starosty jako uvolněný, k tomu se ještě stará o chod vodovodu a kotelny za což pobírá také mzdu.

5.3.2 Klíčové problémy obcí

V tabulce č.9 jsou znázorněny klíčové problémy zkoumaných obcí. Problémy jsem sledovala ve dvou rovinách: Z pohledu reprezentantů a z pohledu starostů obcí. Z tabulky je patrné, že problémem aktérů je nezájem o činnost. U obce Cekov je to zvláště z důvodu politické roztržiténosti, u obce Sirá, Líšná a Týček je příčinou nezájmu o činnost pro obec rodina, pracovní vytížení a malý počet obyvatel. U otázky využívání podpor reprezentanti obcí shodně odpověděli, že toho o dotacích moc neví, ale chtějí mít hezkou obec a příliš je nezajímá, jakým způsobem toho vedení obce dosáhne. Starostové na otázku odpověděli, že dotace využívají zvláště z Plzeňského kraje. Využívali by více i ostatní podpory z ministerstev a EU, ale je zde složitá administrativa a vše je časově náročné. Na participaci přeshraniční spolupráce dotázaní obyvatelé nahlíží spíše negativně a starostové to posuzují spíše jako přidělení starostí a práce. Na dotaz vzhledu obce reprezentanti Siré a Líšné odpověděli, že by nic neměnili ostatní včetně starostů, by zainvestovali do infrastruktury a všeobecného zvelebení obce.

Tabulka č. 9
Klíčové
problémy
obcí

	Využívání finančních podpor v oblasti regionálního rozvoje	Participace na přeshraniční spolupráci	(Ne) zájem o volnočasové aktivity a místní politiku	(Ne)spokojenost se současným vzhledem obce
Obec Cekov	Obyvatelé si nejsou vědomi, zda se využívají dotace	Není zájem	Všeobecný nezájem, Obec je politicky roztržštěna, upřednostňování určité skupiny	Výstavba nových domů, opravy komunikací, vodovodu a kanalizace
	Obec by mohla podpory využívat více, ale je složitá administrativa	Až bude v obci co ukazovat, tak ji přivítá, ale nyní ne	Velký počet neaktivních lidí uzavření do sebe. „Vyhoření“ spolků	Oprava infrastruktury, zatraktivnění obce pro zapojení obyvatel
Obec Sirá	Obyvatelé si nejsou vědomi, zda se využívají dotace	Zájem ano, ale jen když to bude prospěšné pro obec	Neochota participovat z důvodu pracovního vytížení	Obec se líbí, taková jaká je, nespokojenost není
	Složitá administrativa, pro neuvolněné starosty časově náročné	Pro obec přínos rozšíření obzorů, nové možnosti	Z důvodu malého počtu obyvatelstva omezený výběr aktivních osob	Šetrnost k životnímu prostředí, vybudování ČOV, zeleň, atd.
Obec Líšná	Obyvatelé si nejsou vědomi, zda se využívají dotace	Obyvatelé, neví nebo jen když to bude prospěšné pro obec	Z důvodu malého počtu obyvatelstva omezený výběr aktivních osob	Obec se líbí, taková jaká je, nespokojenost není
	Složitá administrativa, hlavně podpory z EU	Nevidí důvod k rozvinutí přeshraniční spolupráce	Neochota participovat V popředí rodina, práce	Obec se líbí, taková jaká je
Obec Týček	Obyvatelé si nejsou vědomi, zda se využívají dotace	Obyvatelé, neví nebo ji nechtějí	Z důvodu malého počtu obyvatelstva omezený výběr aktivních osob a pracovní vytížení	Opravy domů, úprava komunikací
	Obec je využívá, ale z důvodu složitě administrativy se přijímá externí firma	Nevidí důvod k rozvinutí přeshraniční spolupráce	Neochota participovat z důvodu pracovního vytížení	Kompletní oprava komunikací

Vlastní zpracování

Vysvětlivky k tabulce č.9 : Sledováno ve dvou rovinách z pohledu obyvatel a z pohledu starostů zkoumaných obcí. Barevně rozlišeno jak odpovídali dotazovaní.

Reprezentanti obcí

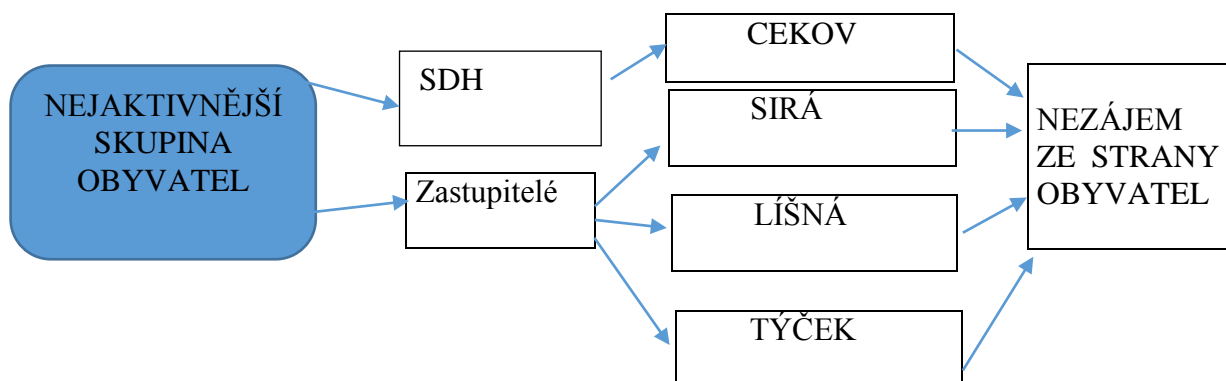
Starostové

5.3.3 Vyvození tří základních okruhů z dotazování

- Činnost aktérů
- Podpora rozvoje
- Spolupráce

Okruhem dotazování na problematiku činnosti aktérů bylo zjištěno, že v obci Sirá, Líšná a Týček se dotazování domnívají, že nejvíce pro rozvoj obce toho vytvoří vedení obce – starosta a zastupitelé. V Cekově byla zvolena formální skupina Sbor dobrovolných hasičů. Na dotaz z jakého důvodu se nezapojují ostatní aktéři, bylo nejčastější odpovědí nezájem ze strany aktérů z důvodu času nebo výběr aktérů tam byl důvodem malý počet obyvatel. Pan starosta z Cekova p. Holub říká „*V obci je velký počet neaktivních lidí, jsou uzavřeny do sebe a nespolupracují. Jsou to zvláště důchodci a mladí lidé do 25 let*“.

Obrázek č.4
I. okruh ČINNOST AKTÉRŮ

Zdroj: vlastní zpracování

Otázka nezájmu byla zkoumána z pohledu účasti při akcích a z pohledu fyzické pomoci při přípravách akcí. Z pohledu reprezentativního je účast větší než aktivní pomoc. Ale z výsledného vzorku zkoumání lze říci, že přichází stejná skupina lidí“ jak z pohledu reprezentativního, tak z pohledu aktivního.

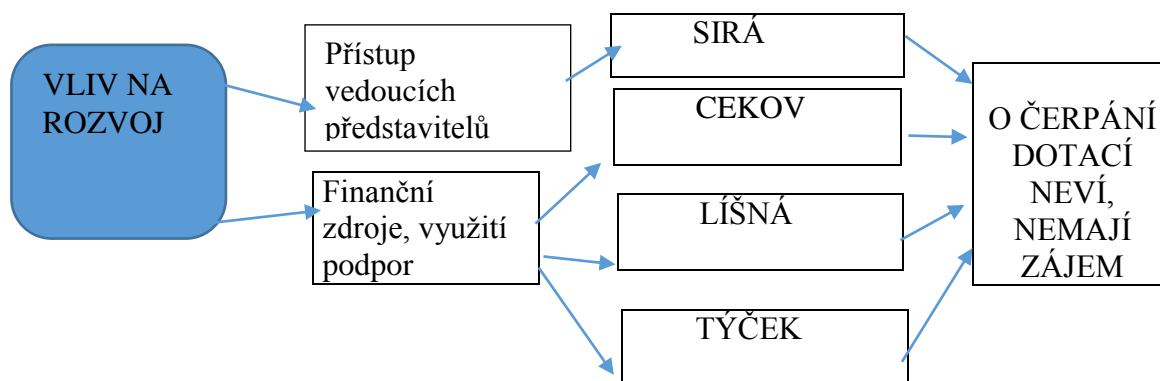
Okruh dotazování na podporu rozvoje

U dotazování zaměřující se na spokojenost v obci převážná většina dotázaných odpověděla, že je důležité, aby obec vyvíjela činnost jak po stránce udržování majetku, tak po stránce pořádání akcí, či informovanosti obyvatel o dění v obci.

Největším vlivem na podporu rozvoje v obci zvolili respondenti v obcích Cekov, Líšná, Týček informovanost, využití podpor a finanční zdroje. V Siré, byla nejčastější odpovědí přístup vedoucích představitelů obce, viz obrázek č. 5

Obrázek č.5

II. Okruh PODPORA ROZVOJE

Zdroj: vlastní zpracování

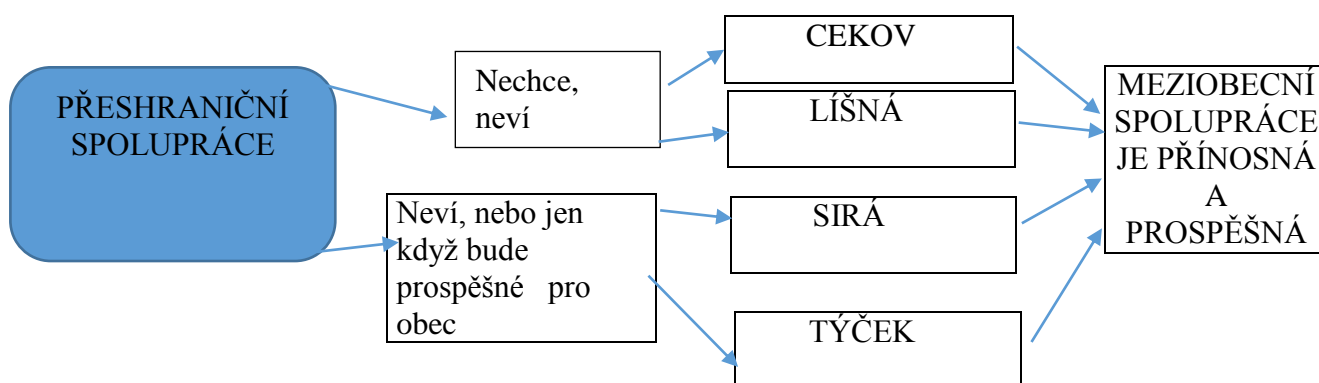
Všichni čtyři starostové obcí odpověděli, že čerpání podpor v obcích není dostatečné, že by mohly čerpat více. Všichni se také shodli, že je to hlavně z důvodu složité administrativy a nedostatku času (tři ze čtyř jsou neuvolnění a mají své hlavní zaměstnání). Pan Hruška starosta obce Týček říká „ Každý rok obec využívá dotace z obnovy venkova z Plzeňského kraje v roce 2010, jsme si sami administrovali žádost o dotace z Ministerstva zemědělství. Bylo to hodně složité. Na další akci vytápění byla již přijata externí firma, pro požádání dotace z ministerstva ŽP a i přesto byla administrace složitá“.

Okruh dotazování Spolupráce

Aktéři na otázku přeshraniční spolupráce opověděli spíše negativně nebo zvolili odpověď nevím. Když byla zvolena odpověď ano, tak většinou jen v případě, že by to mělo prospěch a výhody pro obec. V tomto případě respondenti měli na mysl hmotný přínos. Většina dotázaných kladně hodnotila meziobecní spolupráci, ale naopak nevidí přínos v rozvinutí přeshraniční spolupráce.

Obrázek č.6

III. Okruh SPOLUPRÁCE

Zdroj: vlastní zpracování

Ani v jedné obci není vytvořena přeshraniční spolupráce a přesto jsou reakce na spolupráci spíše negativní. Dotazovaní spolupráci hodnotili většinou z hmotného přínosu.

5.4 Závěr empirické části

Empirickou část jsem rozčlenila do dvou základních kapitol. V první kapitola se zabývala: **Charakteristikou a historií zkoumaných obcí**. Jsou zde popsány obce z hlediska základních informací o obci, historie, ekonomické situace a jsou zde uvedeni významní aktéři, kteří působí na obce. V druhé kapitole jsme se zaměřila na **Srovnání, dotazování a výsledky výzkumu**. Zpočátku došlo ke srovnání obcí z hlediska počtu obyvatel, majetku a rozpočtových příjmů. Dále jsem se zaměřila na data získaná od

respondentů zejména prostřednictvím techniky polostandardizovaného dotazování klíčových aktérů. Dotazování bylo zaměřeno především na otázky rozvoje a aktérství v obcích. Prováděný výzkum byl velmi časově náročný a vyžadoval usilovnou práci. Bylo důležité získat důvěru respondenta a vhodně přejít na okruhy dotazování. S jednotlivými aktéry jsem vedla diskuzi, někteří své odpovědi rozvedli, zpravidla starostové obcí, ale většina odpověděla jedním slovem či větou. Z každé obce byl osloven: starosta obce, zástupce formální skupiny, zástupce neformální skupiny, podnikatelé, občané a chataři či chalupáři. Získaná data jsem roztřídila do tabulek a následně výsledky zformovala do finální tabulky s klíčovými problémy obcí. Poté jsem stanovila tři základní okruhy z dotazování: Činnost aktérů, Podpora rozvoje a Spolupráce. Cílem práce bylo zhodnotit aktérství jako potenci pro rozvoj obce.

Ve zkoumaných obcích žije v současnosti od 130 do 215 obyvatel. Všechny obce, jsou ve shodě s úbytkem obyvatel. Historicky zaznamenaly pokles ve stejném období, neboť se nacházejí ve stejném mikroregionu – Zbirožsko. Úbytek obyvatel nastal hlavně vlivem první a druhé světové války, krizí v třicátých letech a následně odchodem lidí do měst či do zahraničí, za lepšími pracovními příležitostmi. V současnosti dochází k pozvolnému nárůstu obyvatel. Příliv nových občanů do vesnic se vedení obce snaží přilákat prodejem stavebních parcel. Otázkou zůstává, zda přílivem nové masy lidí neznalé života na venkově bude pro obce přínosem. Parcely určené pro výstavbu rodinných domků si často pořizují rodiny, které se nezapojují do obecních aktivit a ani jiným způsobem nepodporují komunitní rozvoj. Prodejem stavebních parcel by mohlo dojít paradoxně k posilování nekomunitního rozvoje.

Klíčovými aktéry v obcích Sirá, Líšná a Týček je dle dotazníkového šetření vedení obce. V obci Cekov je hlavním aktérem formální skupina konkrétně Sbor dobrovolných hasičů. Obce Cekov je do jisté míry zatížena politickou roztržičností a tím dochází zpravidla k rozdělení. Zásadní důležitost osoby starosty i kvality obecního společenství se tedy z tohoto hlediska potvrzuje, i když je nutno podotknout, že nepopiratelný vliv na rozdílnou úroveň rozvoje obcí má faktor politický a to zvláště u obce Cekov. Při hodnocení aktérů rozvoje, je možné konstatovat, že obec Týček má uvolněného starostu, který je aktivní z hlediska spolupráce s lokálními uskupeními i z hlediska dotační politiky obce a v obci existuje čilý kulturní a společenský život. Oproti tomu v obcích Cekov, Sirá a Líšná, nejsou starostové pro vykonávání své funkce uvolněni.

Na základě teoretického konceptu sociálního kapitálu byly stanoveny dvě perspektivy. První perspektiva je odvozena od konceptu horizontálních sociálních sítí: **„Kooperace subjektů veřejného, soukromého a neziskového sektoru ve vybraných obcích přispívající k rozvoji obcí.“**

Většina respondentů hodnotila meziobecní spolupráci kladně a vidí v kooperaci přínos a prospěch. Na meziobecní úrovni existuje kooperace z hlediska rozvoje především mezi jednotlivými samosprávami. Mezi dalšími aktéry žádná významná koncepční kooperace neprobíhá. Sociální síť tak tvoří především obce reprezentované svými starosty, jejichž vazby se projevují ve vzájemné spolupráci probíhající jak v rámci regionu, tak mezi geograficky blízkými obcemi. Pouze kooperační aktivity mezi prostorově blízkými obcemi, které jsou sdruženy do mikroregionu Zbirožsko, vedou k rozvojovým aktivitám. Hlavním motivem vstupu obcí do těchto svazků byla snadnější možnost realizace rozvojových aktivit. Naopak meziobecní vazby napříč územím mají podobu formální spolupráce založené např. na koordinaci společných postupů v otázce obecního rozvoje, na společných setkáních či na výměně informací apod.

Mimo obcí a jejich svazků jsou rozšířeným typem aktérů neziskové organizace, kteří však žádnou významnou koncepční spolupráci nerozvíjí. Jejich činnost je omezena na pořádání společenských akcí. Vzhledem k chybějícímu lidskému, resp. sociálnímu kapitálu ve vybraných obcích, nejsou vazby mezi větším množstvím aktérů v sociálních sítích dostatečně silné, aby bylo možné první perspektivu v celém jejím významu prokázat. Z výsledků terénního šetření vyplývá, že k rozvoji obcí přispívá zejména spolupráce místních samospráv, společné rozvojové investiční a neinvestiční projekty v rámci mikroregionu probíhají v omezené míře. Ve vybraných obcích jsou rozvojovým potenciálem nově přichozí, stálí i sezonní obyvatelé, jejich přínos spočívá v občanské angažovanosti, příp. také kontaktech, které navazují s dalšími místními aktéry, což přispívá k posilování sociálního kapitálu a zvyšování lokální identity obyvatel k území. Na druhé straně je současný trend takový, že nově přicházející obyvatelé se většinou nezapojují do obecních aktivit a ani jiným způsobem nepodporují komunitní rozvoj.

Druhá perspektiva se vztahuje k podobě vertikální sociální sítě:

„Výsledky činnosti sledovaných aktérů v rámci obce jako posilující nebo oslabující místní rozvoj“

Vybrané obce plní v území dvě zásadní role: Jsou orgánem státní správy a dále rozvojovým aktérem, které vyvíjí na území obcí vlastní iniciační činnost. Vedle vlastních projektů spolupracují s některými aktivními obcemi formou organizace a propagace místních akcí. Dotazováním bylo zjištěno, že zásadní vliv na rozvoj má přístup vedoucích představitelů obcí, ale také finanční zdroje a využití podpor. Na druhou stranu většina respondentů nemá představu ani zájem o stavu čerpání podpor. Starostové obcí by čerpali více, ale z důvodu složité administrativy podpory využívají omezeně. Východiskem by mohlo být vytvoření institutu regionálního manažera v rámci Místních akčních skupin. To znamená instituce, která získá institucionální statut, absorbuje do sebe obsah jednotlivých MAS v rámci kraje. Pohlcuje také regionální aktivity jednotlivých ministerstev a institucí v oblasti rozvoje venkova. Profesionální regionální kancelář takového typu by mohla být fundovaným nástrojem pro zajištění regionálního rozvoje venkovského území. Bohužel předešlé vedení MAS Světovina způsobem svého řízení velice negativně zasáhla do svých činností. To způsobilo, že se nedařilo zajistit z možných dotačních zdrojů dostatek finančních prostředků, nerealizovaly se velmi dostupné programy a tím vznikla velmi silná nedůvěra. Následky této situace zatěžují MAS Světovina dodnes a projevují se pochybováním a nevyužíváním dotačních titulů.

Plzeňský kraj je jedním z aktérů rozvoje a pro obce jedním z partnerů spolupráce. Vztahy obcí jsou z širší perspektivy odrazem vztahu státu k Plzeňskému kraji. Tyto vztahy mají vliv na vazby ve vertikální sociální síti a projevují se i ve spolupráci aktérů. Příčinou vzájemných problémů a konfliktů, které oslabují tyto vazby, může být střet veřejných zájmů, politická rozhodnutí i externí vlivy ve vztahu státu a Plzeňského kraje.

Z hlediska regionálního, je zajímavé podotknout, že obce využívají tradičně silného sociálního a komunitního potenciálu v oblasti tzv. nerozvojového sousedského venkova. Nicméně současné složení zastupitelstva, pravděpodobně v dlouhodobějším horizontu ukáže, zda jeho lidský kapitál a jiné kvality budou rozvoji obce ku prospěchu. Jako doporučení pro zlepšení současné úrovně rozvoje by pak měla být uvedena ústřední důležitost uvolněného starosty, což je ovšem záležitost nelehko realizovatelná, ale zejména zlepšení komunikace s lidmi a místními spolky, jejich informovanosti a snaha o zvýšení zapojení místních obyvatel do rozvoje obce je také cestou k zlepšení situace. Základní a stěžejní silou rozvoje jsou lidé, je důležité s nimi komunikovat, ale také jim naslouchat, protože jsou znalí a při správném přístupu rádi pomohou.

6 Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou místního rozvoje ve čtyřech konkrétních obcích na Zbirožsku. Cílem této diplomové práce bylo zhodnotit aktérství jako potenci pro rozvoj obcí, tedy jaký vliv mají klíčoví aktéři ve venkovské lokalitě na rozvoj obce, a to jak vliv pozitivní, tak negativní.

Teoretická východiska, na něž navazuje empirická část práce lze dělit do dvou základních oblastí. V první řadě jde o problematiku regionálního a lokálního rozvoje, která se v praxi realizuje v rámci regionální politiky ČR jako jedné z významných veřejných politik prosazovaných a podporovaných na národní a evropské úrovni. V druhé řadě jde o zaměření do oblasti rozvoje politik z hlediska sociálního lidského světa, resp. světa venkovských komunit, kde zásadní roli pro rozvoj a prosazování kvality života mají aktéři podílející se na samotném rozvoji lokalit. Propojením těchto dvou oblastí se zabývá empirická část práce, tedy tím, jak se na rozvoji podílejí (resp. jakou potenci rozvoje představují) jednotliví aktéři rozvoje. Jejich potence pro rozvoj a případný příspěvek k rozvoji lokality se odvíjí jednak od schopnosti využívat nástrojů regionální politiky a od schopnosti aktivizovat sociální kapitál vázaný na aktéry hierarchicky na stejné úrovni a aktéry napříč (vertikálně) mocenskou a správní strukturou.

Těžištěm empirické práce bylo dotazování aktérů rozvoje na lokální úrovni v obcích Cekov, Sirá, Líšná a Týček. Smyslem průzkumu bylo zhodnocení potenciálně vlivných aktérů, kteří se mohou podílet na rozvoji obcí. K dosažení cíle práce byla použita data získaná zejména prostřednictvím techniky nestandardizovaného dotazování klíčových aktérů (reprezentantů obce, spolků apod.). Dotazování bylo zaměřeno zejména na otázky rozvoje a aktérství v obcích. Z každé obce byl osloven: starosta obce, zástupce formálně a neformálně utvářené skupiny působící v lokalitě a podporující rozvoj lokality, podnikatelé, a chataři či chalupáři.

Není pochyb o tvrzení teoretiků sociálních sítí (v případě této práce zejména Buštková, Putnam, Hampl, Dostál a další) o důležitosti aktérů pro utváření a aktivizaci sociálních sítí a potažmo příspěvku k rozvoji venkovských lokalit.

Pohlédneme-li na empirické výsledky práce perspektivou tří základních vlastností vztahů aktérů v rámci sociálních sítí – reciprocity, intenzity a stálosti těchto vazeb, můžeme je hodnotit rozličně v Putnamem horizontálně a vertikálně orientovaných vztazích. Ve vertikálně orientovaných vztazích je intenzita vztahů (obcí s dalšími aktéry přispívající

k rozvoji – MAS, kraj, ostatní prorožvojevová sdružení) omezená schopností (nabídkou) podpory lokality v rámci vztahů odpovídající spíše exogennímu typu rozvoje, jde o vztahy, u nichž si lokální aktéři (zejména reprezentanti obcí) představují, že mají smysl tehdy, pokud jsou výhodné pro obec (přináší jim prostředky rozvoje). V případě horizontálních vztahů jde o intenzitu vztahu bez požadavku na aktivní a inovativní tvorbu vztahu (což neplatí o neznámém, v tomto případě vztahu aktérů v regionu, avšak překračující hranice ČR). Proto můžeme usuzovat, že z hlediska stálosti vztahů aktérů jde o vztahy typické stálosti na meziobecní spolupráci v regionu v rámci ČR, ale již ne na meziobecní spolupráci ve vztahu k zahraničním venkovským lokalitám.

Aktivita a reprodukce sociálního kapitálu v komunitě je výrazně omezena neschopností klíčových aktérů vyhovět časové a administrativní náročnosti působení dle pravidel rozvojové politiky venkova (zejména je to patrné u nevyvázaných starostů), neschopností představit si vztahy a spolupráci lokalit přesahující řešení každodenních rutinních problémů, zejména jde-li o aktéry z jiného kulturního prostředí. A v neposlední řadě je lokální rozvoj omezen i nedostatkem lidského kapitálu pro generování sociálního kapitálu a následně rozvoje lokalit, a to zejména proto, že geografická poloha vůči velkým městům je sice výhodná pro ekonomické aktivity jedinců žijících v těchto lokalitách, ale nepřispívá rozvoji lokalit, které se stávají spíše „noclehárnami“ a jejich obyvatelé nemají ani motivaci, ale ani praktickou možnost se zapojit do komunitního života.

7 Seznam použitých zdrojů

- BERNARD, Josef, ed. Endogenní rozvojové potenciály malých obcí a místní samospráva. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2010. 126 s., 17s. ISBN 978-80-7330-187-3.
- BERNARD, Josef. a kol. (2011): Samospráva venkovských obcí a místní rozvoj. Sociologické nakladatelství, Praha, 236 s. ISBN 978-80-7419-069-8.
- BINEK, J. a kol. (2009): Synergie ve venkovském prostoru. GaREP Publishing, Brno, s.23. ISBN 978-80-904308-0-8.
- BLAŽEK J., CSANK P. (2007): Nova faze regionalního rozvoje v ČR? Sociologický časopis, 43, č. 5, s. 945 – 965.
- BUŠTÍKOVÁ, L. (1999): Analýza sociálních sítí. Sociologický časopis, 35, č. 2, Nakl. Čsl. akademie věd, 1999, s. 193.
- BUŠTÍKOVÁ, L. (1999): Analýza sociálních sítí. Sociologický časopis, 35, Nakl. Čsl. akademie věd, 1999 č. 2, s. 198.
- EMIRBAYER, M., GOODWIN, J. (1994): Network Analysis, Culture, and the Problem of Agency. American Journal of Sociology 99: 1411-1454.
- E. V. MORGAN regionální problémy ve vazbě na společnou měnu, viz Lloyds Bank Review z října 1973, s. 20.
- GALVASOVÁ I. a kol. *Spolupráce jako faktor rozvoje*. Brno, 2007, 50 s. ISBN 80-251-20-9.
- GALVASOVÁ, I. a kol. *Synergie ve venkovském prostoru – Aktéři a nástroje rozvoje venkova*. 1. vyd. Brno, GaREP Publishing, 2009. 98 s. ISBN 978-80-904308-0-8.
- Haltmarova.cz [online]. 2014 [cit. 2014-03-10]. Dostupné z WWW: <http://haltmarova.cz/metody/kvantitativni/>
- HAMPL M.: *Geographical unevenness in nature*. Acta Universitatis Carolinae, Geographica sv. 34 Supplementum, 1998, s. 11-26
- HAMPL, Martin; KARLOVA, Prag Univerzita. *Geography of societal transformation in the Czech Republic*. Department of Social Geography and Regional Development, Charles University of Prague, Faculty of Science, 1999.
- HAMPL, M., DOSTÁL, P., DRBOHLAV, D. (2007): Social and Cultural Geography in the Czech Republic: under pressures of globalization and post-totalitarian transformation. *Social&Cultural Geography*, 8, č. 3, s. 475-493.
- HENDL, J (2012): Kvalitativní výzkum. Portál, Praha, s. 407

HIRSCHMAN A. O.: The Strategy of Economic Development. New Haven, Yale University Press, 1958, 217 s.

https://is.mendelu.cz/eknihovna/opory/zobraz_cast.pl?cast=65056

KREJČÍ O., *Mezinárodní politika*. Ekopress, s. r. o., 2014, 215 s. ISBN 8086119459, 9788086119458.

KUČEROVÁ Eva, Sociální potenciály rozvoje venkova (Lokální sociokulturní potenciál se zřetelem k sociální inkluzi - disertační práce), Praha 2016, 28 s.

LOŠŤÁK Michal, Rozvoj regionů a venkova jako aktivita (Implikace k faktorům rozvoje, koordinaci jednání lidí a možnostem hodnocení rozvojových dokumentů). Habilitační práce, Provozně ekonomická fakulta, ČZU v Praze, 2006, 209 s.

Metodická podpora regionálního rozvoje. *Pojetí regionální politiky* [online]. [cit. 2017-11-03]. Dostupné z www.regionalnirozvoj.cz/index.php/pojeti-regionalni-politiky.html

Metodická podpora regionálního rozvoje. Aktéři rozvoje venkova [online]. [cit. 2017-11-03]. Dostupné z <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

Ministerstvo pro místní rozvoj. *Rozvojové možnosti obcí*. Praha, Ministerstvo pro místní rozvoj, 2010, 29 s.

Metodická podpora regionálního rozvoje. *Aktéři rozvoje venkova* [online]. [cit. 2017-11-07]. Dostupné z <http://www.regionalnirozvoj.cz/index.php/akteri-venkov.html>

MMR, Nová regionální politika. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. s.20

MMR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. *Dohoda o partnerství* [online]. (PDF) [cit. 2017-11-01]. Dostupné z www.mmr.cz/getmedia/dda4e489-df77-4be3-b09d-bb9fec5b6323/ESI_fondy

N. HANSEN v roce 1967 analyzoval franc. zkušenosti z rozvoje lidských zdrojů v rámci regionálního rozvoje, jak uvádí N. Vanhove (1999).

Nová regionální politika. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2002. s.20

NSMASCR, Národní síť Místních akčních skupin České republiky. *Místní akční skupiny* [online]. [cit. 2017-11-07]. Dostupné z <http://nsmascr.cz/o-nas/mistni-akcni-skupiny/>

PETERKOVÁ J., Vnitřní dimenze veřejné diplomacie Evropské unie, *Ročník 22*, Číslo 1, 2017, Současná Evropa, dostupné:

https://www.google.cz/search?sourceid=navclient&aq=&oq=Ro%20c4%8dn%20c3%adk%20f+Volume+SOU%20c4%8cASN%20c3%81+EVROPA+5522+%7c+%20c4%8c%20c3%adsl%20f+Issue+1+%7c+2017+&hl=cs&ie=UTF-8&rlz=1T4RVEA_csCZ680CZ681&q=Ro%20c4%8dn%20c3%adk%20f+Volume+SOU%20c4%8cASN%20c3%81+EVROPA+5522+%7c+%20c4%8c%20c3%adsl%20f+Issue+1+%7c+2017+&gs_l=hp...0.0.3.3990431.....0.GN1t5bRfons

PERLÍN, R., CHROMÝ P., 2012, České venkovy z pohledu vybraných lokálních elit. *Obce a finance*, 17, č. 1, s. 48-50.

PĚLUCHA, M. Rozvoj venkova v programovacím období 2007-2013 v kontextu reformy SZP EU. Praha: IREAS, 2006, 10-11s. ISBN 80-86684-42-3.

- POTŮČEK, Martin a kol. Veřejná politika. Upr., dopl. a aktualiz. vyd. v českém jazyce. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. 399 s. Studijní texty; sv. 35. s 21. ISBN 80-86429-50-4.
- POTŮČEK M. a kol. *Veřejná politika*. Praha, Sociologické nakladatelství (SLON), 2005, 44 s. ISBN 80-86429-50-4.
- PUTNAM, R. D. (1993): *Making Democracy Work: civic transitions in modern Italy*. Princeton University Press, Princeton, 12 s.
- PUTNAM, R. D. (1993): *Making Democracy Work: civic transitions in modern Italy*. Princeton University Press, Princeton, 249 s.
- SAMUELSON P. A., NORDHAUS W. D.: *Ekonomie*. Praha, Svoboda, 1991, s. 1011. ISBN 80-205-0192-4.
- SCOTT, J. (1991): Social Networks Analysis. In: Buščíková, L. (1999): *Analýza sociálních sítí*. Sociologický časopis, 35, č. 2, s. 193-206.
- STEJSKAL, J., KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Portál, 2009, 26 s. ISBN 8073675889, 9788073675882.
- UNIVERZITA KARLOVA, – UHLÍŘ, D. – BLAŽEK, J. *Teorie regionálního rozvoje : nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum, 2011. ISBN 978-80-246-1974-3.
- VANHOVE, N. - KLAASSEN, L.H.: *Regional Policy: A European Approach*. Avebury, Aldershot, 1987.
- WOKOUN, R. *Regionální rozvoj: východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha, Linde, 2008, 22 s. ISBN 978-80-7201-699-0.
- WOKOUN, R. a kol. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha, Linde, 2006, 106 -107 s. ISBN 80-7201-608-3.
- WOKOUN a kol. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha, Linde, 2006, 351 s. ISBN 80-7201-608-3.

8 Přílohy

8.1 Příloha 1 – Dotazování, odpovědi, pomocné tabulky

Vážení a milí „aktéři“,

Upřímnými a pravdivými odpověďmi na moje dotazy mi pomůžete získat objektivní pohled na skutečnosti, které Vás vedou k rozvoji území a vlivu aktérů vybrané obce.

Dotazování bude využito pouze pro účely diplomové práce. Tato práce se nazývá: Rozvoj obce a vliv aktérů rozvoje a píše ji pod Provozně ekonomickou fakultou, České zemědělské univerzity v Praze.

Prosím Vás o spolupráci o Vaše reálné a srdečné odpovědi.

Děkuji Vám za čas strávený při zodpovídání mých dotazů.

Bc. Hana Nováková

Do jaké skupiny aktérů patříte?

- a) Zastupitel obce, starosta
- b) Formální skupina (Spolky a sdružení)
- c) Neformální skupina
- d) Podnikatel
- e) Občan
- f) Chatař, chalupář

Výzkum dotazování zpracovaný dle jednotlivých aktérů v obcích

Z každé obce: Cekov, Sirá, Líšná, Týček odpovídalo celkem deset respondentů: Starosta obce, zástupce formální skupiny, zástupce neformální skupiny, podnikatel, čtyři občané a

dva chataři či chalupáři. Dotazování probíhalo osobním kontaktem na předem připravené okruhy dotazů.

Náhled dotazování

- **Co pokládáte za důležité z hlediska spokojenosti a poklidného života ve vaší obci ze strany aktérů?** Informovanost, činnost pro obec, vstřícný přístup, výstavby a přestavby, jiné
- **Kteří aktéři dle vašeho názoru toho pro rozvoj obce nejvíce vytvoří?** Starosta, zastupitelstvo, formální skupina, neformální skupina, občané, jiné
- **Kdo, nebo co má dle vašeho názoru největší vliv na podporu rozvoje obce?** Informovanost, využití podpor, finanční zdroje, setkávání při akcích, schůzích, aktéři v obci, přístup vedoucích představitelů obce, jiné
- **Co pokládáte za přínosné, co bylo vytvořeno v obci?** Kulturní a sportovní vyžití, vybudování služeb pro občany, zlepšení životního prostředí, Infrastruktura, jiné
- **Je čerpání dotací ve vaší obci dostatečné a prospěšné?** Ano, obec využívá dotace co nejvíce, ne, myslím si, že by měla obec dotace využívat více, jiné
- **Co pokládáte za největší problém v dobré, kvalitní činnosti aktérů z hlediska rozvoje?** Výběr aktérů – z důvodu malého počtu obyvatel není možnost výběru, nízký rozpočet – omezené vlastní zdroje, nevyužití všech dostupných dotací(proč?), nezájem ze strany aktérů (proč?), jiné
- **Myslíte se, že by měla být spolupráce mezi obcemi?** Ano, je přínosná, ne, je zbytečná, nevím, ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec, jiné
- **Myslíte si, že by se ve vaší obci měla rozvinout přeshraniční spolupráce?** Ano, ne, nevím, ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec, jiné
- **Jaká kritická událost ovlivnila, nebo zasáhla negativně do rozvoje obce ?** Nevím, výsledky voleb, přírodní katastrofy (jaké?), úbytek obyvatel, jiné
- **Jak byste chtěl/a, aby vypadala obec, ve které žijete za 10 let, tedy v roce 2027?** Nová výstavba domů – nárůst obyvatel, změna ve vedení obce, obyvatelé obce, aby si opravili své nemovitosti, líbí se mi taková, jaká je ,jiné, vlastní úvaha

Odpovědi na dotazování

Co pokládáte za důležité z hlediska spokojenosti a poklidného života ve vaší obci ze strany aktérů?

OBEC CEKOV

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, podnikatel a dva občané pokládají za důležité činnost pro obec. Pan starosta dále uvedl, že obyvatelé oceňují celkový vzhled obce, zvláště pak údržbu zeleně. Velice kladné ohlasy měl na pořízení laviček kolem Cekovského rybníka. Jeden z občanů doplnil, že činností pro obec nejvíce oceňuje pořádání akcí. Další odpovědi bylo ze strany dvou občanů a dvou chatařů vstřícný přístup z jejich chování bylo patrné, že s vedením obce nejsou spokojeni.

OBEC SIRÁ

Paní starostka, zástupce formální skupiny a jeden občan vidí důležitost ve vstřícném přístupu. Paní starostka dále uvedla, že každý občan, skupina, spolek mají své individuální starosti, problémy a je důležité najít společnou řeč k prospěchu rozvoje obce i samotných aktérů. Ostatní dotázaní odpověděli, že důležitá je činnost pro obec.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, podnikatel, tři občané a dva chalupáři odpověděli, že za důležité považují činnost pro obec a jeden z občanů uvedl, že výstavba a přestavba, udržování majetku. Pan starosta ještě vyzdvihnul podporu tradic.

OBEC TÝČEK

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, tři občané a dva chalupáři odpověděli, že za důležité považují činnost pro obec, podnikatel a jeden z občanů pokládají za důležité vstřícný přístup.

Kteří aktéři dle Vašeho názoru toho pro rozvoj obce nejvíce udělají?

OBEC CEKOV

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, podnikatel, jeden občan dva občané a dva chataři uvedli, že nejvíce činní je v obci formální skupina konkrétně sbor dobrovolných hasičů. Jeden z dotazovaných občanů odpověděl – vedení obce. Dle odpovědí je zřejmé, že sbor dobrovolných hasičů je v obci velkým přínosem a v obci mají silnou pozici.

OBEC SIRÁ

Paní starostka, zástupce formální skupiny, podnikatel, tři občané a jeden chalupář uvedli, že starosta, zastupitelstvo. Paní starostka dále uvedla, že zde funguje neformální skupina žen, které se aktivně zapojují, ale záleží na vedení obce a její práci, přístupu rozvoje v obci a to souvisí i se zapojování jednotlivých občanů či skupin. Neformální skupina, jeden občan a jeden chalupář odpověděli, že nejvíce toho pro obec udělá neformální skupina konkrétně skupina žen.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, zástupce formální skupiny a jeden z občanů odpověděli, že pro rozvoj obce toho nejvíce vytvoří formální skupina a ostatních sedm respondentů odpovědělo, že starosta, zastupitelstvo. Pan starosta dále podotknul, že i když nejvíce se zapojuje formální skupina, uvítal by větší aktivitu a zájem.

OBEC TÝČEK

Pan starosta, zástupce neformální skupiny, čtyři občané a dva chalupáři odpověděli, že pro rozvoj obce toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo. Zástupce formální skupiny a podnikatel uvedli, že jako nejaktivnějšího aktéra v obci vidí jednotlivé občany.

Kdo, nebo co má dle vašeho názoru největší vliv na podporu rozvoje obce?

OBEC CEKOV

Všech deset dotázaných shodně uvedlo, že největším vlivem je informovanost, finanční zdroje a využití podpor. Pan starosta dále uvedl, že v obci byl zpracován strategický dokument, který byl vypracován na základě dotazníkového šetření občanů obce. Dle tohoto dokumentu se řídí další činnosti v obci. Nejvíce občanů chtělo zlepšení infrastruktury, rozšíření dětského hřiště a novou výstavbu obytných domů.

OBEC SIRÁ

Paní starostka a podnikatel uvedli jako odpověď – informovanost, finanční zdroje a využití podpor. Ostatních osm dotázaných odpovědělo shodně, že záleží na přístupu vedoucích představitelů obce.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, jeden z občanů a dva chalupáři uvedli, že největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje. Podnikatel a tři občané odpověděli, že vliv mají samotní aktéři v obci.

OBEC TÝČEK

Pan starosta uvedl, že největší vliv má setkávání při akcích, schůzích. Odpověď doplnil vysvětlením, že 1x za rok, vždy na konci roku svolá schůzi všech občanů. Na tuto schůzi přijde vždy velký počet občanů (na zasedání zastupitelstva, které je v obci každý měsíc se účastní velmi málo občanů). Vytvoří plakáty, zve i rozhlasem, na této schůzi si občané sami řeknou a diskutují, co by v obci chtěli vylepšit, vytvořit další rok a tím se řídí i rozpočet. Zástupce formální skupiny odpověděl, že největší vliv mají aktéři v obci a ostatních osm respondentů informovanost, využití dotací a finanční zdroje.

Co pokládáte za přínosné, co bylo vytvořeno v obci?

OBEC CEKOV

Pan starosta uvedl, že největším přínosem byla oprava infrastruktury. Ten samý názor měl i dotázaný podnikatel, jeden občan a dva chataři. Zástupce formální, neformální skupiny a dva z občanů odpověděli, že oceňují kulturní a sportovní využití.

OBEC SIRÁ

Paní starostka, zástupce neformální i formální skupiny a jeden občan uvedli, že přínosem pro obec je kulturní a sportovní využití. Jeden občan a dva chalupáři ocenili zlepšení životního prostředí (zejména vybudování sběrného místa) a zástupce formální skupiny a jeden z občanů uvítali opravu obecní komunikace – infrastruktura.

OBEC LÍŠNÁ

Všech deset respondentů odpovědělo, že za největší přínos pro obec bylo vybudování vodovodu – infrastruktura.

OBEC TÝČEK

Všech deset respondentů odpovědělo, že za největší přínos pro obec bylo vybudování vodovodu – infrastruktura.

Je čerpání dotací ve Vaší obci dostatečné a prospěšné ?

OBEC CEKOV

Pan starosta odpověděl, že ne. Dále uvedl, že obec každoročně využívá podporu od Plzeňského kraje z Programu stabilizace a obnovy venkova. Administrativa podpor z kraje není, tak složitá jako administrativa podpor z EU, fondů či jednotlivých ministerstev. Další nevýhodou je finančně vysoký podnikatelský záměr, což je jednou z podmínek čerpání. Pro takto malé obce jsou nejvýhodnější podpory od Plzeňského kraje.

Zástupce formální skupiny a jeden z občanů odpověděli, že ano, obec využívá dotace co nejvíce, jeden občan odpověděl, že nevidí v dotacích prospěch, obec by měla mít pro své potřeby své finanční prostředky a ostatní dotazovaní odpověděli, že neví.

OBEC SIRÁ

Paní starostka uvedla, že ne. Je využívána podpora z Plzeňského kraje z Programu stabilizace a obnovy venkova. Podpory z EU, fondů jsou málo využívány z hlediska složitosti administrativy a nedostatku času (starostka je neuvolněná). Obec využila v roce 2015 dotaci z fondu životního prostředí na rekonstrukci vodní nádrže. Na zpracování podkladů pro dotaci si najala externí firmu. I přesto vybudování zabralo spoustu času a náročné to bylo i finančně. Podnikatel a dva občané uvedli, že ano a zástupci formální a neformální skupiny, dva občané a chalupáři nemají v tomto směru přehled, takže neví.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta odpověděl, že ne z důvodu složitosti administrativy, hlavně u podpor z Evropské unie. Ostatní respondenti uvedli, že neví.

OBEC TÝČEK

Pan starosta odpověděl, že ne. Obec každým rokem využívá dotace z obnovy venkova, které poskytuje Plzeňský kraj. V roce 2010 si sami zpracovali žádost o dotaci od

Ministerstva zemědělství, byla tam tak složitá administrativa i v případě monitorovacích zpráv, vše dokončili a dotace jim byla poskytnuta. Na další akci žádost o dotaci z Ministerstva životního prostředí – vytápění, byla přijata externí firma, ale i přesto bylo vše náročné a komplikované. Dotace jim byla poskytnuta.

Zástupce neformální skupiny, podnikatel a jeden z občanů odpověděli, že ano, obec využívá dotace co nejvíce a ostatních šest respondentů odpovědělo, že neví.

Co pokládáte za největší problém v dobré a kvalitní činnosti aktérů z hlediska rozvoje?

OBEC CEKOV

Všichni dotazovaní odpověděli, že největším problémem je nezájem ze strany aktérů. Pan starosta dále uvedl, že v obci je velký počet neaktivních lidí, jsou uzavření do sebe a nespolupracují. Jsou to zvláště důchodci. Mladí lidé do 25 let také nepracují – nemají zájem. Nejvíce aktivit vyvíjí střední generace. Dále se okrajově zmínil, že v obci není příznivá politická situace je zde větší skupina levicově smýšlejících občanů a ti na obecní aktivity mají nepříznivý vliv. Dva občané (levicově smýšlející) odpověď doplnili, že vedení obce by mělo mít vstřícnější přístup a že upřednostňují určitou skupinu lidí.

OBEC SIRÁ

Paní starostka uvedla, že problémem je výběr aktérů s důvodu menšího počtu obyvatel není možnost výběru. Zástupce neformální skupiny odpověděl, že v obci není žádný problém, vždy dojde k dohodě a kompromisu ze strany vedoucích aktérů (zastupitelstva), aby uspokojilo co nejvíce občanů. Zástupce formální skupiny, podnikatel, čtyři občané a dva chalupáři uvedli, že problémem je nezájem ze strany aktérů a to většinou z důvodu pracovního vytížení.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, podnikatel, jeden z občanů a chatařů vidí jako největší problém nezájem ze strany aktérů a to z časových důvodů. Ostatní respondenti odpověděli, že z důvodu menší obce není možnost výběru – výběr aktérů.

OBEC TÝČEK

Pan starosta, zástupce formální skupiny, podnikatel a dva občané, označili za největší problém nezájem ze strany aktérů z důvodu pracovního vytížení. Zástupce neformální skupiny, dva občané a dva chalupáři uvedli, že problém vidí ve výběru aktérů z důvodu malého počtu obyvatel, není možnost výběru.

Myslíte si, že by měla být spolupráce mezi obcemi?

OBEC CEKOV

Pan starosta, zástupce formální skupiny, podnikatel, čtyři občané a jeden chatař se shodli, že ano, je přínosná. Zástupce neformální skupiny odpověděl, že neví a odpověď jednoho chataře zněla ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec.

OBEC SIRÁ

Všech deset respondentů odpovědělo ano, je přínosná.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, podnikatel, tři občané a jeden chatař odpověděli, že ano je přínosná. Jeden z občanů a chatařů uvedli, že neví.

OBEC TÝČEK

Pan starosta, zástupce formální a neformální skupiny, podnikatel, tři občané a dva chalupáři odpověděli, že ano je přínosná. Jeden z občanů uvedl, ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec.

Myslíte si, že by se ve Vaší obci měla, rozvinou přeshraniční spolupráce?

OBEC CEKOV

Zástupce formální a neformální skupiny, čtyři občané a jeden chatař odpověděli, že ne. Pan starosta, podnikatel a jeden chatař uvedli, že ano. Pan starosta dále poznamenal, že v obci se toho musí ještě hodně vybudovat a zlepšit, aby bylo „co ukazovat“.

OBEC SIRÁ

Paní starostka, zástupce formální skupiny a jeden chalupář odpověděli ano, jeden občan ne, zástupce neformální skupiny a jeden občan – nevím, podnikatel, dva občané a jeden chalupář uvedli, že ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta a jeden z chatařů odpověděli, že ne. Podnikatel a jeden z občanů, že ano, ale jen v případě prospěchu a výhod pro naši obec a ostatní uvedli, že neví.

OBEC TÝČEK

Pan starosta, zástupce formální skupiny, jeden občan a dva chalupáři uvedli, že ne. Zástupce neformální skupiny, podnikatel a dva občané odpověděli, že neví. A jednomu občanovi by se přeshraniční spolupráce líbila – ano.

Jaká kritická událost ovlivnila, nebo zasáhla negativně do rozvoje obce?

OBEC CEKOV

Tři z občanů uvedli úbytek obyvatel. Všichni ostatní dotázaní odpověděli, že negativně na rozvoj obce zapůsobily výsledky voleb. Pan starosta dále uvedl, že tři volební období, byla u moci Komunistická strana Čech a Moravy a ti toho pro rozvoj obce udělali minimum a to mělo za následek i úbytek obyvatel.

OBEC SIRÁ

Paní starostka, zástupce formální a neformální skupiny a dva občané uvedli, že negativně do rozvoje obce zasáhl úbytek obyvatel, podnikatel, dva občané a dva chalupáři odpověděli, že neví. Paní starostka dále uvedla, že odpovědí by mohly být i kalamity v obecních lesích. V roce 1926 obecní lesy postihla Bekyně mniška (poz. škodlivý druh motýlů (noční můra), jehož housenky způsobují kalamitní holožírny smrkových a borových lesů), ale paradoxně za prodané vykácené dřevo byl pořízen obecní vodovod.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta odpověděl, že to byly povodně kolem roku 1970 a ty napáchaly v obci velké majetkové škody – přírodní katastrofy. Dva z občanů uvedli, že rozvoj obce vždy ovlivnil úbytek obyvatel díky válkám, krizi a odchodu do měst za prací. Ostatní respondenti odpověděli, že neví.

OBEC TÝČEK

Pan starosta zástupce formální i neformální skupiny a čtyři občané uvedli, že přírodní katastrofy. Začátkem dvacátého století obec postihnul požár v dolní části obce. Shořelo asi osm hospodářských stavení. Následovala hospodářská celosvětová krize. Lidé odcházeli za prací do měst a do Ameriky. Podnikatel a dva chalupáři označili jako negativní událost úbytek obyvatel.

Jak by jste chtěl/a, aby obec ve které žijete vypadala za 10 let, tedy v roce 2027?

OBEC CEKOV

Pan starosta, zástupce formální skupiny, dva občané a jeden chatař odpověděli, že se přejí, aby se obec rozšířila o nové domy a do obce tak přišli noví občané – nárůst obyvatel. Dále pan starosta uvedl, že mu jde i o bezpečnost obyvatel, údržbu infrastruktury a zapojení mladých lidí do obecních aktivit i vytvoření více spolků. Dva občané odpověděli, že doufají, že bude změna ve vedení obce a v obci nebude takové napětí jako doposud. Zástupce neformální skupiny, podnikatel a jeden chatař uvedli, že jejich přáním je, aby si lidé žijící v obci opravili a udržovali své nemovitosti a tím by obec vypadala pěkně a upraveně.

OBEC SIRÁ

Paní starostka uvedla, že by chtěla rozšířit služby pro občany, udržet si krásnou přírodu, čisté životní prostředí a zachovat v obci vesnického ducha. Zástupce formální skupiny a jeden z občanů uvedli, že by uvítali novou výstavbu a nárůst obyvatel. Zástupce neformální skupiny, podnikatel, tři občané a dva chalupáři uvedli, že obec se jim v podstatě líbí taková, jaká je, ale zároveň uvedli, že by se měli občané snažit, udržovat své nemovitosti v pořádku.

OBEC LÍŠNÁ

Pan starosta, zástupce formální skupiny, podnikatel, jeden z občanů a dva chataři odpověděli, že se jim líbí taková, jaká je. Zástupce neformální skupiny a tři občané uvedli, že by uvítali, aby si obyvatelé obce udržovali své nemovitosti v příjemném vzhledu.

OBEC TÝČEK

Pan starosta a podnikatel uvedli, že je trápí stav místních komunikací. Jejich přáním a vizí je kompletní opravy a úpravy těchto komunikací – jiné. Ostatním osmi respondentům jde hlavně o vzhled obce. Byli by rádi, kdyby si majitelé udržovali své nemovitosti a tím by byl vzhled celé obce krásný. Dvěma občanům se obec líbí taková, jaká je.

Dotazování - Místní akční skupina

Sjednala jsem si schůzku s ředitelem Ing. Radomírem Mrkvanem – ředitelem Místní akční skupiny MAS Světovina. Dotazy byly směřovány, zda je MAS prospěšná pro obce, jak se podílí na rozvoji obcí, co vidí jako hlavní problém v činnosti aktérů, zda by uvítal přeshraniční spolupráci a jeho vize do budoucnosti.

Jak je MAS prospěšná pro obce? Ing. Mrkvan odpověděl, že Místní akční skupina (MAS) Světovina, o.p.s. byla založena 01. 08. 2006 jako nezisková organizace, která uplatňuje při místním rozvoji partnerský přístup (partnerství mezi soukromým a veřejným sektorem), navrhuje ucelenou strategii místního rozvoje a podílí se na vytváření sítí místních partnerství. MAS odpovídá za realizaci stanovené strategie rozvoje. Partnerství veřejného a soukromého sektoru by mělo vést k otevřené a sdružené společnosti a k posílení konkurenceschopné ekonomiky na celém území MAS. K dosažení tohoto cíle musí MAS splnit řadu podmínek stanovených pravidly pro fungování MAS. Tato pravidla jsou vytvářena těmi orgány výkonné moci řízení státu, která se přímo podílejí především na financování rozvojových programů venkova, zemědělství a podnikání. MAS Světovina splnila tyto podmínky a získala dne 27. ledna 2016 Osvědčení o splnění standardů MAS. Na základě splnění této podmínky mohla MAS přistoupit ke druhému strategickému kroku a to vypracování Strategie komunitně vedeného místního rozvoje MASSvětovina 2014–2020, které je také schváleno.

Splněním výše uvedených podmínek se všem obcím a subjektům sdruženým v MAS otevírá cesta k uskutečnění rozvojových projektů podle jejich potřeb. Na zajištění financování plánovaných projektů jsou alokovány potřebné finanční prostředky. Realizací projektů dojde k posílení rozvoje venkova, zemědělství a podnikání na venkově. To bude mít také vliv na posílení partnerství a spolupráce mezi subjekty sdruženými v MAS.

Kdo má dle vašeho názoru největší vliv na podporu rozvoje obcí?

Pan ředitel uvedl, že největší vliv na podporu rozvoje obcí mají především samotné obce. Zde záleží na racionálním investování do obecní infrastruktury. V případě investičních akcí vyššího stupně v oblasti silniční infrastruktury, vodohospodářské infrastruktury, energetiky, školství, sociální péče a podobně je na místě vyšší integrace a spolupráce v rámci různých sdružení, mikroregionů a další spolupráce dle územních plánů vyšších územních celků. Podpora obcí je v těchto případech zajišťovaná především ze státních dotačních titulů jednotlivých ministerstev a nebo z dotačních programů EU.

Co pokládáte přínosné a co bylo vytvořeno pro obce z hlediska MAS?

Pan ředitel uvedl, že sdružení MAS Světovina vzniklo iniciativou místních obcí, které chtěly spolupracovat při rozvoji společně obývaného a využívaného území v regionu. A

právě podobný charakter převážně venkovského nepříliš hustě obydleného území s převládající zemědělskou činností a společné problémy, které sužují samosprávy obcí, místní obyvatelé i podnikatele, byly důvodem, proč došlo ke spojení a spolupráci obcí a dalších subjektů v tomto regionu a proč se tato lokalita stala územím působnosti MAS. Spolupráce se nejprve rozvíjela na úrovni obcí v rámci mikroregionů a svazků obcí. Následně byla vytvořena na principech metody Leader Místní akční skupina s cílem vtáhnout do rozvojového procesu i další subjekty, tj. místní podnikatele, neziskové organizace, orgány ochrany přírody apod., které jsou důležitou součástí života a dění v regionu. Přínosem je tedy ta skutečnost, že došlo k vytvoření MAS na základě stanovených principů. V minulém plánovacím období bylo uskutečněno mnoho investičních projektů pro oblast programu rozvoje venkova, který byl finančně podporován ze SZIF. Další finanční prostředky se podařilo zajistit z dotačních titulů KÚPK.

Ředitel Ing. Mrkvan sdělil, že stěžejním problémem bývá vlastní angažovanost a aktivita partnerů. To se týká jejich práce ve volených orgánech MAS, účasti na valných hromadách a podobných akcích. Rovněž v oblasti informovanosti a předávání zkušeností na jednotlivých úrovních je prostor ke zlepšování. Vytvoření a ztotožnění se na společné vizi předpokládá určitou míru empatie a snahy to společně dokázat. Také potlačení parciálních zájmů při plánování a rozhodování ve směru ke společnému cíli bývá na místě. Úroveň myšlení a přístup k řešení problémů u jednotlivých aktérů je v mnoha případech limitující a neumožňuje racionální postup kupředu.

Aktéři nemají mnohdy žádné zkušenosti s tím, jak to dělají jinde a to hlavně v cizině. Konstatování, že v cizině to tak pěkně jde, je podloženo pouze na základě znalostí v rámci cestování. Málokdo poznal systém fungování zevnitř. K tomu to zkusit musí být určitý stupeň odhodlání, odvahy a znalostí a to především jazykových. Těch bývá u hlavních aktérů zatím velmi málo.

Jak se díváte, na přeshraniční spolupráci myslíte, že by byla přínosem?

Pan ředitel, odpověděl, že přeshraniční spolupráce je samozřejmě na místě. Především v území, které v našem případě přiléhá k nejbohatšímu a nejrozvinutějšímu státu německé federace - Bavorsku. Realita je ovšem taková, že se uskutečňují pouze sporadické akce. To

je dáno především tím, že představitelé, kteří by se v tom měli angažovat, jsou na tom tak, jak je napsáno v předchozím odstavci.

Podle zkušeností Ing. Mrkvana dodnes nechápu styl řízení jejich zemí, krajů a okresů a tím samozřejmě ani institucí. Jazyková bariéra je pro ně nepřekonatelná. Tento fakt platí u nás i obecně na všech stupních řízení.

Jaká kritická událost ovlivnila nebo zasáhla negativně do rozvoje MAS?

Ing. Mrkvan uvedl, že zásadně negativním způsobem ovlivnil činnost MAS způsob řízení MAS a o.p.s. v minulosti. Situace vyvrcholila v roce 2015 tím, že byl nutno zahájit krizové řízení pod novým managementem a zahájit rozsáhlou akci nápravných opatření. Značným úsilím nového managementu se podařilo vypořádat finanční závazky, vyjednat s institucemi nové vztahy a smlouvy a rozjet standardní řízení MAS a o.p.s.

Tím, že se minulému vedení MAS a o.p.s. nepodařilo zajistit z možných dotačních zdrojů dostatek finančních prostředků a nerealizovaly se velmi dostupné programy na podporu přímého financování provozu MAS a o.p.s., vzniklo silné finanční vakuum. Následky této situace zatěžují hospodaření MAS dodnes a projevují se nedostatkem likvidity.

Jak byste chtěl, aby MAS vypadla, fungovala za 10 let tedy v roce 2027?

Pan ředitel odpověděl, že bude důležité, jak se po zkušenostech s výsledky plnění programů strategického rozvoje 2014 -2020 vypořádají jednotlivá ministerstva a jak bude vůbec vypadat struktura řízení státu. V minulosti byl základním článkem řízení spravovaných území státu okresní úřad. To bylo optimální uspořádání a vycházelo z tradic správ území států ve střední Evropě. Dodnes absolutně úspěšně plní svou funkci v Německu a Rakousku a i jinde. Jsou-li okresy zlikvidovány, není cesty zpět. KÚ to nenahradí a jenom případně zkomplikují situaci.

Nejčastěji zvolené odpovědi z 10 dotazů všech obcí od jednotlivých aktérů zvlášť

	Starostové	Občané	Formální skupina	Neformální skupina	Podnikatelé	Chataři a chalupáři
1. Z pohledu spokojenost občanů a poklidného života vidím důležitost v činnosti pro obec	75 %	69 %	75 %	100 %	75 %	75 %
2. Pro obec toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo	50 %	69 %	50 %	50 %	50 %	62,5 %
3. Největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje	75 %	56 %	50 %	75 %	75 %	75 %
4. V obci pokládám za přínosné vybudování, opravy a údržba infrastruktury	75 %	62,5 %	75 %	50 %	75 %	75 %
5. O čerpání dotací v obci nemám přehled Poz. Starostové všichni odpověděli, že čerp.dotací v obci je nedostatečné	0 %	69 %	75 %	75 %	50 %	100 %
6. Největším problémem v činnosti aktérů, je nezáměr ze strany aktérů Poz. Nef.skup. (75%) vidí problém ve výběru počet obyv.	75 %	62,5 %	75 %	25 %	100 %	62,5 %
7. Meziobecní spolupráce je pro obec prospěšná a přínosná	100 %	94 %	100 %	75 %	100 %	87,5 %
8. Nechci, aby se rozvíjela přeshraniční spolupráce poz. Nef.skup. 75 % neví, podnik. 75% ano	50 %	75 %	50 %	25 %	25 %	62,5 %
9. Negativně zasáhl do rozvoje obce úbytek obyvatel, přírodní katastrofy	75 %	69 %	75 %	50 %	25 %	25 %
10. Za 10 let bych v obci nic neměnil/a – líbí se mi taková jaké je	25 %	44 %	50 %	25 %	50 %	75 %

Nejčastěji zvolené odpovědi z 10 dotazů jednotlivé obce zvlášť od všech aktérů

	Cekov	Sirá	Líšná	Týček
1. Z pohledu spokojenost občanů a poklidného života vidím důležitost v činnosti pro obec	60 %	70 %	90 %	80 %
2. Pro obec toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo	10 %	70 %	70 %	80 %
3. Největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje	100 %	20 %	60 %	80 %
4. V obci pokládám za přínosné vybudování, opravy a údržba infrastruktury	50 %	20 %	100 %	100 %
5. O čerpání dotací v obci nemám přehled	60 %	60 %	90 %	60 %
6. Největším problémem v činnosti aktérů, je nezáměr ze strany aktérů.	100 %	90 %	40 %	50 %
7. Meziobecní spolupráce je pro obec prospěšná a přínosná	80 %	100 %	80 %	90 %
8. Nechci, aby se rozvíjela přeshraniční spolupráce	70 %	10 %	20 %	50 %
9. Negativně zasáhl do rozvoje obce úbytek obyvatel, přírodní katastrofy	30 %	50 %	30 %	100 %
10. Za 10 let bych v obci nic neměnil/a – líbí se mi taková jaké je	0 %	70 %	60 %	40 %

Nejčastěji zvolené odpovědi z 10 dotazů Starostové - občané – ostatní aktéři

	Starostové	Občané	Ostatní aktéři (včetně občanů bez starostů)
1. Z pohledu spokojenost občanů a poklidného života vidím důležitost v činnosti pro obec	75%	69%	75 %
2. Pro obec toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo	50%	69%	58 %
3. Největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje	75%	56%	64 %
4. V obci pokládám za přínosné vybudování, opravy a údržba infrastruktury	75%	62,5%	72 %
5. O čerpání dotací v obci nemám přehled Poz. Starostové všichni odpověděli, že čerp.dotací v obci je nedostatečné	0%	69%	75 %
6. Největším problémem v činnosti aktérů, je nezájem ze strany aktérů	75%	62,5%	67 %
7. Meziobecní spolupráce je pro obec prospěšná a přínosná	100%	94%	86 %
8. Nechci, aby se rozvíjela přeshraniční spolupráce	50%	75%	50 %
9. Negativně zasáhl do rozvoje obce úbytek obyvatel, přírodní katastrofy	75%	69%	50 %
10. Za 10 let bych v obci nic neměnil/a – líbí se mi taková jaké je	25%	44%	44 %

nejčastěji zvolené odpovědi z 10 dotazů starostové každá obec zvlášť

	Cekov	Sirá	Líšná	Týček
1. Z pohledu spokojenost občanů a poklidného života vidím důležitost v činnosti pro obec	ANO	(vstřícný přístup)	ANO	ANO
2. Pro obec toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo	Form.skupina	ANO	Form.skupin a	ANO
3. Největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje	ANO	ANO	ANO	Setkávání při akcích
4. V obci pokládám za přínosné vybudování, opravy a údržba infrastruktury	ANO	Kultura, sport	ANO	ANO
5. O čerpání dotací v obci nemám přehled Poz. Starostové všichni odpověděli, že čerp.dotací v obci je nedostatečné	Obec by měla dotace využívat více	Obec by měla dotace využívat více	Obec by měla dotace využívat více	Obec by měla dotace využívat více
6. Největším problémem v činnosti aktérů, je nezáměr ze strany aktérů	ANO	Malá možnost výběru	ANO	ANO
7. Meziobecní spolupráce je pro obec prospěšná a přínosná	ANO	ANO	ANO	ANO
8. Rozvíjení přeshraniční spolupráce	Není co ukazovat	Chce rozvíjení	Nechce	Nechce
9. Negativně zasáhl do rozvoje obce	Výsledky voleb	Úbytek obyvatel	Přírodní katastrofy	Přírodní katastrofy
10. Jak by měla obec vypadat za 10 let	Zlepšení bezpečnosti obyvatel - opravy	Rozšíření služeb pro občany, šetrnost k živ. prostředí	Líbí se taková, jaká je	Kompletní opravy infrastruktur

Nejčastěji zvolené odpovědi od respondentů z 10 dotazů všech obcí i aktérů

	Ze 40 dotázaných ze všech obcí dohromady kolik % zvolilo tuto odpověď
1. Z pohledu spokojenost občanů a poklidného života vidím důležitost v činnosti pro obec	75%
2. Pro obec toho nejvíce vytvoří starosta a zastupitelstvo	57%
3. Největší vliv na podporu rozvoje má informovanost, využití podpor a finanční zdroje	65%
4. V obci pokládám za přínosné vybudování, opravy a údržba infrastruktury	68%
5. O čerpání dotací v obci nemám přehled	68%
6. Největším problémem v činnosti aktérů, je nezájem ze strany aktérů	68%
7. Meziobecní spolupráce je pro obec prospěšná a přínosná	87%
8. Nechci, aby se rozvíjela přeshraniční spolupráce	38%
9. Negativně zasáhl do rozvoje obce úbytek obyvatel	33%
10. Za 10 let bych v obci nic neměnil/a – líbí se mi taková jaké je	43%

8.2 Příloha 2 – Fotodokumentace

8.2.1 Fotodokumentace obec Cekov

Pohled na Cekov a Cekovský rybník, foto: Hana Nováková

Občané Cekova, akce úklid obce

Pohled na budování přípojek pro nové stavební parcely, foto: Hana Nováková

Obec Cerkov. Pohled na zrekonstruovanou místní komunikaci. Foto: H. Nováková

8.2.2 Fotodokumentace obec Sirá

Pohled na obecní úřad v Siré, foto: Hana Nováková

Stavění májky na hřišti v Siré, foto: Hana Nováková rok 2017

Zázemí pro sportovce a kulturní vyžití, foto: Hana Nováková

Rekonstrukce vodní nádrže v Sirá, foto: Hana Nováková

8.2.3 Fotodokumentace obec Líšná

Obec Líšná, foto: Hana Nováková

Lampiónový průvod obcí Líšná, foto: Radek Kovanda

Zrekonstruovaný obecní úřad v obci Líšná, foto R.Kovanda

8.2.4 Fotodokumentace obec Týček

Pohled obec Týček, foto: Hana Nováková

Masopust v obci Týček, foto: Zdeněk Hruška

Rekonstrukce obecního úřadu a zároveň domu kultury v obci Týček, foto: Hana Nováková